

Fakulta právnická
Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zvláštní formy dokazování

Zpracovala: **Anna Smoleňáková**

Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.**

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Anna SMOLEŇÁKOVÁ
Osobní číslo:	R17M0138P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Zvláštní formy dokazování
Zadávající katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Institut dokazování v trestním řízení
3. Zvláštní způsoby dokazování
4. Konfrontace
5. Rekognice
6. Vyšetřovací pokus
7. Rekonstrukce
8. Prověrka na místě
9. Moderní metody objasňování trestní věci
10. Hodnocení úpravy de lege lata
11. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Jan Chmelík a kol. – Trestní řízení
Jan Chmelík a kol. – Rukověť kriminalistiky
Jan Chmelík a Eduard Bruna – Dokazování v trestním řízení
Viktor Porada a kol. – Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty
Viktor porada a kol. – Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování
Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád
Komentáře k Trestnímu řádu

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **18. června 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. října 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací na téma: „Zvláštní formy dokazování“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a zdroje byly řádně odcitovány v poznámkách pod čarou a uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 27. 3. 2022

.....

Anna Smoleňáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména panu doc. JUDr. Janu Chmelíkovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, odborný dohled, vstřícnost a čas, který této práci věnoval. Rovněž děkuji panu nrap. Marku Doležalovi z PČR – oddělení obecné kriminality KŘP Středočeského kraje za cenné rady a připomínky z kriminalistického prostředí.

Současně touto cestou vyjadřuji velké poděkování mé rodině, která mi byla oporou při psaní této práce i v průběhu celého studia.

OBSAH

Úvod.....	1
1. Institut dokazování v trestním řízení	3
1.1 Teorie dokazování	3
1.1.1 Právní úprava.....	5
1.1.2 Základní zásady dokazování	7
1.1.3 Předmět a rozsah dokazování	13
1.1.4 Subjekty dokazování	15
1.2 Dělení důkazů.....	17
1.3 Průběh a fáze dokazování.....	18
2. Zvláštní formy dokazování.....	20
2.1 Konfrontace	22
2.1.1 Druhy konfrontace	24
2.1.2 Příprava konfrontace	25
2.1.3 Zásady provedení konfrontace	27
2.1.4 Průběh a taktika provedení konfrontace	28
2.1.5 Dokumentace konfrontace.....	30
2.2 Rekognice	30
2.2.1 Subjekty a objekty rekognice	33
2.2.2 Druhy rekognice	35
2.2.3 Příprava rekognice.....	37
2.2.4 Taktika provedení rekognice	40
2.2.5 Zvláštnosti provedení jednotlivých druhů rekognice	41
2.2.6 Konkrétní průběh rekognice z praxe	45
2.2.7 Dokumentace a hodnocení průběhu a výsledků rekognice	47
2.3 Vyšetřovací pokus	48
2.3.1 Druhy a účastníci vyšetřovacího pokusu.....	51
2.3.2 Příprava vyšetřovacího pokusu.....	53
2.3.3 Taktika provedení vyšetřovacího pokusu	53
2.3.4 Dokumentace a hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu.....	55
2.4 Rekonstrukce	57
2.4.1 Druhy rekonstrukce	60
2.4.2 Příprava a stadia rekonstrukce trestného činu	61
2.4.3 Taktické zásady a postupy rekonstrukce trestného činu	64
2.4.4 Dokumentace a hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu	65

2.5 Prověрка na místě	67
2.5.1 Příprava prověrky na místě.....	69
2.5.2 Taktika provedení prověrky na místě	70
2.5.3 Dokumentace a hodnocení výsledků prověrky na místě.....	71
3. Moderní metody objasňování trestní věci.....	74
3.1 Fyziodetekční vyšetření.....	74
3.1.1 Fyziodetekční vyšetření v kriminalistické praxi	75
3.1.2 Fyziodetekční vyšetření jako důkazní prostředek v trestním řízení...	77
4. Hodnocení úpravy <i>de lege lata</i>	80
Závěr	83
Resumé	85
Seznam použitých zkratk.....	86
Seznam použitých zdrojů	87
Základní literatura	87
Odborné články	89
Internetové zdroje.....	89
Judikatura	90
Právní předpisy	91

Úvod

V předkládané diplomové práci se věnuji tématu zvláštních forem dokazování. Jedná se o aktuální, konstantně se vyvíjející téma. Zvláštní způsoby dokazování jsou prvním krokem pro rozšíření již reglementovaných způsobů dokazování o další dosud sporné kriminalistické metody dokazování. Tento fakt podtrhává i samotný název třetího oddílu hlavy páté trestního řádu (dále jen „TrŘ“) „Některé zvláštní způsoby dokazování“, kde právní úpravu zvláštních forem dokazování nalezneme.

Zvláštní způsoby dokazování, které jsou hlavním těžištěm této práce, jsou specifické kriminalisticko-taktické metody dokazování. Do právního řádu ČR byly zakotveny jako samostatné metody dokazování v ustanoveních § 104a až § 104e TrŘ, zákona č. 141/1961 Sb., do kterého byly reglementovány na základě tzv. velké novely TrŘ, provedené zákonem č. 265/2001 Sb., účinným od 1. 1. 2002. Mezi zvláštní způsoby dokazování se řadí konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě. TrŘ obsahoval před velkou novelou pouze stručnou úpravu konfrontace¹ a rekognice², ale exaktní zákonná úprava postupů při provádění výše uvedených zvláštních způsobů dokazování v TrŘ absentovala. Velká novela TrŘ byla přijata taktéž na popud kriminalistické praxe, která již dlouhodobě požadovala zakotvení právní úpravy dosud neupravených kriminalistických metod dokazování a změnu těch, které jsou v zákoně upravené neúplně či vadně. Diplomovou práci rozšířím o doposud zákonem neupravenou kriminalistickou metodu dokazování a další způsob získávání podkladů pro vyšetřování v trestním řízení, a to o popis fyziodetekčního vyšetření.

Diplomovou práci člením do čtyř hlavních kapitol. První kapitola uvádí čtenáře do tématu institutu dokazování v trestním řízení a věnuje se základním pojmům s důkazním právem spojených. Zde se zaměřuji na právní úpravu dokazování, základní zásady, subjekty a předmět dokazování, dělení důkazů a kapitolu uzavírám popisem průběhu a fází dokazování. Druhá kapitola této práce je z věcného hlediska kapitolou stěžejní a vymezuji v ní jednotlivé zvláštní způsoby dokazování dle pořadí, jak je nalezneme v TrŘ. Především se zaměřím na jejich

---

¹ § 94 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinného do 1. 1. 2002.

² § 93 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinného do 31. srpna 2012.

klasifikaci, přípravu a taktiku provedení včetně popisu toho, jakým způsobem je hodnocen jejich průběh a dosažené výsledky. Závěrem vždy uvádím podkapitolu o nezbytné dokumentaci těchto metod dokazování.

V rámci přípravy pro vypracování této diplomové práce mi bylo umožněno konzultovat zvláštní formy dokazování na oddělení obecné kriminality Krajského ředitelství policie Středočeského kraje na územním odboru Mělník. Zde jsem se seznámila s konkrétním průběhem rekognice a dalších zvláštních způsobů dokazování. Taktéž jsem měla možnost nahlédnout do protokolů k těmto úkonům. Proto jsem do kapitoly 2.2 zařadila podkapitolu o konkrétním průběhu rekognice osoby dle fotografie.

Ve třetí kapitole se věnuji moderním metodám objasňování trestní věci. Obsahuje nastínění fyziodetekčního vyšetření. Především jde o popis této metody dokazování, která se liší od již zmíněných zvláštních způsobů dokazování tím, že není součástí platné právní úpravy. V této kapitole se zabírám otázkou, zda jsou výsledky fyziodetekčního vyšetření využitelné jako důkaz v trestním řízení. Dotknu se zde taktéž vyšetřovací hypnózy. V poslední kapitole jsou zhodnoceny úpravy *de lege lata* jednotlivých institutů zvláštních způsobů dokazování s úvahami *de lege ferenda*.

Cílem této diplomové práce, po exkurzu k teorii dokazování v trestním řízení, je především souhrnně popsat aktuální úpravu zvláštních způsobů dokazování, a to jak z trestně-procesního hlediska, tak z pohledu kriminalistiky, která u těchto institutů nemůže být opomenuta. Za tímto účelem jsem využila odborné literatury a periodik autorů z právnických kruhů i od významných kriminalistů, judikatury a aktuální právní úpravy. S ohledem na dostatečné množství zdrojů domácí literatury k zvolenému tématu, jsem do této práce, až na jednu výjimku, zahraniční literaturu nezařadila. Dalším cílem této práce je nastínit i zákonem neupravenou metodu dokazování a dále poukázat na mezery a nedostatky v úpravě *de lege lata* této oblasti dokazování. Hlavním cílem diplomové práce je vytvořit pro čtenáře přínosný ucelený pohled na danou problematiku. Pro splnění vytyčených cílů a účelu této diplomové práce jsem při jejím zpracování, po rešerši odborné literatury, využila především metody teoretické, a to analyticko-syntetické poznávací postupy, komparaci a model pro konstrukci lepšího poznání.

1. Institut dokazování v trestním řízení

V každém právním řízení je dokazování jeho podstatnou a nezastupitelnou součástí. Stejně tak, tomu je v řízení trestním. V institutu dokazování dokonce nalezneme základní zásady trestního práva procesního.³ Dokazování v trestním řízení má sloužit k přijetí skutkových a právních závěrů, které budou směřovat ke spravedlivému výsledku. Proces dokazování by měl být prováděn dle zásady *fair processu*, která je nezbytnou podmínkou, *conditio sine qua non* a předpokladem spravedlivého rozhodnutí ve věci samé. Spravedlnost představuje zaručenou hodnotu trestního řízení a *fair proces* je způsob, jak jí dosáhnout.⁴

1.1 Teorie dokazování

V důkazním právu se setkáváme s celou řadou výrazů, které jsou trestním právem definovány okrajově nebo nejsou formulovány vůbec. Základní pojmy a slovní spojení důkazního práva jsou výrazy jako *důkazní právo* a *důkaz*, o kterých se v odborné literatuře hovoří jako o *dokazování* a *důkazní skutečnosti*. Dalšími pojmy jsou například *předmět důkazu* a *důkazní prostředek*. Pojmy *důkaz* a *důkazní prostředek* je potřeba od sebe rozlišovat, neboť bývají často zaměňovány. Sám TrŘ užívá chybně pro oba pojmy pouze výraz *důkaz*. Pojmotvorbu těchto výrazů ukládá jen teorie trestního práva. Rozdíl mezi těmito pojmy je především v tom, že *důkazní prostředek* je úkon, díky němuž orgány činné v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) důkazy získají. *Důkazem* se rozumí poznatek o předmětu, o určité skutečnosti, která má být dokazováním zjištěna a která byla získána z provedeného důkazního prostředku. Důkazním prostředkem je cokoli, co může přispět k objasnění věci. Z tohoto pravidla však existují výjimky, protože zákon užití některých důkazních prostředků zakazuje. Jedná se o příklady, kdy uskutečnění důkazního prostředku ohrožuje střežené zájmy státu nebo zájem individuální, či by jeho uskutečnění zapříčinilo závažnou škodu státu. V neposlední řadě stojí za zmínku důkazy nepřípustné a nezpůsobilé. Za nepřípustný je považován takový důkaz, který byl získán způsobem nezákonného donucení. Nezpůsobilé důkazy mohou být snadno zpochybnitelné. V průběhu jejich

---

³ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 363.

⁴ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 8, 19.

provádění nelze kontrolovat a zabezpečit ochranu základních lidských práv a svobod. Vzorovým příkladem může být vyšetřovací hypnóza, při které ztrácí vyslýchaný rozhodovací schopnosti a celkový pojem o sobě samém.⁵

Při dokazování může dojít k procesní chybě, která má za následek, že důkaz je absolutně neúčinný. Jedná se o takový důkaz, který byl v trestním řízení získán v rozporu s procesními předpisy. Zjištění takové chyby opravňuje poškozený subjekt užít proti rozhodnutí řádný opravný prostředek, kvůli kterému může být napadené rozhodnutí zrušeno pro podstatnou vadu řízení. Příkladem absolutně neúčinného důkazu může být získání důkazu listí nebo získání záznamu telekomunikačního provozu bez příkazu předsedy senátu či soudce. Existují i méně závažné procesní chyby, které nezpůsobují absolutní neúčinnost důkazu, ale jen relativní neúčinnost provedeného důkazu. Může se jednat například o situaci, kdy nesmí být svědek vyslýchán, pokud by tím porušil státem uznanou povinnost mlčenlivosti. Napravit tuto situaci lze zbavením vyslýchaného této povinnosti příslušným orgánem.⁶

Důkazy a důkazní prostředky jsou upraveny v ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ: „*Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.*“⁷ OČTŘ vlastní procesní činností (důkazním prostředkem), v souladu s TrŘ, poznávají určité skutečnosti, kdy důkazem je posléze samotný výsledek této činnosti. Důkaz je vždy spojený s nositelem důkazu, kterým je konkrétní osoba či věc.⁸ Například ohledání osoby můžeme považovat za důkazní prostředek a důkaz je výsledek získaný provedením ohledání.

Vědní obor, který se zabývá taktikou a metodikou provádění jednotlivých důkazů se nazývá kriminalistika, přesněji kriminalistická taktika a metodika.⁹

---

⁵ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 345–349.

⁶ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie s. 229.

⁷ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁸ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 367.

⁹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 327–372.

1.1.1 Právní úprava

„Důkazní právo, je souhrn norem trestního práva procesního, které tento postup upravují.“¹⁰ Tímto postupem je myšleno samotné dokazování, kterým je zákonem upravená činnost OČTŘ.

Institut dokazování v trestním řízení nepodléhá výlučně vnitrostátní právní úpravě či judikatuře, ale též mezinárodním standardům. Dokazování v trestním řízení se musí řídit mezinárodními normami, které jsou bezprostředně aplikovatelné a následně přímo použitelné uvnitř státu. V hierarchii právních norem stojí nad vnitrostátní úpravou.¹¹

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod¹² (dále jen „Úmluva“) neupravuje přímo otázku dokazování, ale obsahuje jistá stanoviska a mantinely, o které se institut dokazování v trestním řízení musí opírat a se kterými nemůže být v rozporu. Jedná se zejména o takzvané právo na spravedlivý proces obsažené v článku 6 Úmluvy a neodlučitelnou vlastnost tohoto práva, požadavek kontradiktornosti (zajištění procesní rovnosti stran). Článek 6 Úmluvy občanům garantuje ochranu v trestním řízení a zároveň se týká všech právních rozhodovacích procesů.¹³ Právo na spravedlivý proces obsažené v článku 6 Úmluvy definuje doc. Chmelík a doc. Bruna jako článek, který: „zaručuje právo každého na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem.“¹⁴

Garanci respektování základních zásad spravedlivého procesu po Úmluvě obsahuje i Mezinárodní pakt o občanských a politických právech¹⁵, Ústava, LZPS nebo TrŘ. Otázkami dokazování v trestním řízení se také náležitě zabývá v různých spojitostech Evropský soud pro lidská práva. Tento soud na podkladě stížností, které se opírají především o článek 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost) a článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces), doposud formuloval

---

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 368.

¹¹ Tamtéž. s. 364.

¹² Sdělení č. 209/1992 Sb.

¹³ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 364.

¹⁴ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 19.

¹⁵ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

několik zobecňujících závěrů, kterými ovlivnil právní úpravu institutu dokazování v trestním řízení.¹⁶

Všem ustanovením, která se vztahují k otázkám dokazování v trestním řízení a zároveň jsou obsažené v Ústavě nebo v LZPS, je přiznána ústavní ochrana.¹⁷ Pravidla pro dokazování jsou obecně upravena v TrŘ v § 2 odst. 2, 4, 5, 6, 11 a 12. Jedná se o základní zásady trestního řízení, které budou blíže specifikovány v následující kapitole 1. 2. 2. Některé společné otázky upravuje TrŘ v hlavě páté v § 89 až §118 pod názvem „*Dokazování*“, a to především úpravu způsobů provádění důkazů. Tyto způsoby se následně uplatňují ve všech stádiích trestního řízení a dále také při všech úkonech OČTR, pokud není jejich postup nějakým způsobem omezen.¹⁸

TrŘ obsahuje i další ustanovení, která souvisí s problematikou institutu dokazování. Jedná se například o § 158 odstavec 3. TrŘ, ve kterém se nachází pravidla pro provádění úkonů policejních orgánů před tím, než je zahájeno trestní stíhání. Některé tyto úkony směřují k opatření důkazů, které mají být použitelné i po zahájení trestního stíhání a v řízení před soudem. Úkony, které se provádí taktéž před zahájením trestního stíhání neodkladně a neopakovatelně, jsou upraveny v § 179b odst. 1 TrŘ a výsledek těchto úkonů je použitelný v řízení před soudem. Výsledek procesních úkonů, který může mít důkazní význam, a tudíž má přímou souvislost s dokazováním, upravuje § 78 a § 79 TrŘ (o vydání a odnětí věci důležité pro trestní řízení), § 85c TrŘ (o provádění důkazů v bytě, obydlí, jiných prostorách pozemku) nebo § 86 TrŘ (o zadržení zásilky).¹⁹

S účinností od 1. ledna 2002 byla provedena zákonem č. 265/2001 Sb., novelizace TrŘ a po této novele do něj byl začleněn okruh a podmínky užití operativně pátracích prostředků v § 158b až § 158f, které před touto novelu byly upraveny v zákoně o PČR²⁰. Můžeme pozorovat různé názory o správnosti začlenění těchto prostředků mezi prostředky dokazování. Například v učebnici

---

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1312.

¹⁷ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 18.

¹⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1310.

¹⁹ Tamtéž. s. 1310–1311.

²⁰ Zákon č. 283/2008 Sb., o Policii České republiky.

trestního práva procesního prof. Fenyka, prof. Císařové a prof. Gřivny²¹ nejsou v kapitole *HLAVA XIV: „Jednotlivé důkazní prostředky“* operativně pátrací prostředky jako důkazní prostředek vůbec zmiňovány, oproti tomu v učebnici prof. Jelínka²² jejich úpravu nalezneme. V tomto případě se ztotožňuji s názorem, že operativně pátrací prostředky splňují charakteristiku důkazního prostředku. Lze je považovat za využitelný zdroj, ze kterého OČTŘ získává přímý poznatek či obsah samotného důkazu v rámci dokazování.²³ Výše zmíněná novela v TrŘ také reglementovala v ustanoveních §104a až § 104e pět vybraných zvláštních způsobů dokazování, jejichž rozbor je stěžejním bodem této diplomové práce. Konkrétně se jedná o konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a prověrku na místě.

Právní úpravu dokazování můžeme nalézt taktéž v zákoně o PČR, ve kterém je upravována problematika oprávnění k používání podpůrných operativně pátracích prostředků. Konkrétně v § 72 až § 77.²⁴

1.1.2 Základní zásady dokazování

Obecně právní zásady představují podstatu každého právního odvětví a můžeme se s nimi setkat napříč celým právním systémem. Mezi základní zásady, kterým podléhá důkazní právo v trestním řízení, řadíme zejména zásadu presumpce nevinny, zásadu vyhledávací, zásadu bezprostřednosti a ústnosti, zásadu přiměřenosti, zásadu volného hodnocení důkazů, zásadu zajištění stavu bez důvodných pochybností, která byla označována jako zásada objektivní či materiální pravdy a další. Všechny tyto zásady jsou zakotveny v § 2 TrŘ.²⁵ Na těchto zásadách jsou vybudovány jednotlivé právní instituty a stádia trestního řízení, a porozumět jim považuji za zásadní pro pochopení významu všech těchto institutů trestního

---

²¹ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

²² JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 451–453.

²³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 85.

²⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1311.

²⁵ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie. s. 230.

procesu a samotné podstaty trestního řízení.²⁶ Je potřeba zmínit, že se jedná o pouhé přiblížení základních zásad dokazování, neboť jejich výčet není taxativní.

Zásada presumpce nevinny vyplývá z ustanovení § 2 odst. 2 TrŘ. Tato zásada zakládá pravidlo, že za vinného v trestním řízení je považován až ten, proti němuž je vina vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu.²⁷ Taktéž můžeme tuto zásadu nalézt v LZPS ve článku 40 odst. 2, který říká, že „Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena“.²⁸ Dále je tato zásada vymezena v Úmluvě ve článku 6 odst. 2, dle které „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem“.²⁹

Stručně řečeno to znamená, že k tomu, aby mohl být obviněný odsouzen, musí mu být vina prokázána. Zásadním momentem je tedy okamžik právní moci odsuzujícího rozsudku, kdy zásada presumpce nevinny pozbývá účinku. Z presumpce nevinny lze odvodit další podstatnou zásadu, a to pravidlo „*in dubio pro reo*“ (tj. v pochybnostech ve prospěch obviněného), které říká, že v případě, kdy po provedení veškerých dostupných důkazů stále přetrvávají důvodné pochybnosti o skutkových otázkách důležitých pro rozhodnutí, bude rozhodnuto ve prospěch obviněného. Zásadu *in dubio pro reo* lze aplikovat jen v případě nastalých nejasností ve skutkových otázkách. Pokud jde o nezřetelnost v otázce právní, platí zásada „*iura novit curia*“ (soud zná právo).³⁰

Dalším odvozeným pravidlem od zásady presumpce nevinny je povinnost OČTŘ obviněnému jeho vinu dokázat. Důkazní břemeno obecně náleží v trestním řízení OČTŘ a dokázání viny obviněnému je jednou z jejich povinností. Sám obviněný žádnou povinnost podávat podněty do trestního řízení nemá a nemusí svou nevinu nijak dokazovat.³¹ OČTŘ musí vinu prokazovat bezpečně zákonnými prostředky tak, aby vynesení odsuzující rozsudek nepochybně prokazoval vinu

---

²⁶ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 19–20.

²⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 2042/08.

²⁸ Čl. 40 odst. 2 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

²⁹ Čl. 6 odst. 2 sdělení č. 209/1992 Sb., Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

³⁰ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie. s. 61–62.

³¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 28.

obviněného. Zásada presumpce nevinny v oblasti dokazování v trestním řízení je považována také jako pravidlo pro vhodné zacházení s osobou obviněného.³²

Znakem presumpce nevinny je hájení cti člověka a bránění jeho dobré pověsti. Fakt, že je osoba trestně stíhaná, ještě nepředestírá jeho vinu. Na druhou stranu je nutné zmínit, že již dříve Ústavní soud ČR judikoval, že trestní řízení může nějakým způsobem negativně zasahovat do soukromého života obviněného, i přes skutečnost, že se na něj má pohlížet jako na nevinného. Samotné trestní stíhání představuje nápor na obviněného a zatěžuje jeho osobní život (viz sp. zn. II. ÚS 2175/16 ze dne 13. 3. 2018)³³. S názorem Ústavního soudu se ztotožňuji a připouštím, že samotné trestní stíhání vrhá na obviněného špatné světlo i přes nepochybnou existenci a uznávání zásady presumpce nevinny. Presumpce nevinny musí být zároveň respektována při poskytování informací o trestním řízení. Specifickou výjimku ze zásady presumpce nevinny představuje dohoda o vině a trestu, která je upravena v ustanoveních § 175a, § 314o a násl. TrŘ, protože jako taková požaduje pouhé prohlášení obviněného, že skutek, pro který je stíhaný, spáchal bez přiznání viny.³⁴

V ustanovení § 2 odst. 5 TrŘ je upravena **zásada zajištění stavu bez důvodných pochybností a zásada vyhledávací**. Cílem každého trestního řízení a samotného dokazování je zjištění materiální pravdy. Profesor Jelínek označuje zásadu zjištění stavu bez důvodných pochybností jako „*zásadu materiální pravdy*“. Zásada pojednává o nezbytném předpokladu pro splnění účelu trestního řízení, kterým je zjištění všech skutečností významných pro rozhodnutí o předmětu řízení, a to v nezbytném rozsahu. V nezbytném rozsahu proto, že není možné pro OČTŘ zjistit pravdu absolutní. Z toho důvodu se OČTŘ snaží zajistit alespoň co nejbližší podobnost určitého skutkového stavu. Z této zásady plynou i určité požadavky. Potřeba zjišťování skutkového stavu jako požadavek určující předmět dokazování, požadavek vztahující se k rozsahu dokazování a požadavek, který se týká kvality skutkových zjištění.³⁵ Zásada vyhledávací je považována za nejvhodnější variantu pro zajišťování materiální pravdy a v trestním řízení je konkrétním vyjádřením zásady oficiality. OČTŘ z úřední povinnosti, bez popudu k činnosti, zajišťují důkazy a prověřují určité skutečnosti. Cílem této zásady je zjištění takového

---

³² JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 132–133.

³³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2018, sp. zn. II. ÚS 2175/16.

³⁴ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 131–132, 135.

³⁵ Tamtéž s. 148–150.

skutkového stavu, o kterém nebudou pochybnosti, a proto se prověřují všechny skutečnosti sloužící ve prospěch i neprospěch pachatele (osoby, proti které se vede trestní řízení). Zásada vyhledávací neurčuje jen povinnosti OČTŘ, ale taktéž právo státního zástupce vykonávat dozor nad přípravným řízením. V přípravném řízení, tedy v předsoudním stadiu trestního řízení, je zásada vyhledávací plně zachována. V případě, kdy nelze proti pachateli použít jen nezpochybnitelné důkazy, použije se již shora zmíněná zásada *in dubio pro reo*. V návaznosti na zásadu vyhledávací si však můžeme klást otázku, kdo je nositelem procesní odpovědnosti za zjištěný skutkový stav v trestním řízení.³⁶

K dokazování v trestním řízení se bezpochyby vztahuje i **zásada bezprostřednosti a ústnosti**. Zásadu bezprostřednosti nalezneme v § 2 odst. 12 TrŘ. Tato zásada se aplikuje především při hlavním líčení a pojednává o možnosti soudu přihlídnout jenom k takovým důkazům, které byly při tomto jednání provedeny. Zásada bezprostřednosti obsahuje dva příznačné požadavky. Prvním požadavkem je, aby soud rozhodoval dle důkazů, které byly provedeny neprodleně v hlavním líčení. Soud by měl rozhodnout dle skutečností, které bezprostředně vyplývají z provedeného řízení. Tento požadavek slouží také k tomu, aby se soud co nejlépe seznámil s veškerými důkazy. Druhý požadavek vyzývá soud k čerpání důkazů z takového zdroje, který co nejvíce danou skutečnost objasňuje, tedy z pramene co možná nejbližšího k zjišťované skutečnosti. V praxi to znamená, že soud je povinen seznámit se s nejspolehlivějším zdrojem informací, neboť čím je pramen ke zjišťované skutečnosti vzdálenější, tím se snižuje jeho hodnověrnost.³⁷

Se zásadou bezprostřednosti je blízce spjata **zásada ústnosti**, která zakládá ústní jednání před soudy a je upravena v ustanovení § 2 odst. 11 TrŘ. Zásada ústnosti dokazování v trestním řízení pojednává o povinnosti provádět důkazy v ústní formě a také o ústním vyjádření stran na základě kterých posléze soud rozhoduje. Příkladem, kdy se projevuje zásada ústnosti při trestním řízení, je ústní vedení jednání, kdy je ústně vyhlášován také rozsudek. Dalším příkladem je ústní výpověď znalců, svědků a dále důkazy ve formě listin, které je nutno při soudním jednání ústně přednést. Přímoou spojitost s touto zásadou má **zásada veřejnosti**, která je upravena pro její ústavní charakter ochrany základních práv a svobod ve

---

³⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 30–31.

³⁷ Tamtéž s. 31.

článku 96 odst. 2 a článku 38 odst. 2 LZPS. Spojitost těchto zásad můžeme shledat v návaznosti jedné zásady na druhou. V případě, že jednání před soudem musí být veřejné znamená, že je zároveň vedeno ústně. Zásada ústnosti je upravena na základě novely TrŘ z roku 2001, a to zákonem č. 265/2001 Sb., v ustanovení § 2 odst. 8, který zní: „*Jednání před soudy je ústní; důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychají.*“³⁸ Rozsáhlá novela trestního řádu z roku 2011, zákon č. 459/2011 Sb., s sebou přinesla i výjimky vztahující se k zásadě ústnosti, jako například využití videokonferenčního zařízení pro přenos zvuku a obrazu při provádění úkonů trestního řízení, upravené v ustanovení § 52a TrŘ. Další výjimku můžeme nalézt v ustanovení § 211 TrŘ, které konstatuje možnost namísto vyslechnutí svědka v hlavním líčení přednést protokol o jeho výpovědi, který byl pořízen dříve v přípravném řízení. Zároveň je v tomto ustanovení zakotvena možnost místo výslechu znalce přednést jeho dřívější výpověď nebo přechíst znalecký posudek v písemné formě. V souvislosti s tímto ustanovením je nutno zmínit možnost přečtení protokolu místo vyslechnutí svědka i bez dodržení předpokladů stanovených v ustanovení § 211 odst. 1 a 2 TrŘ, pokud se jedná o svědka mladšího 15 let a za předpokladu splnění podmínek stanovených v § 102 odst. 2 TrŘ. Přečtení protokolu dřívější výpovědi osoby obžalované na místo faktického výslechu před soudem je přijatelné za dodržení podmínek v ustanovení § 207 odst. 2 TrŘ.³⁹

Dále bych zmínila výjimku ze zásady ústnosti v podobě trestního příkazu, upraveného v § 314e a násl. TrŘ. Charakteristické pro trestní příkaz je, že samosoudce i bez nařízení hlavního líčení, tudíž bez ústního projednání věci a za předpokladu splnění všech zákonem daných podmínek, vydá v trestním řízení rozhodnutí.⁴⁰

Zásadu přiměřenosti nebo také zdrženlivosti můžeme popsat jako zásadu, dle které je přijatelné zasahovat do základních lidských práv a svobod zaručených nejen LZPS, ale i mezinárodními smlouvami o lidských právech a svobodách, které se Česká republika zavázala dodržovat, jen v nejmenším nutném rozsahu. Definice byla vymezena novelou, zákonem č. 265/2001 Sb., v TrŘ v ustanovení § 2 odst.

---

³⁸ § 2 odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³⁹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 32.

⁴⁰ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie. s. 67.

4 tak, že OČTŘ „*Trestní věci musí projednávat co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.*“⁴¹ Zásada se vztahuje na každého zainteresovaného v daném trestním řízení, tedy na všechny, kterých se jednotlivé úkony v trestním řízení týkají. Zohlednění Ústavou zaručených práv osob zúčastněných trestním řízení při provádění úkonů trestního řízení upravuje také ustanovení § 52 TrŘ, dle kterého je s takovými osobami třeba jednat jen v míře odpovídající výchovnému účelu a významu trestního řízení.⁴² Při dokazování v trestním řízení můžeme tuto zásadu pozorovat v postupu OČTŘ u zjišťování skutečností, které jsou pro trestní řízení významné. Požadavkem na OČTŘ je co nejméně zasáhnout do základních lidských práv a svobod, které jsou LZPS a mezinárodními smlouvami o lidských právech zaručenými.⁴³

Zásadu volného hodnocení důkazů upravuje ustanovení § 2 odst. 6 TrŘ a popisuje zásadu hodnocení důkazů OČTŘ dle jejich vnitřního přesvědčení, které je založeno na pečlivém uvážení všech okolností daného případu, a to jak těch jednotlivých, tak i všech jako celku. Potřebné je zmínit, že s touto zásadou se pojí pojmy pravdivost a věrohodnost. Při hodnocení pravdivosti OČTŘ například prověřují přímá tvrzení svědka u výpovědi, přičemž věrohodností rozumíme svědkovy kvality nebo vlastnosti jiného důkazního prostředku. Tato zásada je nepostradatelnou hypotézou pro zjištění materiální pravdy v trestním řízení, protože nabádá k důkladnému hodnocení důkazů s přihlédnutím i k nepatrným rozdílům a k dalším podrobnostem a okolnostem určitého případu, čímž by se mělo zabránit při hodnocení schematickým či ustáleným postupům.⁴⁴ Na rozdíl od ostatních zásad trestního řízení, zásadu volného hodnocení důkazů nenalezneme v ústavních předpisech ČR. Důležité je podotknout, že tato zásada nezakládá OČTŘ volnou ruku při hodnocení důkazů. Zákonem nejsou taxativně upraveny podmínky, jaké

---

⁴¹ § 2 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴² FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRĚVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 96–97.

⁴³ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. s. 373.

⁴⁴ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRĚVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 116–117.

množství důkazů je zapotřebí k prokázání viny pachatele provést. Jediným důležitým předpokladem při hodnocení důkazů je jeho náležité odůvodnění a možná přezkoumatelnost samotného postupu hodnocení důkazů.⁴⁵

1.1.3 Předmět a rozsah dokazování

Trestní řízení disponuje předmětem, kterým je určitý skutek či právně významná okolnost. Hlavním úkolem trestního řízení je v první řadě odhalit, zda se daný skutek opravdu stal, jestli se jedná o TČ a kdo je pachatelem tohoto činu. Za druhé je třeba zkoumat okolnosti, které umožnily spáchání TČ nebo k trestné činnosti vedly, ale i takové, které jsou důležité pro postup v trestním řízení. Samotný skutek napomůže OČTŘ zjistit, jaké skutečnosti je nutno v trestním řízení zkoumat.⁴⁶

Okolnosti podstatné pro trestní řízení, jsou jako příklady předmětů dokazování názorně uváděny v ustanovení § 89 odst. 1 TrŘ. Odborná literatura okolnosti člení do tří základních skupin:

1. Z hlediska hmotného práva jsou to okolnosti důležité pro rozhodnutí ve věci samé. Tím můžeme chápat takový okruh okolností, které potvrdí nebo vyvrátí vinu obviněného, čímž určí, zda je pachatelem a jakým způsobem bude potrestán.
2. Z procesního práva na okolnosti důležité pro postup v trestním řízení.
3. Z hledisek hmotného i procesního práva na okolnosti, které jsou důležité pro použití odklonů, tedy zvláštních způsobů řízení.

Důležité je poznamenat, že pod jistou míru zkoumání při dokazování spadají i takové okolnosti, které jsou důležité pro hodnocení věrohodnosti daných skutečností a důkazů. Ty mohou představovat nenávist mezi účastníky či snížená schopnost svědka správně vnímat realitu, která má být rozhodnou pro jeho svědectví. Konečně musí být prokazovány i takové důkazy, které v konečném důsledku nerozhodují o vině a trestu, ale bude na jejich základě uplatněno jiné rozhodnutí.⁴⁷

---

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 155–157.

⁴⁶ Tamtéž. s. 383.

⁴⁷ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 57.

Komentáře k TrŘ dále zmiňují skupinu okolností, které mají význam pro rozhodnutí o uplatnění nároku poškozeného a takové okolnosti, které poskytly možnost k provedení trestné činnosti nebo k trestné činnosti přímo vedly. Například zjišťování příčiny provinění ve věcech mladistvých, kdy musí OČTŘ při dokazování dbát náležité opatrnosti. Individualita dokazování v řízení proti mladistvému je obsažena v § 55 až 58 ZSM.⁴⁸

Prof. Jelínek dále konkretizuje první skupinu okolností důležitých pro rozhodnutí ve věci samé, rozhodné okolnosti z hmotněprávního hlediska tak, že se jedná o základní okolnosti, které formují znaky TČ. Také pod tuto skupinu řadí okolnosti, které podmiňují důvody vylučující trestnost. Za okolnosti z procesněprávního hlediska, tedy významných pro postup řízení, považuje například okolnosti, které odůvodňují zproštění povinnosti svědčit.⁴⁹

Každý případ je specifický, a proto se s konkrétním trestním případem pojí i různý rozsah důkazů potřebných k prokázání viny pachatele. Z toho důvodu je i soupis okolností, které jsou klíčové pro trestní řízení v TrŘ, jen demonstrativní, není definitivní a může se obměňovat dle faktického stadia či formy trestního řízení. Za důkaz může dle výše citovaného ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ sloužit všechno, co by přispělo k objasnění věci, a proto právě konkrétní trestní věc určí katalog okolností, které budou pro jednotlivá trestní řízení zásadní.⁵⁰ OČTŘ jsou také povinny zkoumat závažnost a povahu spáchaného činu, které se odvozují od porušení či ohrožení konkrétních hodnot chráněných trestním zákonem. Je to správné posouzení závažnosti a povahy spáchaného TČ, které určuje spravedlivé uložení trestu nebo ochranného opatření.⁵¹

Je potřeba zmínit, že existují okolnosti, které není potřeba dokazovat i přes to, že jsou pro postup řízení i samotné rozhodnutí významné. Považujeme za ně takové poznatky a skutečnosti, u kterých nemusíme pochybovat o jejich pravdivosti. Ze soudní praxe se jedná o předpoklady týkající se, až zásadu presumpce neviny, procesního postupu. Dalšími takovými okolnostmi jsou notoriety neboli všeobecně známé skutečnosti. OČTŘ se dle zásady *iura novit curia*

---

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1319.

⁴⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 383–385.

⁵⁰ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUPress. s. 57, 60.

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1328.

(soud zná právo) nezabývají právními otázkami a také se nemusí v trestním řízení seznamovat s obsahem právních předpisů, které jsou zveřejněné či registrované ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána dle článku 10 Ústavy.⁵² Okolnosti, které dále nejsou třeba dokazovat, jsou skutečnosti, o nichž bylo již rozhodnuto pro trestní řízení závazným způsobem nebo nenáleží danému OČTŘ o této skutečnosti rozhodovat.⁵³

TrŘ demonstrativně důkazní prostředky uvádí v hlavě páte. TrŘ neuvádí tyto důkazy, resp. důkazní prostředky, taxativně z toho důvodu, aby v konkrétních případech v řízení nebránil jeho provedení. U často opakovaných důkazních prostředků, jako je výpověď obviněného (§ 90–95 TrŘ), výpověď svědků (§ 97–104 TrŘ), znalecký posudek (§ 105–111 TrŘ, § 116–118 TrŘ), ohledání (§ 113–115 TrŘ), věci a listiny důležité pro trestní řízení (§112 TrŘ) TrŘ přímo stanovuje metody jejich provádění, což garantuje dokazování jeho legitimitu. Z důvodu, že praxe při provádění některých důkazních prostředků nebyla jednomyslná, TrŘ zakomponoval vymezení tzv. zvláštních způsobů dokazování, aby provádění těchto důkazních prostředků stmelil a bylo je možné jednoznačně použít. Zvláštní způsoby dokazování nejsou běžnými důkazními prostředky, protože jejich charakteristika je spíše kriminalistická a blíže budou popisovány ve 2. kapitole, která je pro tuto práci stěžejní.⁵⁴

1.1.4 Subjekty dokazování

Formulaci toho, kdo je subjektem dokazování v TrŘ nenalezneme. Obecně jsou za ně označovány osoby, které jsou zúčastněné na průběhu dokazování. Označení „*subjekt dokazování*“ je těmto osobám připisován pro význam jejich činnosti v trestním řízení.⁵⁵ Pokud je subjekt nositelem práv a povinností, které může vlastním jménem uplatňovat, má právní subjektivitu, která je obecně upravena v LZPS ve čl. 5 jako: „*Každý je způsobilý mít práva*“⁵⁶, dále ji ve smyslu náležité právní úpravy individuálně upravuje každé jednotlivé právní odvětví.⁵⁷

⁵² FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 354.

⁵³ Tamtéž. s. 355–356.

⁵⁴ Tamtéž. s. 357.

⁵⁵ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 49.

⁵⁶ Čl. 5 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁵⁷ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 120.

Subjekty svými procesními právy a povinnostmi (právní subjektivitou), která je jim dána zákonem, působí na proces trestního řízení a na jeho konečné výsledky.⁵⁸

Za subjekty trestního řízení můžeme v první řadě považovat OČTŘ, které jsou vymezeny v TrŘ v ustanovení § 12 odst. 1: „*Orgány činnými v trestním řízení se rozumějí soud, státní zástupce a policejní orgán.*“⁵⁹ Hlavním úkolem OČTŘ v trestním procesu je především prostřednictvím dokazování zjistit zákonem požadovaný skutkový stav konkrétní věci. Pro splnění účelu trestního řízení je dokazování, vedle rozhodování, nejdůležitější procesní činností těchto orgánů. OČTŘ, které představují veřejnou moc, se s touto událostí nemůžou seznámit jinak než na základě vlastního pozorování. Zároveň nesmí být OČTŘ nijak zainteresovány v daném případě nebo být účastníkem zkoumané události. OČTŘ tedy nezbyvá nic jiného než postupem nazvaným dokazování, upraveným v TrŘ, skutek poznat tak, že ho zrekonstruuje pomocí zprostředkujících skutečností, tedy důkazů.⁶⁰

V řadě druhé jsou subjekty trestního řízení osoby, proti kterým se řízení vede, dále poškozený, opatrovník poškozeného, osoba zúčastněná, osoba, která disponuje samostatnými obhajovacími právy (příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho osvojitel, sourozenec, osvojenec, manžel nebo druh) a úředník probační a mediální služby či OSPOD. Za subjekt trestního řízení můžeme v některých případech taktéž považovat obhájce, pokud v řízení vystupuje vlastním jménem. Konečně i svědek, tlumočník, či znalec může být v trestním řízení považován za subjekt, pokud uplatňuje nárok na svědečné, tlumočené nebo znalečné, čímž uplatňuje vlastní procesní zájem v řízení. Tyto subjekty nemají postavení subjektu řízení v případě, že vystupují z úřední povinnosti (svědek vypovídá, tlumočník překládá a znalec podává posudek).⁶¹

V trestním řízení jsou určité subjekty, kterým je přisuzováno postavení *strany*. Teorie vymezuje tyto strany tím způsobem, že v řízení disponují ze zákona zvláštním oprávněním před soudem podporovat či uplatňovat obžalobu nebo oprávněním sebe či jiného proti obžalobě obhajovat. Jiným způsobem, než jak strany popisuje teorie a nauka, jsou strany definovány v TrŘ v ustanovení

---

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1317.

⁵⁹ § 12 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1313–1314.

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 189.

§ 12 odst. 6, který říká: „*Stranou se rozumí ten, proti němuž se vede trestní řízení, zúčastněná osoba a poškozený a v řízení před soudem též státní zástupce a společenský zástupce; stejné postavení jako strana má i jiná osoba, na jejíž návrh nebo žádost se řízení vede nebo která podala opravný prostředek.*“⁶² Osoba, proti níž se vede řízení se dle stadia řízení a také dle jejího postavení nazývá: obviněný (§ 32 TrŘ), obžalovaný (§ 12 odst. 8 TrŘ), odsouzený (§ 12 odst. 9 TrŘ) nebo podezřelý ze spáchání TČ. Konečně v ustanovení § 12 odst. 6 TrŘ je také zmiňován jako stranou v řízení před soudem státní zástupce. Taková formulace v zákoně je nejspíše chybou zákonodárce, protože nauka říká, že pojem „*strana*“ (subjekt, kterému přiznáváme postavení strany) je spojován jen k řízení před soudem, přičemž státní zástupce je stranou v řízení před soudem ale i tam, kde rozhoduje soud v přípravném řízení. Zároveň je státní zástupce subjektem se zvláštním postavením v trestním procesu ve stadiu přípravného řízení, kdy je v pozici *dominus litis* (vládce sporu), čímž se v tomto řízení stává orgánem řídicím a vykonávajícím dozor.⁶³ Prof. Jelínek tuto skutečnost popisuje tak, že formulace strany, jak jí můžeme nalézt v TrŘ, je neuspokojivá, vágní a především vymezení tohoto pojmu se liší od odborné literatury. V praxi to znamená, že judikatura je sama nucena určovat právní postavení jednotlivých osob v konkrétních řízeních.⁶⁴

Dle právní teorie se pojmy „*subjekt*“ a „*strana trestního řízení*“ od sebe liší tak, že stranou jsou subjekty trestního řízení, které jsou zákonodárcem považovány za natolik významné, že jim propůjčil zvláštní procesní práva a vystupují vlastním jménem před soudem. Jak jsem již výše zmínila, právě strany trestního řízení mohou tyto zvláštní procesní práva uplatňovat pouze v řízení před soudem, a proto se tento pojem vztahuje ke stadiu řízení před soudem, ne v trestním řízení ve stadiu předsoudním.⁶⁵

1.2 Dělení důkazů

Důkazy v trestním řízení lze třídit dle tří protichůdných aspektů:

1. Usvědčující a ospravedlňující podle vztahu k předmětu řízení.

---

⁶² § 12 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶³ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRŮVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 121–122.

⁶⁴ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 191.

⁶⁵ Tamtéž.

2. Původní (bezprostřední) a odvozené (zprostředkované) podle pramene.
3. Přímé (prosté) a nepřímé (složené) dle vztahu k dokazované skutečnosti.⁶⁶

Dělení důkazů na usvědčující a ospravedlňující je důležité pro určení samotného rozsahu dokazování. OČTŘ jsou po novele TrŘ zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. ledna 2002, povinné svědomitě prověřit všechny okolnosti, ať už pro obviněného mají pozitivní či negativní význam. Důkazy, které mají usvědčující charakter, jsou takové okolnosti, které ukazují proti obviněnému a prokazují spáchání skutku obviněným. Okolnosti utvrzující nevinu obviněného nebo zpochybňující vinu obviněného, považujeme za důkazy vyvíňující (ospravedlňující). Za původní považujeme takové důkazy, které OČTŘ získají ze zdroje co nejbližšího k dokazované skutečnosti. Jsou to například originály listin či bezprostřední výpověď svědka, který skutečnost sám pozoroval. Oproti tomu důkazy odvozené jsou obstarané zprostředkovaně neboli „z druhé ruky“. Může jít o opis listiny nebo výpověď svědka o skutečnosti, kterou sice sám nezažil, ale má o ní povědomí. Nebezpečí odvozených důkazů tkví v jejich možném překrucování a přehodnocování, a proto je zapotřebí jejich autentičnost potvrdit i dalšími důkazy. Přímým důkazem můžou OČTŘ vinu, či nevinu obviněného přímo dokázat, tedy přesně prokazují, či vyvrací dokazovanou skutečnost. Vedlejší skutečnosti se dokazují nepřímými důkazy, které určují nebo popírají existenci skutečnosti, jež může být spjata nepřímo se skutečností dokazovanou a při posuzování nepřímého důkazu je nutno přiměřeně prokázat jeho příčinnou souvislost s okolnostmi TČ. Nepřímé důkazy mohou být užitečné jako prověrka důkazů přímých.⁶⁷ Provádění nepřímých důkazů nepovažuji za nikterak méně významné či nehodnotné, oproti provádění důkazů přímých, což potvrzuje i dosavadní kriminalistická praxe.

1.3 Průběh a fáze dokazování

Pravidlem je, že dokazování se provádí až poté, co je zahájeno trestní stíhání. Z tohoto pravidla jsou přesto výjimky. Předtím, než je trestní stíhání zahájeno, existuje možnost vyhledávat důkazní prameny, které se dají

---

⁶⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 52-54.

⁶⁷ Tamtéž.

zdokumentovat formou úředního záznamu a dále je možné tento záznam po souhlasu obžalovaného a státního zástupce přednést v hlavním líčení.⁶⁸

Dokazování je realizováno v každém stadiu trestního řízení. Pro jednotlivá stadia má pak dokazování svůj specifický význam, což poukazuje na jejich vzájemné odlišnosti. Přípravné řízení je o obstarávání důkazů. OČTŘ, které figurují v tomto řízení, jsou s ohledem na danou formu přípravného řízení (zkrácené, standardní nebo rozšířené) nucené explikovat veškeré skutečnosti významné pro rozhodnutí. Dokazování ve stadiu předběžného projednání obžaloby se uskutečňuje v případě, kdy je potřeba rozhodnout, zdali bude nařízeno po obžalobě hlavní líčení nebo se učiní rozhodnutí jiné. Tudiž, provádí se jen důkazy, které mají objasnit, že obžaloba pro další řízení podává validní informace. V nejrozsáhlejším konceptu je dokazování prováděno v hlavním líčení, kdy jsou důkazy hodnoceny se záměrem posoudit, jestli byl TČ spáchán a zda je pachatelem právě obžalovaný. Dokazování je možné i ve stadiu odvolacího řízení, pokud provedení důkazů není náročné nebo by v nepřiměřené velké míře nenahrazovalo konání soudu prvního stupně.⁶⁹

Dokazování je proces na sebe navazujících a vzájemně propojených činností, a proto podléhá několika fázím. Jednotlivými fázemi dokazování jsou vyhledávání důkazů, procesní dokumentace důkazů, hodnocení důkazů, dále analýza a prověrka důkazů. Ve fázi vyhledávací je zachováno právo stran v trestním řízení vyhledat, navrhopvat a předkládat důkazy. Toto právo je vyjádřeno v ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ, hovoří o součinnosti stran v dokazování a předpokládá, že skutečnost, kdy důkaz nevyhledal či si nevyžádal OČTŘ není důvodem pro odmítnutí takového důkazu. Samotné provedení takových důkazů je již na uvážení OČTŘ, přičemž musí vždy uvést přiměřené odůvodnění, proč se rozhodly důkaz neprovést. Nejdůležitější a závěrečnou fází je hodnocení důkazů, ve které se uplatňuje zásada volného hodnocení důkazů. OČTŘ v této fázi analyzují a hodnotí všechny důkazy jednotlivě i v dalším kontextu a příkládají jim určitou závažnost, zákonnost, hodnověrnost a pravdivost. V odborné literatuře je vykládána i fáze prověrky důkazů, dle které má být každý dílčí důkaz prověřen, zda je spolehlivý či bezpečný, čímž se mají odstranit případné rozpory mezi důkazy a podpořit tím jejich spojitost k okolnostem daného případu.⁷⁰

---

⁶⁸ Tamtéž. s. 57.

⁶⁹ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 392–393.

⁷⁰ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 54–55.

2. Zvláštní formy dokazování

Konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě jsou zvláštní způsoby dokazování, které neměly do tzv. velké novely TrŘ provedené zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. ledna 2002 svou náležitou úpravu. Jedná se o pět metod dokazování kriminalistického charakteru, které byly před touto novelou součástí jiných důkazních prostředků. Způsob, kterým byly prováděny, byl odvozován především z ustanovení o výslechu či ohledání. Stroze byla konfrontace obsažena v ustanovení § 94 TrŘ a rekognice byla ve znění TrŘ účinného do 31. srpna 2012 zmíněna v ustanovení § 93 odst. 2. Úprava ostatních výše uvedených zvláštních forem dokazování v TrŘ před velkou novelou zcela scházela. Díky dlouhodobé kriminalistické praxi a judikatuře byl zakotven postup při provádění zvláštních způsobů dokazování do hlavy páté TrŘ pod ustanovení § 104a až 104e TrŘ, který koreloval s tehdejší obrazem kriminalistiky. Pojetí zvláštních způsobů dokazování je rozdílné z trestněprávního pohledu a z pohledu kriminalistiky. Kriminalistika se zabývá taktikou a metodickou stránkou provedení zvláštních způsobů dokazování a dalšími otázkami jejich speciální povahy, přičemž TrŘ upravuje zákonný rámec pro jejich použití. Reglementace těchto metod do TrŘ napomohla právní jistotě v kriminalistické praxi a především jednotnosti v prováděných činnostech a postupech OČTŘ.⁷¹

Je důležité zmínit, že TrŘ definoval závazný procesní postup u provádění těchto zvláštních forem dokazování, a to především relevantní způsob dokumentace průběhu a výsledků těchto procesních úkonů.⁷² Ta se provádí dle obecného ustanovení § 55 odst. 1 TrŘ a způsobem uvedeným současně v ustanovení § 55 odst. 3 TrŘ, ve kterém nalezneme konkretizaci speciálního protokolu zvláštních forem dokazování. Protokol je závazná podoba dokumentace veškerých procesněprávních úkonů. Na základě praktických zkušeností kriminalistů se taktéž uplatňuje dokumentace prostřednictvím technických prostředků, jako jsou fotodokumentace, videodokumentace či zvukový záznam, ale také topografická dokumentace, která je však užívána jen ojediněle. Dále je potřeba upozornit na právo účastníků vznášet námitky proti způsobu provádění zvláštních forem dokazování v průběhu jejich provádění. V přípravném řízení má možnost podat

---

⁷¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 115.

⁷² JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 425.

námítku obhájce obviněného, která směřuje proti způsobu provádění vyšetřovacího úkonu, jehož výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem. V řízení před soudem má kterákoliv strana v průběhu řízení oprávnění vznášet námitky.⁷³

Změny zavedené novelou TrŘ provedenou zákonem č. 45/2013 Sb.,⁷⁴ měly taktéž vliv na úpravu některých zvláštních způsobů dokazování, a to konkrétně u konfrontace, rekognice a vyšetřovacího pokusu. Osoby, u kterých je omezeno provedení těchto metod dokazování novela zvýšila věkovou hranici z 15 let na 18 let při dodržení postupu v ustanovení § 102 TrŘ. Tato novela také stanovila, že v případě uskutečnění konfrontace s obviněným z TČ proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, nesmí být provedena s osobou mladší 18 let, aby neutrpěla tzv. druhotnou újmu.⁷⁵ S ohledem na problematiku úpravy důkazních prostředků u mladistvých uvádí prof. Fenyk, JUDr. Provažník a JUDr. Škvain ustanovení § 57 odst. 2 ZSM, které říká, že: „*Ke konfrontaci mladistvého je možno přistoupit jen výjimečně, a to až v řízení před soudem pro mládež.*“⁷⁶ Zde si dovoluji upřesnit, že novelou zákona č. 218/2003 Sb.,⁷⁷ zákonem č. 203/2019 Sb., byl v § 57 za odstavec 1 vložen nový odstavec 2, tudíž je nyní výše zmiňovaná úprava konfrontace u mladistvého obsažena v § 57 odst. 3 ZSM.

Zvláštní způsoby dokazování se použijí taktéž v řízení, které se vede proti právnické osobě, dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb.⁷⁸ Konečně bych zmínila také Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009 ze dne 21. dubna 2009, o plnění úkonů v trestním řízení, ve kterém je provádění zvláštních způsobů dokazování policejním orgánem upraveno ve člancích 77 až 82.⁷⁹

Kriminalistika vnímá trestně právní procesní úkony jako jsou zvláštní způsoby dokazování za specifické metody praktické činnosti a samostatným úkonům přisuzuje zvláštní postupy a metodiku.⁸⁰ S ohledem na již mnohokrát

---

⁷³ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 419–420.

⁷⁴ Zákon o obětech trestných činů.

CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 115.

⁷⁶ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 419.

⁷⁷ Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

⁷⁸ Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1526.

⁸⁰ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 345.

novelizovaný TrŘ, můžeme dle mého názoru očekávat, že se v budoucnu setkáme s úpravou i dalších kriminalistických metod.

2.1 Konfrontace

Již ze samotného pojmu konfrontace lze odvodit její význam v trestním řízení. Konfrontovat, znamená porovnávat, střetnout se, ale také setkat se s někým tváří v tvář. Konfrontace jako první zvláštní forma dokazování v trestním řízení je upravena v ustanovení § 104a TrŘ.

Kriminalistická praxe považuje konfrontaci za specifickou metodu a dle trestního práva se jedná o netradiční podobu výslechu obviněného nebo svědka. Provádí se tehdy, kdy výpověď obviněného v zásadních skutečnostech nesouhlasí s výpovědí svědka či spoluobviněného, ale také, jestliže se neshoduje výpověď svědka s tvrzením obviněného nebo jiného svědka či poškozeného. Pokud není možné rozpory ve výpovědích těchto osob odstranit jiným způsobem, je opětovně proveden výslech těchto osob dříve vyslechnutých současně a postavením tváří v tvář. Účelem konfrontace je eliminace případných diferencí ve výpovědích těchto osob, případně zjistit příčinu jejich rozporu či zcela nové informace. Zkoumá se, co konfrontované osoby uvádějí o stejných podstatných okolnostech. Pro konfrontaci je charakteristické, že využívá konfliktní situace a přímého psychologického působení na konkrétní vyslýchané osoby.⁸¹

S ohledem na skutečnost, že konfrontované osoby jsou při výslechu postaveny tváří v tvář, lze usuzovat, že se dá konfrontace provádět zpravidla jen mezi dvěma osobami.⁸² Důležité je ale zmínit, že možná a platná je konfrontace i v případě, kdy byla provedena současně s více osobami formou tzv. kruhové či kombinované konfrontace. Taková konfrontace musí být provedena v souladu se zákonem stanovenými podmínkami a zároveň jí předchází náležitá příprava a její postup je řádně zdokumentován. Konfrontace s více než dvěma účastníky je však ojedinělá.⁸³

---

⁸¹ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky.

⁸² Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 2. 1995, sp. zn. 3 To 919/94.

⁸³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1530.

V § 104a odst. 7 TrŘ zákon predikuje, že konfrontace se zásadně provádí jen v řízení před soudem. Pouze výjimečně se konfrontace může konat v přípravném řízení. Děje se tak v případě, kdy může díky provedení konfrontace dojít ke znatelnému objasnění věci a pokud takového objasnění nelze dosáhnout jiným způsobem. Konfrontace v průběhu vyšetřování je proveditelná při splnění následujících podmínek:

1. Konfrontaci lze uskutečnit pouze po předchozím výsledku budoucích konfrontovaných ve stejném procesním postavení, ve kterém mají být konfrontováni.⁸⁴
2. Konfrontace bude provedena v případě, kdy se vyskytují rozpory v okolnostech, které jsou potřeba v trestním řízení v nezbytném rozsahu dokazovat. Jedná se o skutkové okolnosti, na kterých závisí rozhodnutí o vině nebo zodpovídající otázku viny obviněného.⁸⁵ Důležité je zmínit, že ve chvíli, kdy je výpověď jednoho z vyslychaných v rozporu s výpovědí druhého, nicméně je potvrzena jinými důkazy či se jeví spolehlivou, není nutné přistupovat ke konfrontaci. Stejně tak je tomu i v případech, kdy je zřejmé, že provedení konfrontace bude bezvýsledné. Pochopitelně výše uvedené neplatí, pokud je nutno vyslychaného usvědčit z křivé výpovědi nebo na konfrontaci jeden s vyslychaných trvá.⁸⁶
3. Předpokládá se, že provedení konfrontace výrazně napomůže k objasnění věci.
4. Rozporné skutečnosti nelze vyjasnit, dokázat či prověřit jinou metodou kriminalistické praktické činnosti. Platí tedy subsidiarita použití konfrontace jako důkazního prostředku.⁸⁷

Doc. Chmelík považuje za další předpoklady pro provedení konfrontace předchozí sepsání protokolu o provedení výslechů osob konfrontovaných, zachování platnosti obecných ustanovení o výslechu dle procesního postavení daných osob a uznávání jistých restrikcí při provádění konfrontace. Jedná se

---

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5 1991, sp. zn., 2 Tz 35/91; Publikováno R 52/1992 tr. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, 7-8/92.

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1529.

⁸⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 131.

⁸⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 1035.

například o omezení provádění této důkazní metody u osob mladších 18 let, u kterých se konfrontace s ohledem na jejich psychický vývoj uskutečňuje výjimečně. Dále je provedení konfrontace omezeno u mladistvého obviněného, jak jsem již uváděla shora v kapitole 2. a vyloučena je konfrontace zcela u osoby, jejíž totožnost má být utajena ve smyslu § 55 odst. 2 TrŘ. Provedení konfrontace není žádoucí u osoby zvláště zranitelné a jestliže existuje riziko vyvolání strachu u svědka, který nebude schopný tváří v tvář obviněnému při konfrontaci vypovědět pravdu.⁸⁸

2.1.1 Druhy konfrontace

Konfrontaci jako specifickou metodu kriminalistické praxe je možné členit dle rozhodujících kritérií na určité druhy. Za jedno z kritérií členění je považován například cíl konfrontace, další kritérium může být představováno subjektem, který podnítl provedení konfrontace či procesním postavením osob konfrontovaných. Aspektů, kterými lze rozlišit různé druhy konfrontace, existuje více, proto tento výčet není definitivní.⁸⁹

Dle kritéria cíle konfrontace jsou nám známy dva druhy konfrontace. První se snaží dopomoci jednomu z účastníků rozpomenout se na důležité a zdánlivě zapomenuté okolnosti. Druhý má naopak za cíl odhalit lživá tvrzení jednoho z účastníků konfrontace a tuto lživou výpověď překonat. Dle kritéria subjektu, který dal popud k provedení konfrontace, se uvádí pět druhů konfrontace. Tím je konfrontace k jejímuž provedení dal podnět státní zástupce, kriminalista, svědek, obviněný či obhájce. S ohledem na procesní postavení konfrontovaných osob je konfrontace dělena na pět druhů. Těmi jsou konfrontace mezi svědky, mezi svědky a poškozenými, svědky a obviněnými, mezi obviněnými a poškozenými nebo jen mezi obviněnými.⁹⁰

---

⁸⁸ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 116–118.

⁸⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 129.

⁹⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 69–70.

2.1.2 Příprava konfrontace

Konfrontace je považována za jeden z nejkomplicovanějších vyšetřovatelských úkonů. Jedná se o velmi složitou a psychicky náročnou kriminalistickou metodu, která s sebou může nést rizika v následném průběhu trestního řízení, a proto jejímu provedení předchází náležitá a důkladná příprava její obsahové, organizační i taktické stránky. S přípravou konfrontace se pojí rozhodovací proces, zda je skutečně konfrontace řešením pro odstranění sporů ve výpovědích konfrontovaných osob, dále se zkoumají okolnosti, za kterých má ke konfrontaci dojít a zdali díky konfrontaci dojde k objasnění neshod. V neposlední řadě je zapotřebí pečlivé vyhodnocení nesouhlasných výpovědí konfrontovaných osob.⁹¹

Proces rozhodování o provedení konfrontace není jen o posouzení veškerých důkazů, ale také o perfektní informovanosti o konfrontovaných osobách. Kriminalista si musí být vědom charakteristických rysů a vlastností osobností konfrontovaných osob. Dále by měl mít shromážděny veškeré údaje o vzájemném vztahu konfrontovaných, díky čemuž má být při konfrontaci připraven na její možný průběh a být schopen předpovědět možné chování konfrontovaných osob.⁹²

Na základě generalizace poznatků kriminalistické činnosti lze doporučit, v rámci pečlivé přípravy konfrontace, v první řadě náležitě vymezit její hlavní cíl. To je určit okruh sporných skutečností, které mají být objasněny a dále upřesnit otázky, pomocí kterých bude možné tyto skutečnosti vyjasnit. Dalším krokem je jmenovat osobu konfrontovanou, které budou jako první otázky kladeny a uzpůsobit rozmístění vyslychaných osob tak, aby si hleděly do očí. V případě, že má být prováděna konfrontace oběti TČ s pachatelem, je nutné tuto oběť dobře na setkání tváří v tvář s pachatelem připravit. Zásadním pro zdárný průběh konfrontace je také obstarání zapisovatele a dalších pomocných osob. Důležité je taktéž stanovení taktického momentu v průběhu trestním řízení, kdy má být konfrontace provedena.⁹³ Prof. Krajník a prof. Straus rovněž v přípravné fázi konfrontace zmiňují posouzení, zdali je vhodné její provedení u případného

---

⁹¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 118.

⁹² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 131.

⁹³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 536.

konfrontování osoby mladší 15 let či osoby mladistvé s pachatelem, jak již bylo zmiňováno.⁹⁴

V etapě, kdy se provádí příprava konfrontace, je vzhledem k možným nepředvídatelným negativním následkům a rizik provedením konfrontace žádoucí pokusit se neshody eliminovat jinými prostředky nebo postupy. Například opětovným odděleným výslechem osob či provedením prověrky na místě. Standardně se můžou konfrontované osoby předem seznámit s výsledky výslechů druhé osoby nebo jim poskytnou výpověď druhé osoby ze zvukového záznamu výpovědi. Zdaří-li se těmito kroky vyjasnit rozpory ve výpovědích, nemusí k samotné konfrontaci vůbec dojít. Konfrontace však není jen o objasnění nesouhlasných výpovědí, ale také o upřesnění nejasností či získání informací nových, které by zůstaly nevysvětleny.⁹⁵

Neodmyslitelnou součástí přípravné fáze konfrontace je vypracování jejího plánu. Plán konfrontace obsahuje důkladně zpracovaný seznam otázek, které mají být opětovně kladeny konfrontovaným osobám. Je samozřejmé, že se nejedná o seznam závazný pro možné nepředvídatelné změny v průběhu konfrontace, což může zapříčinit pokládání nových či doplňujících otázek. V plánu konfrontace je nadále nutno upřesnit pořadí a způsob, jakým budou otázky kladeny. Obecně je doporučeno začít u elementárních otázek a posléze pokládat otázky složitější. Pokládané otázky nemají mít usvědčující charakter, avšak kontrolní a upevňující. Konkrétní případ určuje obsah, pořadí a způsob formulace otázek. Z pohledu taktického záměru je důležité pořadí kladení otázek. Vhodnější je jako první položit otázku tomu účastníkovi, který prověřovanou skutečnost doznává a poté konfrontované osobě, jež tuto skutečnost neguje. Dalším obecným pravidlem, co se způsobu pokládání otázek při konfrontaci týče, je pokládat první otázku účastníkovi, jehož výpověď je prověřena i dalšími důkazy či takovému účastníkovi, který podal k provedení konfrontace žádost. Konfrontující by měl předpokládat i změnu pozic konfrontovaných, a proto nemůže spoléhat jen na jednu variantu průběhu konfrontace.⁹⁶

---

⁹⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 131.

⁹⁵ Tamtéž. s. 132.

⁹⁶ Tamtéž. s. 132–133.

2.1.3 Zásady provedení konfrontace

Pro správné provedení konfrontace, je v první řadě zásadní její příprava, od které se úspěšnost provedení konfrontace odvíjí. Pro zdárný průběh konfrontace je dále obecně doporučeno dodržovat tyto zásady:

1. Plánovitost a organizovanost postupu konfrontace.⁹⁷
2. Iniciativa konfrontovaných osob. Konfrontované osoby mají vlastní možnost předložit fakta, která interpretují sporné otázky. Teorie udává, že bez této iniciativy konfrontovaných osob, by se objektivnost vyslychaných nemohla projevit. Zároveň se tím vyjádří skutečná vůle stran na objasnění sporných skutečností.
3. Pozorování konfrontovaných osob a ostražitost. Tyto zásady jsou pro průběh konfrontace dle mého názoru zdaleka nejdůležitější. Právě správné a ostražité pozorování konfrontovaných osob napomáhá zjištění stavu pro rozhodnutí. Každé zaváhání, zakotání i například prvky nonverbální komunikace, mohou být pro konečný výsledek konfrontace důležité. Při provádění konfrontace má být vyšetřovatel natolik bedlivý a konstantně ostražitý, aby mohl včas zamezit domluvě mezi konfrontovanými, ale také zakročit proti případnému fyzickému konfliktu mezi vyslychanými.
4. Aktivní vedení konfrontace vyšetřovatelem. Kriminalista se musí nepřetržitě soustředit, aby nedošlo ke znehodnocení jeho autority a respektu v průběhu konfrontace. Dále zajišťuje, aby zůstal v pozici, kdy určuje chod konfrontace a v jejím průběhu analyzuje výpovědi konfrontovaných.⁹⁸

Na osobu, jež provádí konfrontaci, jsou kriminalistickou praxí a teorií stanoveny určité požadavky. Konfrontace jako kriminalistická metoda vyžaduje od osoby vedoucí průběh konfrontace znalost jistých psychologických otázek, povědomí o základních psychologických teoriích, zákonech a právní terminologii. Předpokladem pro tuto osobu je také její odborná a lidská zkušenost, při které získala psychologické poznatky a díky které dokáže posuzovat chování lidí a jejich

---

⁹⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 134.

⁹⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 536

reakce. Kvality vyšetřovatele řídicího konfrontaci by měly být v jeho organizačních a řídicích schopnostech, ale také v umění předpovídat a improvizovat.⁹⁹

2.1.4 Průběh a taktika provedení konfrontace

Cílem provedení konfrontace je především vyjasnění podstatných rozporů ve výpovědi subjektů konfrontace. Právě taktická stránka provádění konfrontace má být naplánovaná a promyšlená činnost, která k dosažení tohoto cíle vede. Míra úspěchu dosaženého cíle konfrontace je spojená s kvalitní přípravou vyšetřovatele, který vede její průběh. Příprava konfrontujícího vyšetřovatele před zahájením konfrontace je spojena s rozhodnutím, zdali je vhodné konfrontované osoby o provedení konfrontace informovat předem. V určitých případech oznámení záměru, že účastníci budou konfrontováni, je nutné a žádoucí. V jiných případech ale moment překvapení konfrontovaného může mít pozitivní vliv na následný průběh konfrontace a pravdivou výpověď účastníka. Taktéž může nastat pravý opak, kdy se konfrontovaný zalekne a z obavy pravdu vypovědět nedokáže. To vše musí být předem promyšleno v řádné přípravě konfrontace, a proto je vždy nutné konkrétní prvky každé vyšetřovací situace individualizovat a analyzovat.¹⁰⁰

Na začátku konfrontace je žádoucí poučit konfrontované osoby dle jejich procesního postavení a zároveň přezkoumat skutečnosti o vzájemném vztahu konfrontovaných. Zkoumá se, zdali je jejich vztah přátelský, příbuzenský, případně jak vznikl. Tyto informace, jak jsem již uvedla, vyšetřovateli napomohou včas detekovat nenormální reakce konfrontovaných v následném průběhu konfrontace. Posléze se přistupuje k vyložení rozporů výpovědí a jejich vyjasňování, přičemž při zodpovídání otázek jednou z konfrontovaných osob je vyžadován oční kontakt s druhým účastníkem. Následuje reakce druhého konfrontovaného na odpověď prvního účastníka, ten však může odmítnout uvést své vyjádření a namísto toho, po výzvě kriminalisty, pouze podá jeho verzi daných skutečností, k níž se opět může vyjádřit účastník první. Obvykle je závěrem konfrontace, s dovolením kriminalisty, umožněno účastníkům klást si otázky navzájem. V případě, že se jeden z účastníků pokusí konfrontaci narušit, musí být okamžitě ukončena. Zásadní pro průběh

---

⁹⁹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 70.

¹⁰⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 135.

konfrontace je její soustavné protokolování vedené doslovně a v přímé řeči, kdy se také poznamenávají nonverbální projevy konfrontovaných či jejich pokusy o narušení průběhu konfrontace.¹⁰¹

Podrobněji popisuje průběh konfrontace prof. Krajník a prof. Straus. Například zdůrazňují, že poučení se provádí u každého z konfrontovaných zvlášť dle jejich procesního postavení a že se poučuje i o dalších skutečnostech, jako je možnost užití magnetofonu v průběhu konfrontace. Uvádějí, jak podstatné je při poučení upozornit účastníky, že mohou začít hovořit teprve až po vyzvání vyšetřovatelem, což napomáhá zamezit případným dohadům či domluvám mezi konfrontovanými osobami. Samozřejmostí je sdělení konfrontovaným osobám důvod provedení konfrontace. Dále upozorňují na důležitost správného formulování a posloupnosti otázek, aby jejich obsah byl pokládán co nejstručněji. Také zmiňují variantu položit otázku jako první nejdříve méně důvěryhodnému účastníkovi, kdy se pozoruje, jaké emoce tato skutečnost vyvolá u druhého účastníka. Tato taktika má však úspěch spíše u znepřátelených účastníků a její provedení musí podléhat důkladnému zvážení. Důraz se taktéž klade na správný okamžik ukončení konfrontace. Unáhlený konec konfrontace může způsobit neuspokojivé výsledky. Žádoucí je předčasně ukončit konfrontaci v případě, kdy o to sama nepravdivě vypovídající osoba požádá, aby mohla učinit pravdivé doznání. Důvodem pro předčasné ukončení může být situace, kdy pravdivě vypovídající osoba pod vlivem určitého faktoru (strach, citové vazby, rodinné pouto) začne svou výpověď měnit. Ideální moment pro ukončení konfrontace je vyčerpání rozvržených otázek, kdy není zapotřebí výpovědi doplnit o další upřesnění, přičemž ani konfrontované osoby či případně jiní přítomní účastníci nemají dalších otázek. Neprodleně po skončení konfrontace má proběhnout podrobný výslech všech konfrontovaných, kdy se vyšetřovatel zaměřuje jak na všechny kladené otázky, tak především na ty problémové, které zapříčinily změnu výpovědi konfrontovaných.¹⁰²

---

¹⁰¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 536.

¹⁰² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 135.

2.1.5 Dokumentace konfrontace

Protokol o konfrontaci slouží pro dokumentaci průběhu a výsledku konfrontace. Do protokolu se zapisují nejen osobní údaje účastníků, ale také se v jeho obsahu uvádí doslovné poučení konfrontovaných osob dle jejich procesního postavení v probíhajícím trestním řízení. Taktéž je třeba zaprotokolovat doslovné znění otázek a odpovědí. Protokol dále zahrnuje podpisové doložky konfrontovaných, případně i dalších zúčastněných osob konfrontace přítomných. Pro dokonalé zaznamenání průběhu konfrontace se doporučuje použít technologie typu zvukového záznamu či videozáznamu.¹⁰³ Nahrávání průběhu konfrontace na videokazetu je ideálním způsobem zachycení všech podstatných okolností, jako například posunky konfrontovaných a další gesta, která mohou být následně vyšetřovatelem zpětně vyhodnocena.¹⁰⁴ Protokol o konfrontaci lze v hlavním líčení přečíst jako důkaz, pokud byla konfrontace prováděna mezi spoluobviněnými, případně mezi obviněným a svědkem a dále jen za podmínek stanovených v § 207 odst. 2, resp. § 211 odst. 1 až 3 TrŘ, nikoli však jako listinný důkaz podle § 213 odst. 1 TrŘ.¹⁰⁵

2.2 Rekognice

Recognitio je latinský výraz pro opětné seznámení, (roz)poznání, stvrzení či uznání.¹⁰⁶ V praxi je obvyklý překlad tohoto slova také jako „znovupoznání“. Pojem rekognice může být substituován označením agnoskace, která pojednává o identifikaci osob či věcí, osobou poznávající v trestním řízení.¹⁰⁷ Agnoskace však není z procesního hlediska to samé jako rekognice. Jedná se o postup, při kterém je osobě poznávající za účelem identifikace ukázána pouze jedna osoba nebo věc společně s otázkou, zda objekt poznává. Tento postup není v českém TrŘ upraven, Ústavní soud, ho však ve svých rozhodnutích uznává.¹⁰⁸

¹⁰³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 119.

¹⁰⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 536.

¹⁰⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 1. 1993, sp. zn. 11 To 192/92.

¹⁰⁶ OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný*. 21. díl Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, 1904. s. 457.

¹⁰⁷ REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Statní pedagogické nakladatelství, 1966. s. 17.

¹⁰⁸ Např. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25. 2. 2003 sp. zn. II ÚS 2/3; Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. 3. 2006 sp. zn. III. ÚS 542/05; Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 30. 8. 2011 sp. zn. IV. ÚS 1335/11.

Rekognice v rámci trestního řízení reprezentuje zvláštní procesní úkon, který spočívá ve znovupoznání osob nebo věcí s cílem určit totožnost poznávaných objektů. Rekognice a s ní spojené znovupoznání se opírá o smyslové vnímání, a proto je prováděno především zrakem, kdy je objekt rozpoznán například dle držení těla, mimiky, gestikulace. Rekognice je však prováděna taktéž sluchem, kdy je umožněno znovupoznání objektu dle zvuku (hlas, řeč).¹⁰⁹ TrŘ upravuje rekognici jako zvláštní způsob dokazování v trestním řízení v ustanovení § 104b.

Kriminalistika vymezuje rekognici různými způsoby. Jedna z definic říká, že se jedná o formu kriminalistické identifikace pomocí procesu znovupoznávání. Dále ji můžeme popsat i jako metodu kriminalistické praxe, která se zakládá na poznání dříve vnímaného objektu osobou poznávající, s cílem tento objekt identifikovat.¹¹⁰ Samotné znovupoznání, můžeme charakterizovat jako proces, probíhající v lidském mozku, který díky jeho psychofyzilogickým funkcím dokáže vnímat objekt, vytvořit si paměťovou stopu, znovu si tento objekt vybavit a zároveň ho srovnat s momentálním vjemem objektu předváděného, přičemž dochází k vyloučení nebo ztotožnění objektu. Z toho je možné vyvodit, že rekognici jako zvláštní způsob dokazování lze uskutečnit výhradně s osobou skutečně v minulosti vnímající vyšetřovanou událost, která ji zároveň uchovala do své paměti.¹¹¹

Rekognice je jako důkazní prostředek obvykle prováděna v rámci výslechu poznávajících osob. K provedení rekognice tedy nelze, rovněž jako u jiné formy výpovědi v trestním řízení, obviněného nebo podezřelého donucovat. Právo nevyprávět nalezneme ve čl. 40 odst. 4 LZPS, také například v § 33 odst. 1 TrŘ, § 76 odst. 5 TrŘ a dalších. Existují však způsoby, kterými lze podezřelého, obviněného nebo svědka donutit k dostavení se k provedení úkonu rekognice. Například pomocí ustanovení § 66 TrŘ (pořádková pokuta), § 90 či § 98 TrŘ (předvoláním a předvedením) nebo § 158 odst. 6 TrŘ.¹¹² Dle Ústavního soudu je rekognice úkonem, při kterém je subjekt nucen jen pasivně strpět poznávací

---

¹⁰⁹ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. s. 426.

¹¹⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 155.

¹¹¹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 345.

¹¹² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 121.

proceduru. Strpění rekognice nelze označit jako donucování k sebeobviňování či k usvědčování se.¹¹³

Rekognice je s účinností novely TrŘ zákonem č. 265/2001 Sb., považována za samostatný zvláštní způsob dokazování. Do novely se jednalo pouze o zvláštní způsob výslechu. Výše zmíněná novela zavedla zásadní rozdíly mezi rekognicí a výslechem. Tím je například její neopakovatelnost.¹¹⁴

Základní charakteristikou rekognice je, že jde v podstatě o neopakovatelný¹¹⁵ a neodkladný procesní úkon dle § 158a a § 160 odst. 4 TrŘ.¹¹⁶ Obvykle je proces znovupoznání opakovatelný, to však nelze uplatnit ve smyslu dokazování v trestním řízení, protože osobě poznávající, která již objekt identifikovala, se vedle první existující paměťové stopy zformuje do paměti také stopa nová, jež může ovlivnit rozhodování poznávající osoby při následné rekognici.¹¹⁷ V případě opakování rekognice není možné zapomenout představu vycházející z rekognice první.¹¹⁸ Kriminalistická praxe však opakování rekognice nevyklučuje, přičemž prof. Protivinský zmiňuje tři skupiny situací, kdy je tak umožněno. Zaprvé, pokud příprava původní rekognice byla insuficientní, a proto bylo provedení rekognice chybné. Každopádně samotná skutečnost, že rekognice byla vadná ještě nezapříčiní její jasné opakování. Zadruhé, pokud slouží zopakování rekognice jako prověření a upřesnění výpovědi osoby poznávající. Zatřetí, pokud původní rekognice proběhla na základě fotografie, pak je možné ji opakovat ve formě *in natura*.¹¹⁹ V kriminalistické praxi se lze setkat i s dalším případem, kdy se rekognice zopakuje, a to konkrétně ihned po té původní, kdy si pouze poznávaná osoba vymění pořadí s přítomnými figuranty.¹²⁰

Neodkladná může být konfrontace například tehdy, kdy je nutné ztotožnit zadrženou osobu nebo věc, kterou má tato osoba při sobě. Rekognice tak bude učiněna bezprostředně po spáchání TČ, tedy ještě před tím, než je zahájeno trestní

---

¹¹³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06.

¹¹⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 157.

¹¹⁵ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/89, R 54/1990 tr.

¹¹⁶ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 55.

¹¹⁷ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Vady rekognice a jejich procesní důsledky*. In: Bulletin advokacie. Praha: nakladatelství REGO, 1997, č. 2, s. 11-25. s. 15. Dostupné na: <https://www.cak.cz/assets/files/177/BA_97_02.pdf>.

¹¹⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ústav kriminalistiky PF UK. 1971. s. 109.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 55.

stíhání. Provedení tohoto úkonu neprodleně povede k okamžitému rozhodnutí, zda například bude osoba podezřelá propuštěna na svobodu, vzata do vazby či bude obviněna ze spáchání TČ.¹²¹ K neodkladnosti provedení rekognice vůči zadržené osobě podezřelé ze spáchání TČ znásilnění podle § 185 TZ se vyjadřuje taktéž Ústavní soud. Nejsou-li totiž jiné důkazní prostředky pro zahájení trestního stíhání této osoby, tak provedení rekognice může mít povahu neodkladného úkonu.¹²²

2.2.1 Subjekty a objekty rekognice

TrŘ konkrétně ustanovení § 104b odst. 1 stanovuje, kdo může být subjektem rekognice. Osobou poznávající, ztotožňující, znovupoznávající, rekognující či identifikující může být svědek, podezřelý či obviněný, naopak jím nemůže být například znalec nebo konzultant.¹²³ Jedinou podmínkou však zůstává, že tento subjekt bezprostředně vnímal kriminalisticky relevantní událost a poznávaný objekt vlastními smysly a uchoval ho v paměti.¹²⁴ „*Jinak okruh poznávajících osob není nijak omezen, a to ani věkem*“¹²⁵ V praxi se setkáváme nejběžněji s poznávající osobou v podobě svědka, a proto vzniklo ustálené slovní spojení „poznávací svědek“, přičemž se tento výraz užívá výhradně právě pro svědky. Vedle očitého svědka je nejčastěji subjektem rekognice poškozený.¹²⁶

Prof. Straus a Ing. Padyšák osoby poznávající dělí na ty, které poznávaný objekt neznají nebo by alespoň znát neměly, ale vnímaly ho v souvislosti s rozhodující událostí, většinou se jedná o svědka a poškozeného. Druhou skupinou jsou takové osoby, jež poznávaný objekt znají nebo by znát měly, což může být i podezřelý či obviněný.¹²⁷ Doc. Konrád k těmto skupinám doplňuje, že se jedná o klasifikační kritérium dle charakteru informačního obsahu paměťové stopy, kdy

---

¹²¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 166.

¹²² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 2007, sp. zn. 2 To 64/2007; Publikováno TR 11/2007 s. 320. *Trestněprávní revue*, 11/2007.

¹²³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 122.

¹²⁴ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 55.

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1541.

¹²⁶ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ústav kriminalistiky PF UK. 1971. s. 105–106.

¹²⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 158.

se zaprvé jedná o osoby, které nesmí znát sdruženou informaci o objektu a za druhé osoby, jež sdruženou informaci o objektu znát musí.¹²⁸

Objekt rekognice neboli poznávací objekt vymezuje TrŘ jen jako osobu či věc. Podrobnější vymezení ani definici nenalezneme, avšak stále platí podmínka, aby byl znovupoznávající objekt dříve vnímán v souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí. Objekt rekognice můžeme označit jako objekt ztotožňovaný, znovupoznáváný, rekognovaný či identifikovaný.¹²⁹ Nejčastěji se setkáváme s objektem rekognice v podobě živé osoby, jako osoba obviněná nebo podezřelá, která je k provedení rekognice předváděna. Každopádně, ztotožnit lze pomocí rekognice jakýkoli materiální objekt, v případě, že je člověk takový objekt schopný vnímat svými smysly.¹³⁰

Jak jsem již zmiňovala, provedení rekognice není omezeno věkem, tudíž na úkonu rekognice může být zúčastněna osoba mladší 18 let, avšak se zřetelem na dodržení zvláštního omezení dle ustanovení § 102 TrŘ. V takovém případě není důležité, v jaké pozici se osoba nachází, zdali je osoba poznávající či poznávaná. K takovému úkonu je nezbytné přibrat sociálního pracovníka OSPOD či jinou v práci s nezletilými zkušenou či schopnou osobu, která s ohledem na vývoj dítěte napomůže správnému průběhu výslechu v rámci rekognice.¹³¹

Rekognici lze provést taktéž v osobní přítomnosti se svědkem, jehož totožnost se utajuje z důvodů popsaných v § 55 odst. 2 či § 102a odst. 1 TrŘ. Pravidlem je však dodržení podmínek utajení podoby svědka a jeho osobních údajů. Je pochopitelné, že utajovaný svědek může být pouze osobou poznávající.¹³²

Účastníky rekognice v procesu znovupoznání, tedy druhé fázi rekognice, lze rozlišit na dvě skupiny. První skupinou jsou účastníci obligatorní, kam můžeme zařadit osobu provádějící rekognici, poznávanou osobu, poznávající osobu, přivzaté osoby¹³³, nezúčastněnou osobu dle § 104b odst. 1 TrŘ. „*K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.*“¹³⁴ a soudce při

---

¹²⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 86.

¹²⁹ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ústav kriminalistiky PF UK. 1971. s. 54.

¹³⁰ Tamtéž. s. 45.

¹³¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 122.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Figuranti.

¹³⁴ § 104b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

provádění rekognice dle § 158a TrŘ. Zadruhé se jedná o fakultativní skupinu účastníků, kam řadíme obhájce, státního zástupce, případně taktéž sociálního pracovníka OSPOD.¹³⁵

Svoji důležitou úlohu při rekognici zastávají osoby přizvané neboli figuranti. V praxi se nejčastěji setkáváme s přizvanými osobami v podobě policejních příslušníků, a to čistě z praktických a časových důvodů. Bohužel zákon neupravuje výběr přizvaných osob, kdy se zároveň předpokládá, že taková osoba tak činí dobrovolně.¹³⁶ Zákonem je upraven pouze nejnižší počet přivzatých osob na tři osoby.

2.2.2 Druhy rekognice

Rekognici lze členit podle různých klasifikačních hledisek. Mezi nejvhodnější kritéria dělení patří zejména původnost předváděného objektu, jeho charakter, charakter identifikačních znaků objektu a způsob předvedení objektu rekognice. Dále uvádím charakteristiky jednotlivých klasifikačních kategorií:

1. Dle stupně původnosti předváděného objektu lze rozlišit rekognici objektů *in natura*¹³⁷ nebo rekognici objektů podle jejich modelů¹³⁸.
2. Podle druhu znovupoznávaného či ztotožňovaného objektu lze rozřadit rekognici na rekognici osob¹³⁹, věcí¹⁴⁰ nebo zvířat¹⁴¹.
3. Podle identifikačních znaků nebo také dle identifikačních polí se jednotlivé rekognice člení zaprvé na rekognici podle anatomicko-morfologických¹⁴² identifikačních znaků (rekognice živé osoby, mrtvoly či zvířete). Za druhé

---

¹³⁵ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Rekognice po velké novele trestního řádu*. In Kriminálnístika. 2005, č. 2, s. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR. s. 120.

¹³⁶ FRYŠTÁK, Marek. *Některé aspekty rekognice v praxi přípravného řízení a povinnost účasti obviněného jako poznávané osoby na ní*. In Čtvrtletník Kriminálnístika. Praha: Magnet-Press, 2004, Roč. 37, č. 4 Dostupné na: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminálnístika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>

¹³⁷ Předvádí se skutečné objekty rekognice.

¹³⁸ Jedná se například o reprodukce, fotografie, makety či jiné zobrazení ztotožňovaného objektu.

¹³⁹ Živých, mrtvol, i jejich částí.

¹⁴⁰ Movitých či nemovitých.

¹⁴¹ Živých, neživých, i jejich částí a zbytků.

¹⁴² Vnější znaky osob a zvířat, jako například výška, postava, obličej, stáří, vousy, tetování. U zvířat barva a délka srsti či opeření atp.

podle funkčně dynamických znaků¹⁴³ a stereotypů¹⁴⁴ a podle vnějších znaků (rekognice věcí movitých, nemovitých, míst a jejich částí).¹⁴⁵

4. Podle způsobu předvedení objektů lze rozlišovat zaprvé rekognici s předvedením identifikovaného objektu najednou simultánně se skupinou přizvaných objektů. Zadruhé se jedná o rekognici s předvedením jen jednoho identifikovaného objektu¹⁴⁶ a za třetí jde o rekognici s předvedením identifikovaného objektu a přivzatých objektů jednotlivě neboli sekvenčně¹⁴⁷.¹⁴⁸

Speciálním druhem rekognice je tzv. *prázdna rekognice*, v jejímž průběhu je osobě poznávající předváděna skupina objektů s tím rozdílem, že mezi nimi není záměrně zařazen objekt, který má být identifikován.¹⁴⁹ Zahraniční literatura tento druh rekognice označuje také jako *slepá rekognice*, která je využívána pro ověření spolehlivosti osoby poznávající. V případě, že rekognující označí osobu v takové baterii poznávaných, je zapotřebí v následující pravé rekognici považovat takového identifikujícího za nespolehlivého. Na skutečnost, že rekognovaný se mezi předváděnými objekty nemusí vyskytovat, by měl být znovupoznávající výslovně upozorněn, což by mělo snížit množství nesprávně označených poznávaných.¹⁵⁰

Zvláštním druhem je rekognice *skrytá*. Důvodem pro její provedení může být například situace, kdy je poznávající osobou svědek, jenž má právo na utajení totožnosti ve smyslu ustanovení § 102a a § 55 odst. 2 TrŘ. Dalším důvodem mohou být okolnosti, jako je strach poznávající osoby se znovu setkat s pachatelem nebo pokud obviněný či zadržený podezřelý se rekognici odmítá podrobit. V praxi se provádí spíše rekognice neskrytá, kdy poznávající osoba není utajena před osobou ztotožňovanou. V případě rekognice *skryté* je zapotřebí zajistit místnost vybavenou potřebnou technikou či polopropustným zrcadlem.¹⁵¹ V ustanovení § 104b odst.

---

¹⁴³ Například chůze, běh, držení těla, mimika, gestikulace, řeč, hlas atp.

¹⁴⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 159.

¹⁴⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 87.

¹⁴⁶ Typické u identifikace neznámých mrtvol.

¹⁴⁷ Typické u rekognice nemovitosti či osob dle funkčních znaků.

¹⁴⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 87.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Wells Gary a Olson Elizabeth. Eyewitness testimony. *Annual Review of Psychology*. 2003, 54(1). s. 288.

¹⁵¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 171.

7 TrŘ je zmíněna možnost provedení rekognice: „...*tak, aby se poznávající osoba bezprostředně nesečkala s poznávanou osobou.*“¹⁵² Toto ustanovení však neupřesňuje její faktické uskutečnění, a proto se názory na způsoby provedení skryté rekognice můžou lišit.¹⁵³

2.2.3 Příprava rekognice

Důkladná příprava rekognice je předpokladem pro naplnění teze o rekognici jako o neopakovatelném a nezastupitelném úkonu kriminalistické praktické činnosti. Příprava se skládá ze vzájemně se prolínajících částí, a to z přípravy obsahové, organizační a materiální.¹⁵⁴ Kriminalistická praxe zformovala základní zásady a pravidla pro přípravu i provedení rekognice, které se v následném popisu přípravy rekognice odrážejí. Oporu v TrŘ nalezneme například u zásady včasnosti provedení rekognice, dle které kriminalisté doporučují provedení předběžného výsledku a nikoli až výsledku přímo před provedením rekognice, s ohledem na faktor zapomínání, který je přirozeným psychickým procesem.¹⁵⁵

Obsahová stránka přípravy rekognice se člení na etapu analytickou a syntetickou. V rámci analytické etapy dochází k analýze dosud nashromážděných materiálů. Etapa syntetická slouží k sestavení a zpracování plánu provedení rekognice, včetně jejího materiálního zajištění. Jde zejména o zajištění včasnosti provedení rekognice, výběr a určení subjektu rekognice, příprava objektu rekognice, zvážení možnosti škodlivého psychologického traumatu osoby poznávající, určení druhu připravované rekognice a posouzení možnosti zajištění adekvátního množství podobných objektů a o výsledku poznávající osoby.¹⁵⁶

Výsledek poznávající osoby je zároveň pokládán za první fázi rekognice. Ustanovení § 104b odst. 2 TrŘ pojednává o výsledku před rekognicí, což může evokovat, že samotná rekognice je považována za dva samostatné úkony, a to výsledek a následné znovupoznání. Judikatura¹⁵⁷ však pojednává o dvoufázovosti rekognice jako jednoho aktu, přičemž tento názor je zastáván i Nejvyšším státním

---

¹⁵² § 104b odst. 7 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁵³ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 18.

¹⁵⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 161.

¹⁵⁵ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 49–50.

¹⁵⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 161–162.

¹⁵⁷ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 8. 2008 sp. zn. 11 Tdo 891/08.

zastupitelstvím.¹⁵⁸ V případě, že je osobou poznávající svědek, musí být v rámci rekognice vyslechnutý v tomto procesním postavení. Dostačující není podání vysvětlení dle § 158 odst. 3 písm. a) TrŘ.¹⁵⁹ Cílem tohoto výslechu je především zhodnotit v jaké míře si subjekt rekognice vybavuje ztotožňovaný objekt. Taktéž se zkoumají další okolnosti, fakta a údaje, které mohou mít na průběh a výsledek rekognice vliv.¹⁶⁰ Vyšetřovatel by měl poukázat na to, co vše má vyslýchaný popsat, aby došlo k uvedení všech důležitých okolností. S ohledem na ustanovení § 104b odst. 6 TrŘ, které říká, že: „*Pro rekognici jinak platí ustanovení o výpovědi obviněného a svědka.*“¹⁶¹, nesmí být opomenuto poučit poznávající osobu, dle jejího procesního postavení.¹⁶²

Účelem provádění takové analýzy v rámci první etapy přípravy rekognice je opodstatnění nutnosti provedení identifikace objektu, s čímž souvisí také rozhodnutí o tom, zda bude rekognice provedena jako neopakovatelný a neodkladný úkon dle ustanovení § 158a TrŘ.

V obsahové náplni přípravy rekognice je po analýze zakomponována etapa syntetická, která spočívá v tom, že OČTŘ sestaví plán provedení rekognice současně s jejím materiálním zajištěním. Zpracovaný plán provedení rekognice by měl obsahovat rozhodnutí o způsobu, jakým bude rekognice provedena, formulování cíle rekognice, určení času a místa jejího provedení včetně určení subjektu, objektu a počtu přivzatých objektů rekognice a zajištění jejich přítomnosti. Samozřejmostí je určení způsobu předvedení přizvaných objektů a poznávaného objektu, společně s instrukcemi o jejich činnosti. V případě rekognice *in natura* je subjekt i objekt poučen dle jejich procesního postavení. V neposlední řadě je důležité určit osoby, které budou přítomny rekognici, zajistit jejich účast a určit prostředky dokumentace.¹⁶³

Další součástí přípravy rekognice, jak jsem již zmiňovala výše, je příprava činností, které přímo směřují k samotnému provedení rekognice v návaznosti na

---

¹⁵⁸ Viz výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 4/2003 k výkladu ustanovení § 104b trestního řádu o rekognici z hlediska procesního způsobu provedení tohoto úkonu.

¹⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1550.

¹⁶⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 162–163.

¹⁶¹ § 104b odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁶² JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 6–7.

¹⁶³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 162.

obsahovou stránku přípravy. Především je zapotřebí připravit subjekty a objekty rekognice, zajistit shodné podmínky, za kterých byl původně znovupoznávající objekt vnímán. Dále je potřeba zabránit tomu, aby byl objekt rekognice ukázán subjektu rekognice ještě před jejím zahájením a v neposlední řadě je v této části přípravy nutno zajistit a připravit dokumentační prostředky.¹⁶⁴

Subjekt rekognice je připravován na rekognici tím způsobem, že jsou mu podány instrukce o cílech rekognice s metodikou a technikou jejího provedení. Poznávající osoba je seznámena s tím, jakým způsobem se má v průběhu rekognice chovat a musí jí být sděleno, že mezi objekty se znovupoznávající osoba nemusí nacházet. U přípravy objektů rekognice jde především o to, aby všechny vykazovaly stejné druhové znaky¹⁶⁵. Dále jde o instruktáž s pokyny, jak se mají při provádění konfrontace chovat. Zajištění obdobných podmínek, za nichž byl objekt vnímán, obnáší například dodržení určité vzdálenosti mezi subjektem a objektem rekognice, správná intenzita osvětlení, přímá rekognice „z očí do očí“, rekognice v pohybu, vnímání objektu zezadu atp. O zajištění podmínek rozhoduje vyšetřovatel *ad hoc*, neboť není vždy zapotřebí a provádí se především při rekognici *in natura*. Přípravu dokumentačních prostředků provádí zpravidla kriminalistický technik.¹⁶⁶

Nejvýznamnějším opatřením, které zabezpečuje objektivnost výsledku rekognice je zabránění vizuálního kontaktu identifikovaného objektu či modelu osobou poznávající ještě před rekognicí. Dokonce i neúmyslné spatření objektu rekognice s poznávající osobou před rekognicí může způsobit nevěrohodnost výsledků rekognice a důkaz získaný tímto způsobem je poškozen na jeho právní síle.¹⁶⁷ Bohužel se v praxi stává, že je této skutečnosti v trestním řízení obhájcem ve prospěch obviněného zneužito.

---

¹⁶⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 89.

¹⁶⁵ Dle § 104b odst. 3 TrŘ musí být ztotožňovaná osoba osobě ztotožňující ukázána mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neodlišují.

¹⁶⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 89.

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6.1989, sp. zn. 5 Tz 8/89.

2.2.4 Taktika provedení rekognice

V první řadě je důležité si při volbě taktiky provedení rekognice uvědomit, jaká specifika jednotlivé druhy rekognice obnášejí. Kriminalistická praxe obecně pro taktiku provedení rekognice doporučuje dodržovat několik základních doporučení.¹⁶⁸

Zprv je nezbytné, aby byl rekognovaný objekt současně ve skupině s dalšími příbranými objekty v řadě. Výhodou této taktiky je, že subjekt rekognice může pozorovat všechny předváděné objekty z jednoho místa a má je ve svém zorném poli.¹⁶⁹ Objekt rekognice a příbrané objekty nejsou tedy subjektu rekognice předváděny sekvenčně v určitém pořadí, ale společně, kdy znovupoznávající osoba může jednoohrniskově celou předváděnou skupinu vnímat a provést simultánní a analytickou etapu znovupoznání. Toto pravidlo nelze vztahovat na identifikaci mrtvoly¹⁷⁰ či na znovupoznávání objektu pomocí bezpečnostních kamerových systémů. Druhé pravidlo se vztahuje na situaci, kdy je zapotřebí v téže věci identifikovat více objektů. Kriminalistika doporučuje po sobě provést více rekognicí tím způsobem, aby ve skupině s příbranými objekty byl předváděn zpravidla jen jeden ztotožňovaný objekt. V opačném případě, kdy má být jeden objekt identifikován více subjekty rekognice, je třeba provést v rámci jedné rekognice dohromady tolik znovupoznávacích aktů, kolik je osob znovupoznávajících. Čtvrtá zásada, která se dle mého názoru pravděpodobně opírá o ustanovení § 104b odst. 3 TrŘ říká, že objekty příbrané k provedení rekognice musí být s objektem rekognice druhově shodné. Pátým doporučením v taktice provedení rekognice je vyslechnout subjekt rekognice v případě, že objekt rekognice identifikuje. Kriminalista vyzve poznávající subjekt, aby uvedl dle konkrétně jakých skutečností objekt rekognice identifikoval.¹⁷¹

Pro správné provedení rekognice je žádoucí dodržet korektní posloupnost úkonů. V první řadě se skupina složená z objektu rekognice a příbraných objektů označí štítky s pořadovým číslem.¹⁷² Poznávajícímu objektu je nutno ponechat

---

¹⁶⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 90.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Ta se vždy předvádí samostatně.

¹⁷¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 167–169.

¹⁷² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 126.

možnost vybrat si pozici, ve které se bude nacházet mezi poznávajícími přibranými objekty.¹⁷³ Poznávající osoba musí být poučena o jejích právech a povinnostech dle jejího procesního postavení a následně je předvedena před skupinu objektů s výzvou, aby si ji pečlivě prohlédla. Subjektu rekognice je nutné dopřát ke zkoumání objektů dostatek času. V případě, že je schopna osoba poznávající některý z objektů identifikovat, má jej označit ukázáním prstem a vyslovit náležité pořadové číslo objektu. Osoba poznávající má také právo požádat osobu řídicí rekognici o to, aby ve skupině každý z objektů učinil konkrétní činnost, při které objekt vnímala¹⁷⁴.

TrŘ neupřesňuje, jakým způsobem má poznávající osoba, označit dříve popsaný objekt v případě, že ho identifikuje. Při rekognici osob se tak může stát, že je označen objekt rekognice před skupinou nebo bez přítomnosti dalších přizvaných objektů. Pokud má dojít k označení objektu bez přítomnosti skupiny, je nezbytné, aby tento výrok o totožnosti poznávající osoba učinila za přítomnosti obhájce obviněného či osoby nezúčastněné tak, aby nedošlo ke zpochybnění výsledku rekognice.¹⁷⁵

2.2.5 Zvláštnosti provedení jednotlivých druhů rekognice

U **rekognice živých osob *in natura* podle vnějších anatomicko-morfologických znaků** je v první řadě zásadní zajistit, aby se osoba poznávající až do zahájení rekognice nesetkala s objektem rekognice. Dalšími specifiky tohoto druhu rekognice je náležité poučení znovupoznávané osoby dle svého procesního postavení podle TrŘ a současně ji informovat o tom, jak se má v průběhu rekognice chovat. Jak jsem již uvedla v předchozím textu, objektu rekognice je umožněno si zvolit místo mezi přivzatými osobami¹⁷⁶, stejně jako štítek s číslem.¹⁷⁷

U **rekognice živé osoby podle funkčních dynamických znaků** je nutno upozornit na skutečnost, že lze úmyslně tyto funkční znaky měnit. Z toho důvodů se názor některých kriminalistů přiklání k provedení varianty skryté rekognice

---

¹⁷³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 140.

¹⁷⁴ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 126.

¹⁷⁵ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 8.

¹⁷⁶ Samozřejmostí je jejich podobnost se ztotožňovanou osobou v obecných znacích.

¹⁷⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 169.

popsané v podkapitole 2.2.2.¹⁷⁸ Jsou však zastávány i jiné názory, které tvrdí, že znovupoznávána osoba není schopna změnit najednou veškeré funkční a dynamické znaky, a proto lze rekognici běžným způsobem uskutečnit.¹⁷⁹ U rekognice, která je prováděna podle hlasu a řeči, je taktéž potřeba provést řádné poučení poznávající osoby. Znovupoznávána osoba spolu s přivzatými osobami a subjekt rekognice se nachází ve dvou oddělených sousedících místnostech, kdy osoba poznávající spolu s nezúčastněnou osobou, vyšetřovatelem a případně i s obhájcem, zcela zřetelně slyší odehrávající se skutečnosti z druhé místnosti, ale předvedené objekty nevidí, protože se jedná o ztotožňování zvuku. K tomu není třeba vidět anatomicko-morfologické znaky.¹⁸⁰ Podle doc. Konráda a doc. Chmelíka je možné provést rekognici podle anatomicko-morfologických znaků a zároveň znaků funkčních současně, kdy dojde ke sjednocení všech identifikačních znaků.¹⁸¹ Dle mého názoru je provedení ztotožnění osoby současně dle anatomicko-morfologického i dynamického hlediska v pořádku, kdy jsem neshledala důvody, které by tomuto postupu bránily. Dále se domnívám, že bychom se mohli dočkat chybějící zákonné úpravy rekognice dle dalších dynamických znaků, jako způsobu identifikace pachatele dle chůze, za obdobného užití *analogie legis* společně ve shodě s ustálenou kriminalistickou praxí.

Rekognice mrtvolý *in natura* je obvykle prováděna subjekty, které zemřelého osobně znaly, a proto jsou způsobilé mrtvolu identifikovat. Komplikací pro provedení tohoto druhu rekognice je, že nelze zajistit stejné vnímání znovupoznávajícího objektu rekognice při provádění tohoto úkonu, jako když objekt vnímala živý. Příčinou jsou hnilobné procesy a další případné zohydění a změny zevnějšku těla, jež provedení rekognice znesnadňuje či dokonce neumožňuje¹⁸². Specifikem této metody je, že se provádí bez přizvaných objektů jen s jedním konkrétním objektem rekognice¹⁸³, je tomu především z etického hlediska.¹⁸⁴ Rekognice může být uskutečněna na místě nálezu mrtvolý, v márnici či

¹⁷⁸ KONRÁD, Zdeněk; VESELÁ, Jitka. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. 60 s.

¹⁷⁹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpres. s. 128.

¹⁸⁰ KONRÁD, Zdeněk; VESELÁ, Jitka. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. 60 s.

¹⁸¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpres. s. 128.

¹⁸² V takovém případě je nutno před rekognicí provést restauraci, znovuoobnovení podoby, zevnějšku identifikované mrtvolý.

¹⁸³ V kriminalistické praxi se vyskytují případy např. při hromadných haváriích s větším počtem mrtvol, kdy je při rekognici více jejích objektů. Ne však osob přizvaných.

¹⁸⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 91.

na pitevně. Je-li mrtvola nalezena v terénních podmínkách, následuje pátrání po osobách, které by mrtvolu znaly. V takovém případě je rekognice provedena se subjekty z okolí místa nálezu mrtvoly, kdy se před samotnou rekognicí neuskutečňuje výslech těchto subjektů. Objekt rekognice je předváděn v oděvu, který měl oblečen při jeho nálezu, má-li však na těle podstatné identifikační znaky, lze ho identifikovat bez oděvu. Osobní předměty a věci nalezené u mrtvoly jsou poznávajícím osobám předváděny ke znovupoznání následovně s podobnými předměty stejného druhu. Zároveň je nutno poznamenat, že se jedná o velmi emotivní a náročnou záležitost, a proto je nutné předem poznávající osoby na rekognici psychicky připravit. Zpravidla jsou totiž osoby poznávající příbuzní mrtvoly, tudíž rekognice může vyvolat silné emoce.¹⁸⁵

U **rekognice movitých věcí *in natura*** lze pozorovat dvě situace. První způsob jejího provedení je snadné znovupoznání, kdy osoba poznávající tento předmět dobře zná. Ve výslechu, který rekognici předchází, subjekt rekognice tento objekt konkrétně popíše včetně detailů o jejich použití a o případném poškození, kdy se předpokládá, že tak podrobné informace o objektu rekognice může mít pouze jeho majitel nebo osoba, která s tímto předmětem přicházela do styku dlouhodobě. Při provádění rekognice může poznávající osoba na tyto znaky přímo ukázat, přičemž vyšetřovatel porovnáním s výpovědí objektivizuje výsledek rekognice.¹⁸⁶ Znovupoznání věcí, které byly vnímány poznávající osobou pouze v průběhu a v souvislosti s vyšetřovanou událostí je komplikovanější, jelikož tato osoba nemá podrobný vjem o poznávané věci a nezná její detailní znaky. Z toho důvodu může dojít k pouhému druhovému přiřazení poznávané věci.

Rekognice nemovitých věcí *in natura* je spíše výjimkou. Například se jedná o identifikaci terénu, budovy či konkrétní místnosti, bytu, kanceláře. Osoba poznávající je nejdříve vyslechnuta o zásadních znacích nemovité věci, kterou má opětovně identifikovat. Jedná-li se o znovupoznání místnosti, tak mohou být identifikačními znaky například vybavení těchto prostor včetně jeho rozmístění. Věci nemovité jsou předváděny jako samostatný objekt rekognice.¹⁸⁷ Zvláštností rekognice vnitřních prostor je, že osoba poznávající je do místnosti přivedena

---

¹⁸⁵ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 128–129.

¹⁸⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 92.

¹⁸⁷ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 129.

dezorientovaná tak, aby nebyla schopna vnímat ulici, případně číslo popisné domu atp. Důležité je rozlišovat tento způsob rekognice od dalšího zvláštního způsobu dokazování, a to od prověrky na místě.¹⁸⁸

Rekognice živých a mrtvých zvířat není řazena pod rekognici věcí, nýbrž se na ni nahlíží jako na samostatný druh rekognice. Provádí se zejména v případě, kdy zaútočilo zvíře na člověka nebo při krádeži zvířete. V případě, že znovupoznávané zvíře dokáže reagovat na povely a hlas poznávající osoby, je proces identifikace možné provést jen s konkrétním zvířetem bez objektů přizvaných. V jiných případech je objekt rekognice předváděn spolu s druhově podobnými objekty nebo ve stádě, kdy je samozřejmostí, že zvířata přizvaná odpovídají stejnému druhu, srsti, stáří, velikosti atp.¹⁸⁹

Rekognice podle modelů, zejména dle fotografií, přichází v kriminalistické praxi v úvahu ve chvíli, kdy není možné předvést poznávající osobě objekt rekognice osobně. Tento druh rekognice vyplývá z ustanovení § 104b odst. 4 TrŘ, dle kterého: „*Není-li možno ukázat osobu, která má být poznána, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží podezřelému, obviněnému nebo svědkovi s obdobnými fotografiemi nejméně tři dalších osob...*“¹⁹⁰ Identifikace pouze na základě fotografie má subsidiární povahu. Lze tak učinit jen v případě, že rekognice *in natura* není možná, protože objekt rekognice, nelze podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ukázat z důvodu, že totožnost poznávané osoby není zatím zjištěna nebo je poznávaná osoba nezvěstná atp.¹⁹¹ Společně s fotografiemi, které jsou předváděny je zahrnuta pouze jedna fotografie s osobou znovupoznávanou. Je vyloučeno, aby některá z osob na dalších fotografiích byla osobou jakkoli zúčastněnou na trestním řízení. Fotografie lze předkládat ve formě papírového fotoalba i v podobě elektronické, pokud se zachová totožný formát. Fotografie znázorňující přivzaté objekty rekognice jsou převážně získávány z evidence PČR. V případě jiného zdroje je nezbytný souhlas na snímku znázorněné osoby.¹⁹² Konkrétní průběh tohoto druhu rekognice bude popsán v následující podkapitole.

---

¹⁸⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 170.

¹⁸⁹ JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 22–23.

¹⁹⁰ § 104b odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁹¹ Srov. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 10. 2001, sp. zn. IV. ÚS 37/01, 154/2001 USn., publikován ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS, 24/2001.

¹⁹² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/2001, uveřejněn pod č. 37, ve sv. 25 Sb. nál. a usn. ÚS ČR.

2.2.6 Konkrétní průběh rekognice z praxe¹⁹³

Samotnému vyšetřovacímu úkonu rekognice předcházelo podání žádosti Okresnímu státní zastupitelství v Mělníku, o podání návrhu k účasti soudce u provedení neodkladného a neopakovatelného úkonu rekognice dle § 104b odst. 1 a 4 TrŘ před zahájením trestního stíhání dle § 158a TrŘ a o vyrozměnění soudce Okresního soudu v Mělníku o konání tohoto úkonu. Posléze byl podán návrh státního zástupce na provedení rekognice podle § 158a TrŘ a § 104b TrŘ ve spojení s § 160 odst. 4 TrŘ jako neodkladný úkon, kdy je nutné provést rekognici podle fotografií dle § 104b TrŘ.

Dne 1. října 2019 v 10:00 hodin v Kralupech nad Vltavou v trestní věci pana M.R., ve věci loupeže v kasinu dle ustanovení § 173 odst. 1 TZ, bylo podle § 104b odst. 1, odst. 4 TrŘ překročeno k rekognici osoby dle fotografií. Důvodem pro provedení rekognice podle fotografie ve smyslu § 104b odst. 4 TrŘ, byla nemožnost reálného předvedení osoby, která má být poznána, neboť v dané době se nepodařilo zjistit současný pobyt poznávané osoby, a tudíž nebylo možné zajistit její přítomnost k provedení rekognice *in natura* na předem stanovenou a určitou dobu. PČR získala oficiální fotografii podezřelého cestou Policejního prezidia ČR. Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci bylo požádáno o ověření platnosti cestovního pasu, kdy ze strany Interpol Kyjev byla zjištěna informace o tom, kdy byl cestovní pas vydán i s jeho platností. Ve věci byl vydán předchozí souhlas se zadržením podezřelého. Tipovaný podezřelý byl cizím státním příslušníkem bez trvalých vazeb na Českou republiku a jeho bydliště nebylo známo. Rekognice byla provedena jako neodkladný úkon dle § 160 odst. 4 TrŘ, neboť díky jejímu provedení může být zjištěna osoba, která se dopustila jednání, pro které je trestní řízení vedeno. Dosavadní prověřování ke zajištění pachatele nevedlo. Neodkladnost tohoto úkonu byla spatřována v neexistenci jiných prostředků, které by objasnily skutečnost podmiňující zahájení trestního stíhání.

Zde bych ráda doplnila informaci o tom, že u provedení rekognice ukázkou fotografie zpravidla není přítomen obhájce poznávajícího, což ale nemá za následek nepoužitelnost tohoto úkonu jako důkazu v řízení před soudem.¹⁹⁴ Dále je potřeba

---

¹⁹³ Pro účely této práce nejsou u osob uváděny identifikační údaje.

¹⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, 1 To 29/2002, [R 33/2003 tr.] Publikováno: Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek, 6/2003.

upozornit, že tento způsob provedení rekognice nesmí bezprostředně předcházet před rekognicí *in natura*.¹⁹⁵

Rekognici byla přítomna osoba rekognici provádějící, dále poznávající osoba v pozici svědka a poškozené paní R.F., soudce a osoba nezúčastněná se zapisovatelem. Před začátkem rekognice byla poznávající osoba poučena podle svého procesního postavení jako svědek. Zvláště byla poučena o jejím právu dle § 100 TrŘ k předmětné věci nevypovídat, k tomuto poučení osoba poznávající uvedla, že jejího práva nevyužívá a rekognice se zúčastní. Dále byla poučena zejména dle § 345 TZ a § 346 odst. 1 a odst. 2 TZ o následcích křivého obvinění a křivé výpovědi. Poznávající osoba dále uvedla, že nežádá právní pomoc advokáta a je schopna se úkonu rekognice zúčastnit.

V první řadě byla poznávající osoba vyzvána, aby popsala poznávanou osobu a okolnosti při nichž ji vnímala, případně znaky či zvláštnosti, podle nichž by bylo možné poznávanou osobu identifikovat. K samotné věci uvedla, že dne 22. 6. 2019 pracovala jako recepční v kasinu v Kralupech nad Vltavou. V 9:30 hodin došlo k loupežnému přepadení, kdy jí jeden z návštěvníků kasina chytil zezadu za pusu, druhou rukou, ve které měl vylamovací nůž, ji ohrožoval pod krkem a domáhal se vydání peněz. Poškozená uvádí, že se po nějaké chvíli ze sevření vymanila, při tom jí pachatel způsobil řezná poranění na prstech obou horních končetin. K pachateli uvedla, že jí byl povědomí, jelikož se musí každý hráč v kasinu registrovat, tudíž ví, že se jednalo o Ukrajince. Jeho výška byla kolem 168 cm, ani silný ani hubený, věk kolem 25 let a byl na krátko ostříhán. Oblečen byl do červeného trika, s batohem na zádech. Neměl žádné tetování ani piercing.

Následně bylo poznávající osobě předloženo fotoalbum s fotografiemi pěti osob s číselným pořadím od fotografie č. 1 po fotografii č. 5.¹⁹⁶ V protokolu o rekognici osoby podle fotografie jsou taktéž uvedeny podmínky provedení rekognice. V protokolu o provedení rekognici se uvádí, že se proces znovupoznání podle modelu fotografie provádí při umělém osvětlení. Poznávající osobě byla poskytnuta dostatečně dlouhá doba k tomu, aby si řádně prohlédla všechny předložené fotografie z fotoalba, které obsahuje fotografie náhodně vybraných osob, které jsou sestaveny taktéž v náhodném pořadí. Poslední poznámka

---

¹⁹⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 139.

¹⁹⁶ Zároveň byl splněn požadavek zákona, kdy mají být předkládané fotografie podobné nejen vzhledem osob, ale taktéž stylem i kvalitou jejich zachycení.

u podmínek provedení rekognice pojednává o tom, že osoba poznávající neužívá brýle na dálku, ani na čtení. Prohlídka fotoalba poznávající osobou trvala přibližně 15 sekund, kdy následně osoba poznávající prohlásila, že se zcela bezpečně jedná o osobu pod fotografií s č. 2. Tímto si byla jistá, osobu na této fotografii poznala na základě rysů a podoby. Závěrem rekognice byl předložen protokol o rekognici k přečtení všem účastníkům s poučením o možnosti provedení jeho oprav nebo doplnění. Všichni přítomní po jeho přečtení prohlásili, že protokol odpovídá stavu, průběhu a v něm uvedeným zjištěním, a proto nežadají změn, oprav ani doplnění. Složka s fotografiemi v podobě fotoalba byla samozřejmě nedílnou součástí protokolu o rekognici.

2.2.7 Dokumentace a hodnocení průběhu a výsledků rekognice

Rekognice jakožto neopakovatelný úkon podléhá řádné dokumentaci. Za obligatorní je považována dokumentace protokolární splňující požadavky stanovené v § 55 TrŘ.¹⁹⁷ Je nezbytné, aby protokol obsahoval nejen výsledek rekognice, ale taktéž přípravu a její průběh, díky čemuž lze dobře hodnotit věrohodnost celého úkonu.¹⁹⁸ Kriminalistická praktická činnost doporučuje rozdělit protokol o rekognici do tří částí. Část první by měla obsahovat informace o místě a času konání úkonu. Zde je také doporučeno uvést označení trestní věci, cíl úkonu identifikaci poznávající osoby včetně jejího poučení, počet předvedených objektů rekognice a jejich osobní údaje¹⁹⁹ a poučení ztotožňované osoby. Druhá část protokolu zahrnuje zejména popsání podmínek, za nichž byla rekognice provedena, způsob rozmístění objektů rekognice včetně jejich číselného označení a stručný průběh úkonu. Třetí část protokolu zachycuje přesné určení objektu, jenž byl identifikován poznávající osobou s jejím vyjádřením, dle jakých znaků objekt poznala nebo skutečnost, že žádný objekt identifikován nebyl. Závěrem protokolu je údaj o době ukončení úkonu a podpisové doložky.²⁰⁰ Jako součást protokolu je

---

¹⁹⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 172.

¹⁹⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav; TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe v trestním řízení znovupoznáním osob a věcí*. Praha: Univerzita Karlova, 1986, s. 82.

¹⁹⁹ V této části rekognice se doporučuje také zdokumentovat identifikaci i dalších přítomných osob.

²⁰⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 93.

doporučeno připojit obrazový či zvukový záznam, který zásadním způsobem napomáhá zvýšit důkazní hodnotu a objektivitu rekognice.²⁰¹

Výsledek rekognice je nutno porovnávat především s dřívější výpovědí poznávající osoby.²⁰² Při hodnocení výsledků se tedy kriminalisté zaměřují především na to, jakým způsobem se formovala paměťová stopa a na výpověď osoby poznávající, dále jaký byl průběh aktu znovupoznání a zdali existuje nějaký rozpor ve výsledcích rekognice.²⁰³

2.3 Vyšetřovací pokus

V pořadí třetí zvláštní způsob dokazování, který před velkou novelou TrŘ provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. neměl žádnou úpravu a praxí byl užíván jako zvláštní druh ohledání, dnes nalezneme v ustanovení § 104c TrŘ pod názvem vyšetřovací pokus. Ve shora citovaném ustanovení jsou zároveň obsaženy i základní principy tohoto samostatného vyšetřovacího úkonu. Komentáře tento úkon charakterizují tak, že: „*Tímto úkonem se mají uměle vytvořit a měnit analogické jevy nebo děje relevantní pro trestní řízení, o nichž vznikly pochybnosti v tom směru, zda se mohly odehrát v reálných podmínkách.*“²⁰⁴ Tyto jevy a děje, které jsou OČTŘ a případně i dalšími osobami přímo pozorovány, umožní vyvodit dle jejich průběhu důkazní závěry. Kriminalistika tento úkon považuje za specifickou metodu kriminalistické praktické činnosti kriminalistického experimentu.²⁰⁵

Cílem vyšetřovacího pokusu může být prověření a specifikování skutečnosti již zjištěné v trestním řízení či odhalení nové informace, které jsou pro trestní řízení důležité.²⁰⁶ Dalším základním cílem vyšetřovacího pokusu je získání podkladů pro vytyčení vyšetřovacích verzí nebo získání prostředků prověrky vytyčených kriminalistických verzí či prostředků pro zjištění okolností, které napomáhaly

---

²⁰¹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 131.

²⁰² MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 353–354.

²⁰³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 173.

²⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1553.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 133.

spáchání určitého TČ.²⁰⁷ Odhalení a odstranění zjištěných skutečností, které napomáhaly spáchání TČ, je prevencí trestné činnosti a taktéž dalším neodmyslitelným cílem vyšetřovacího pokusu.²⁰⁸

Účelem vyšetřovacího pokusu je dále ověřit či zpřesnit, zda se skutečnost, jev či děj zásadní pro trestní řízení, stal či mohl stát určitým způsobem a za určitých²⁰⁹ podmínek. Vyšetřovacím pokusem se tedy prověřuje například skutečnost, zdali bylo možné, aby svědek byl schopen z uvedené vzdálenosti, kterou konstatuje ve své výpovědi, sledovat TČ, a to i za konkrétních meteorologických podmínek. Dalším příkladem může být posuzování a prověřování fyzikálních, chemických, technických i technologických procesů, které jsou pro trestní řízení významné (brzdná dráha vozidla, nedopalek cigarety, výstřel z použité zbraně).²¹⁰

S vyšetřovacím pokusem mají společné znaky i další důkazní prostředky, jako například ohledání, проверка výpovědi na místě či rekonstrukce. Vyšetřovací pokus se však od uvedených vyšetřovacích úkonů liší především jeho obsahem, cílem nebo metodikou provedení. Zvláštností tohoto úkonu je jeho samotná podstata, jež spočívá v pokusné činnosti. Při jejím provádění můžou být pozorovány jak hmotné důsledky, tak může dojít k dosažení nových poznatků o jevech a okolnostech, které tyto materiální stopy zanechávají.²¹¹

Příznačné pro vyšetřovací pokus je, že jeho provedení probíhá v experimentálních podmínkách, ve kterých je pozorována konkrétní skutečnost podstatná pro trestní řízení. Rozdíl mezi rekonstrukcí a vyšetřovacím pokusem spočívá ve vytvoření charakteristických umělých a obměňovaných podmínek, ale rekonstrukce probíhá v podmínkách, které jsou původní.²¹² Taktéž je zapotřebí rozlišovat provedení vyšetřovacího pokusu od zkoumání znaleckého. Výsledky úkonu vyšetřovacího pokusu jsou totiž očividné pouhými smysly bez užití přístrojů, odborných znalostí nebo vědeckých analýz. Praxe však nevyklučuje znalce

---

²⁰⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 184.

²⁰⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 538.

²⁰⁹ Např. časových, místních, světelných, povětrnostních.

²¹⁰ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 133.

²¹¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 183.

²¹² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 133.

přítomného osobně při provádění vyšetřovacího pokusu, zejména u komplikovaných případů, kdy bez jeho odborných znalostí a praxe nelze experiment realizovat. Kriminalistika tedy připouští možnost nařízení kontinuální provedení znaleckého zkoumání společně s vyšetřovacím pokusem.²¹³

Jeví-li se to k provedení vyšetřovacího pokusu nezbytné, je k tomuto vyšetřovacímu úkonu možné přizvat osobu podezřelou, obviněnou či svědka. Účast těchto osob, se řídí přiměřeně ustanovením o výslechu. V případě, že se vyšetřovacího pokusu zúčastní jako svědek či poškozený osoba mladší 18 let, pak je nutné zachovávat požadavky o provádění výslechu těchto osob zakotvené v § 102 TrŘ.²¹⁴

Je-li vyšetřovací pokus proveden v přípravném řízení, TrŘ v § 104c odst. 3 hovoří o potřebě přítomnosti u úkonu nejméně jedné osoby, která by na dané trestní věci nebyla zúčastněna. Odchýlit se od této podmínky lze v případě obavy zmaření provedení úkonu z důvodu nemožnosti zajištění přítomnosti takové osoby.²¹⁵

V případě, že je uskutečněn vyšetřovací pokus jako procesní úkon v trestním řízení, tak po zahájení trestního stíhání musí být o takové skutečnosti v souladu se zákonem řádně vyrozuměn obhájce obviněného.²¹⁶ Před zahájením trestního stíhání je možné vyšetřovací pokus užít k přešetření trestních oznámení a podnětů k trestnímu stíhání, to znamená opatřování nezbytných vysvětlení a potřebných podkladů k TČ v souladu s ustanovením § 158 odst. 3 TrŘ. Existuje také možnost provedení vyšetřovacího pokusu jako neodkladného a neopakovatelného úkonu ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 TrŘ.²¹⁷

V ustanovení § 104c odst. 2 TrŘ jsou obsaženy dvě negativní podmínky, za kterých je vyloučeno provedení vyšetřovacího pokusu. Zaprvé se vyšetřovací pokus neprovede v případě, kdy je provedení tohoto úkonu vzhledem k okolnostem případu nebo k osobě podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného či svědka nevhodné. Zadruhé se tento úkon neprovede v případě, že účelu, který je

---

²¹³ FENYK, Jaroslav; GRIVNA, Tomáš; Dagmar, CÍSAŘOVÁ a kol. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 415–416.

²¹⁴ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 135.

²¹⁵ § 104c odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²¹⁶ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 149.

²¹⁷ PRERAD, Vladimír. *Vyšetřovací pokus – problémy a pochybení při praktickém provádění a jejich procesní důsledky*. Bulletin advokacie, 1997, č. 6–7. s. 55–71.

sledován, lze dosáhnout jiným způsobem zpravidla efektivnějším.²¹⁸ Například opětovným výsledkem, což poukazuje na skutečnost, že vyšetřovací pokus je subsidiárním důkazním prostředkem.²¹⁹

Nevhodné je realizovat vyšetřovací pokus zejména v případě, kdy nelze bezpečně připravit a zajistit vhodné podmínky nezbytné k pozorování. Příkladem jsou takové podmínky, při kterých by osobám zúčastněným mohlo hrozit riziko újmy na zdraví či dokonce smrt, ale taktéž například hrozba zničení nákladného zařízení, které by bylo experimentálně k pokusu užito. Překážkou provedení vyšetřovacího pokusu u osob, jako je podezřelý, obviněný, spoluobviněný, poškozený či svědek je jejich odmítnutí zúčastnit se úkonů, které s vyšetřovacím pokusem souvisejí nebo se předvídá, že jednání těchto osob (agresivní, násilné) může ohrozit výsledky takového úkonu. Tyto osoby, které jsou uvedeny v § 104c odst. 4 TrŘ, se mohou účastnit úkonů, které souvisejí s vyšetřovacím pokusem, jen dobrovolně. OČTŘ nesmí žádným způsobem vynucovat přítomnost těchto osob při úkonech přímo souvisejících s vyšetřovacím pokusem jako procesním úkonem. Jejich přítomnost nesmí zajišťovat ani některým ze zajišťovacích prostředků²²⁰ nebo užitím těchto prostředků hrozit.²²¹ Zůstává zachována možnost nařídit svědkovi či obviněnému dostavit se k doplňujícímu výslechu, z důvodu vysvětlení skutečností zjištěných právě po provedení vyšetřovacího pokusu.²²²

2.3.1 Druhy a účastníci vyšetřovacího pokusu

Vyšetřovací pokus lze kategorizovat dle kritéria povahy zjišťovaných skutečností, který dělí vyšetřovací pokusy na dvě základní skupiny. Senzorické pokusy jsou první skupinou. Zjišťují možnosti dané osoby vnímat určité jevy, resp. skutečnosti důležité pro trestní řízení lidskými smysly, jako je zrak, sluch, čich, hmat a chuť. V kriminalistické praxi se nejčastěji setkáváme s experimenty

---

²¹⁸ § 104c odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²¹⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1555.

²²⁰ Např. předvedení, pořádková pokuta či jiné opatření nebo jakýkoli jiný způsob donucení.

²²¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1555.

²²² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 133.

zrakovými a sluchovými, které zjišťují možnosti slyšet či pozorovat určité jevy, kterými může být střelba, hádka, rozpoznání osoby, volání o pomoc atp.²²³

Situační pokusy jsou druhou skupinou experimentů. Zjišťují, zdali se určité možnosti, resp. skutečnosti mohly reálně stát. Například, zda bylo možné provést určité činnosti za původních či analogických podmínek danou osobou s ohledem jak na jeho fyzické dispozice, tak i profesionální znalosti. Příkladem je možnost přenést břemeno, překonat překážku, schopnost padělání dokladů atp. Dále se mezi situační pokusy řadí pozorování možnosti vzniku a existence jevů za určitých podmínek, například oslnění řidiče protijedoucím vozidlem. Poslední z řady situačních pokusů je zjišťování průběhu vyšetřované události, především jejich fragmentů jako jsou jednotlivé epizody, detaily a možnosti mechanismu vzniku konkrétních stop. Tím je zkoumání, zda konkrétní skutečnost mohla způsobit konkrétní následky.²²⁴

Účastníky vyšetřovacího pokusu lze řadit do tří skupin dle úlohy, kterou v průběhu provádění tohoto úkonu zastávají. Jsou jimi účastníci přímí, nepřímí a osoby pomocné. Za přímé účastníky jsou považovány subjekty, které se přímo podílí na přípravě a uskutečnění dílčích pokusů. Dle odborné literatury jsou to OČTŘ a osoby přímo provádějící jednotlivé pokusy či takové osoby, které ve věci učinily nutná vysvětlení, ale také svědek, poškozený obviněný či spoluobviněný. Dojde-li k odmítnutí uvedených osob aktivně se účastnit na experimentu, či není přímé zúčastnění konkrétních osob zapotřebí, mohou být nahrazeny figuranty, jejichž výběr je podmíněn subjektivními vlastnostmi²²⁵ konkrétních účastníků, které mají zastupovat. Nepřímými účastníky jsou odborníci, znalci a další kvalifikované osoby zúčastněné na pokusu pro odborné konzultace. Účelem potvrzení správnosti a zákonnosti postupu v rámci tohoto úkonu jsou nepřímými účastníky například také obhájce obviněného nebo osoba nezúčastněná. Poslední skupinou, pomocnými osobami, jsou takoví účastníci, kteří zajišťují a zabezpečují provedení vyšetřovacího pokusu. Například ostraha obviněného či technická podpora, osoby, které uzavřou místo pokusu atp.²²⁶

---

²²³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 537.

²²⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 101–102.

²²⁵ Např. věk, výška, váha, fyzická kondice, zrak, sluch.

²²⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 102.

2.3.2 Příprava vyšetřovacího pokusu

Dojde-li v průběhu vyšetřování OČTŘ k závěru, že je zapotřebí vyřešit taktickou úlohu spočívající v zodpovězení otázek, zdali se určitá skutečnost mohla stát či nikoli nebo zdali se mohla stát konkrétním způsobem, nastává okamžik pro zahájení procesu přípravy vyšetřovacího pokusu.²²⁷

Příprava vyšetřovacího pokusu vychází z dosud zjištěných podkladů, které již podléhají všeobecnému rozboru. V případě provedení komplikovanějšího vyšetřovacího pokusu na specifickém místě za specifických podmínek, kriminalistická praxe doporučuje rozčlenit proces přípravy do dvou fází. První fází je příprava před výjezdem na místo realizace vyšetřovacího pokusu. V této fázi je zcela zásadní stanovit hlavní otázku, která konkretizuje problém a jejíž zodpovězení bude předmětem pokusu. S tím samozřejmě souvisí taktéž určení místa, doby a cíle pokusu, stanovení prověřovaných hypotéz, obsahu a způsob provedení pokusu, případně stanovení varianty podmínek jeho provedení a jeho etap, dále určení účastníků pokusu a zajištění jejich účasti, včetně zaopatření technických a materiálních prostředků pro zdárnou realizaci experimentu.²²⁸

Druhou fází přípravy vyšetřovacího pokusu jsou přípravná opatření po příjezdu na místo pokusu. V první řadě je doporučeno provést uzavření takového místa po dobu vyšetřovacího úkonu, provést fotodokumentaci místa, případně ho zrekonstruovat do stavu vyhovujícího pro provedení pokusu, učinit poučení a instruktáž účastníků pokusu, předběžně zkonzultovat vyšetřovací pokus s přítomnými odborníky a znalci. Proces přípravy vyšetřovacího pokusu bude vždy odpovídat konkrétnímu případu, tudíž výše uvedený výčet není taxativní a provedená opatření a složitost přípravy bude vždy odpovídat individualitě každého připravovaného vyšetřovacího pokusu.²²⁹

2.3.3 Taktika provedení vyšetřovacího pokusu

Taktika provedení vyšetřovacího pokusu je *„souhrn taktických postupů a doporučení, zaměřených k vytvoření a plnému uplatnění všech podmínek nutných*

---

²²⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 102.

²²⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 186.

²²⁹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 103.

k objektivnímu průběhu vyšetřovacího pokusu a získání hodnověrných výsledků.“²³⁰ Tyto zásady a doporučení jsou rozpracovány kriminalistikou praktickou činností a spolehlivě vychází z praxe OČTŘ a dalších oborů vědy.²³¹

Mezi výchozí taktickou zásadu pro provádění vyšetřovacího pokusu je řazeno omezení počtu účastníků, kteří se vyšetřovacího pokusu účastní. Tak je doporučeno jednat již v přípravě vyšetřovacího pokusu, kdy kriminalistická praxe dokládá, že vyšší počet účastníků u tohoto vyšetřovacího úkonu může nepříznivě ovlivnit jak jeho průběh, tak i osobu přímo pokus provádějící, a proto je vhodné počet osob zúčastněných minimalizovat jen na osoby nezbytné.²³² Zároveň je zapotřebí brát v úvahu nezastupitelnost osob v pokusu experimentujících. Figuranti, kteří mohou nahradit zastupitelné osoby ve vyšetřovacím pokusu, musí odpovídat specifickým subjektivním vlastnostem těchto osob, které zastupují.²³³

Další zásadou, resp. podmínkou pro provedení vyšetřovacího pokusu je, aby se uměle vytvořené experimentální podmínky poměrně shodovaly s těmi podmínkami, při kterých mělo dojít k vyšetřovanému jevu nebo události. Zajištění této zásady je klíčové pro získání relevantních výsledků experimentu, každopádně vždy bude záležet na individualitě každého vyšetřovacího pokusu. Není možné exaktně shodně dodržet všechny experimentální podmínky, přičemž je doporučeno zajistit ty podmínky, které povedou k získání hodnověrných výsledků. Pokusným osobám by neměly být poskytnuty informace, které by mohly ovlivnit jejich úsudky a průběh vyšetřovacího úkonu. Pokus, by měl být prováděn nejlépe na původním místě, ve shodnou denní dobu s ohledem i na sluneční a klimatické podmínky, které byly v době zkoumaného jevu. K provedení pokusu se doporučuje shodně zrekonstruovat počáteční situaci jevu, stejně tak veškeré užití předměty při úkonu, by měly odpovídat těm původním. Závěrem je vhodné dodržet původní tempo sledu událostí u prováděného pokusu a taktéž vzít zřetel na okolnosti, které se zrekonstruovat nepodařilo.²³⁴

---

²³⁰ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 136.

²³¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 538.

²³² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 103–104.

²³³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 148.

²³⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 539.

Třetí zásada doporučuje provádět pokus za cílevědomě obměňovaných podmínek, variování podmínek je elementárním metodickým předpokladem pokusu. V rámci vyšetřovacího pokusu mohou být podmínky při provádění experimentální činnosti usnadňovány nebo ztěžovány, eventuálně je možné nějaké z nich taktéž eliminovat, či úplně prováděný experiment od ostatních podmínek izolovat.²³⁵ Skutečnost, že i za cílevědomého obměnění ztížených podmínek bude dosaženo pozitivních výsledků pro vyšetřování, zvyšuje hodnověrnost takových výsledků vyšetřovacího pokusu.²³⁶

Další zásada říká, že stejnorodé pokusy by měly být opakovány. Věrohodnost výsledků vyšetřovacího pokusu může zajistit právě opakování pokusu za nezměněných podmínek. Doporučuje se klidné provedení těchto pokusů bez zbytečného spěchu. Takové provedení experimentu poskytne svědomité výchozí informace a garanci studia zkoumaného jevu do hloubky. Opakované potvrzení určitých výsledků experimentu zakládá spolehlivé přesvědčení OČTŘ, že jejich šetření je správné.²³⁷

Poslední podmínka, resp. zásada pro správné taktické provedení vyšetřovacího pokusu pojednává o tom, že pokusy by měly být prováděny po etapách, jestliže se jedná o složitou a náročnou experimentální činnost. Mezi jednotlivými etapami je doporučeno úkon na určitou dobu přerušit pro důkladné vyhodnocení výsledků a správnou dokumentaci experimentu. Není-li rozčlenění do etap možné, doporučuje se zkoumanou událost rozdělit alespoň pomyslně a posléze zkoumat po několikanásobném opakování pokusu jen daný úsek činnosti. Takový průběh vyšetřovacího pokusu má být přínosem k jeho detailnímu a správnému poznání.²³⁸

2.3.4 Dokumentace a hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu

I přes obdobný proces hodnocení průběhu a výsledků vyšetřovacího pokusu jako u dalších zvláštních způsobů dokazování v trestním řízení, přináší s sebou

---

²³⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 103–104.

²³⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 539.

²³⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 188.

²³⁸ Tamtéž.

hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu určitá specifika. Především je nutné na prvním místě analyzovat, jaké výsledky z provedeného vyšetřovacího pokusu plynou, s ohlednutím na doposud známé skutečnosti a soubor zjištěných důkazů. Dále je zapotřebí rozebrat, jak experiment probíhal a za jakých podmínek probíhal s ohledem na shodu výsledků s předběžně očekávanými podmínkami. Taktéž je potřeba zanalyzovat, jak ovlivnily výsledky pokusné činnosti ty podmínky, které nebylo možné rekonstruovat a jaký na tomto výsledku měly vliv cílevědomě obměněné podmínky.²³⁹

Při hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu je nutno rozlišovat mezi výsledky experimentu a závěry, které z jeho výsledků plynou. K hodnověrným výsledkům a závěrům vycházejících z vyšetřovacího pokusu, můžou OČTŘ dospět jen po vyloučení kontingenčních výsledků pokusů. Proto se opět dostáváme ke skutečnosti, jak důležité je experimentální činnost náležitě připravit a nejlépe taktéž opakovat. Předmětné výsledky vyšetřovacího pokusu mohou být pozitivní či negativní. Experiment tady buď potvrdí sled jistých událostí a tím dokáže, že určitý pozorovaný jev bylo možno realizovat daným způsobem, nebo skutečnost vyvrátí. Obecné závěry, které se dle principu indukce²⁴⁰ vyvozují z výsledků experimentu, rozlišujeme na kategorické, které jsou spojené s negativními výsledky (jednoznačně bylo prokázáno, že z daného místa svědek nemohl pozorovat TČ) nebo takzvané možné závěry, které jsou spojeny s výsledky pozitivními. Na základě možného závěru se dospěje k tomu, že svědek událost z určitého místa dle výpovědi pozorovat mohl, to však ještě neznamená, že se tak skutečně stalo. Proto je nutné poznamenat, že samotné závěry vyplývající z vyšetřovacího pokusu nabývají své hodnoty až společně s dalším souborem důkazů v jejich kombinaci.²⁴¹

Dokumentace vyšetřovacího pokusu má poskytnout ucelený pohled nejen na jeho průběh, ale také na jeho výsledky. Tyto informace nalezneme v protokolu o vyšetřovacím pokusu, který je listinným důkazem a základním procesním dokumentem tohoto vyšetřovacího úkonu dle § 55 odst. 1 TrŘ, který vyjma obecných náležitostí obsahuje také právě zvláštní obsahové náležitosti a jeho součástí mohou být i obrazové, zvukové i jiné záznamy. Protokol o vyšetřovacím

---

²³⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 539.

²⁴⁰ Metoda, která vyvozuje obecné závěry ze zvláštních poznatků.

²⁴¹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 105–106.

pokusu lze rozdělit do tří částí. Úvodní část s popisem důvodů pro provedení experimentu, cílů, zaznamenání osobních dat účastníků přítomných i nepřítomných včetně poučení účastníků pokusu dle jejich procesního postavení a vyjádření těchto osob k dobrovolnosti účasti na vyšetřovacím pokusu. Popisná část pojednává o vylíčení místa uskutečnění vyšetřovacího pokusu, za jakých podmínek byl proveden včetně těch negativních, pro které nebylo možno experiment provést. Dále obsahuje popis užitých pomůcek v rámci pokusu, postupů a činností. Závěrečná část shrnuje vyjádření všech účastníků k samotnému průběhu vyšetřovacího pokusu, včetně připomínek a návrhů. Úplným závěrem je poznamenání času ukončení vyšetřovacího úkonu a podpisové doložky všech účastníků.²⁴²

2.4 Rekonstrukce

Již několikrát citovanou velkou novelou TrŘ provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., byla do TrŘ také zavedena v ustanovení § 104d TrŘ rekonstrukce, jako další zvláštní způsob dokazování v trestním řízení. Před účinností výše zmiňované novely bychom v TrŘ úpravu tohoto vyšetřovacího úkonu nenalezly a soudní praxí byla užívána jen jako zvláštní druh ohledání stejně jako vyšetřovací pokus.²⁴³

V obecném smyslu je rekonstrukce považována za úkon, kterým je znovu vytvořen či obnoven určitý hmatatelný objekt nebo pohyblivé hmotné součásti určité reality. Rekonstrukci můžeme považovat za metodu modelování, jehož základem je dát za vznik odpovídajícímu modelu shodného ve specifikovaných rysech se zaniklým originálem, se záměrem zkoumání původního objektu či situace. Charakteristika volených vlastností rekonstruovaného modelu je vždy přesně určena, přičemž je v každém případě závislá na rekonstruovaném objektu a na sledovaných cílech rekonstrukce. Důležité je zmínit analogii mezi zaniklým originálním objektem rekonstrukce a vytvořeným modelem, která umožňuje

---

²⁴² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 135, 137.

²⁴³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1560.

kriminalistické činnosti předpokládat, že získané informace zkoumáním modelu analogicky odpovídají právě objektivní realitě u věci zaniklé.²⁴⁴

V kriminalistické praktické činnosti je nutnost potřeby obnovovat hmotné předměty či relevantní události. Z toho důvodu došlo k transformaci této obecné metody rekonstrukce na metodu kriminalistické rekonstrukce, která se stala metodou kriminalistické praxe „*spočívající v obnovení kriminalisticky relevantních hmotných objektů, situací a skutkových okolností nebo jejich podstatných vlastností na základě údajů a faktů shromážděných v procesu vyšetřování s cílem jejich bezprostředního zkoumání.*“²⁴⁵ Kriminalistickou rekonstrukci jako metodu kriminalistické praxe lze různě klasifikovat. Jedná se o speciální metodu kriminalistické praxe, která spočívá ve znovuobnovení kriminalisticky významných hmotných objektů a míst, kdy je využívána jako předpoklad věcné aplikace či součástí specifických metod kriminalistické praxe (expertiza, vyšetřovací pokus, rekognice). Dále se jedná o specifickou metodu kriminalistické praxe, která spočívá v rekonstrukci TČ, kdy je využívána jako samostatný vyšetřovací úkon. Rekonstrukci TČ je nepřesně označována v TrŘ v § 104d pouze jako rekonstrukce.²⁴⁶

Rekonstrukci lze pojmut ze dvou různých pohledů trestněprávního a kriminalistického. Z prvního pohledu jako prostředek důkazního práva, který je zakotven v TrŘ, z druhého pohledu se jedná o metodu kriminalistiky, metodu kriminalistické praktické činnosti. Každopádně se jedná o dva pojmy, které od sebe nelze oddělit, protože rekonstrukce jako důkazní prostředek užívá kriminalistickou rekonstrukci jako metodu poznání.²⁴⁷

Podstatu a účel rekonstrukce definuje ustanovení § 104d odst. 1 TrŘ: „*Rekonstrukce se koná, má-li být obnovením situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci.*“²⁴⁸ Prioritním

---

²⁴⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 200.

²⁴⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 113.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 140.

²⁴⁸ § 104d odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

účelem rekonstrukce, je tedy přezkoumat ta tvrzení z výpovědi podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného či svědka, která jsou důležitá pro trestní řízení a přetrvávají u nich pochybnosti. Následně má rekonstrukce TČ odhalit, zda a případně do jaké míry se tato tvrzení zakládají na pravdivosti.²⁴⁹

Rekonstrukce se provádí za účelem odhalení a ověření skutkových okolností TČ. Zjednodušeně řečeno je tedy rekonstrukce užívána jako vyšetřovací úkon, který slouží ke zjištění a ověření, zda se určitý TČ stal určitým způsobem a případně jakým nástrojem, na jakém místě a za jakých podmínek. Na průběh a postup rekonstrukce lze přiměřeně užít ustanovení o vyšetřovacím pokusu dle § 104d odst. 2 TrŘ. Je nutno poznamenat, že právě rekonstrukce a vyšetřovací pokus mají totožné cíle, avšak rozdíl je ve způsobu, jak tohoto cíle dosáhnou. Při rekonstrukci není třeba několikanásobného opakování úkonů, a to ani pozměňování podmínek jejího provedení.²⁵⁰

V kriminalistické praxi se v průběhu rekonstrukce TČ mnohdy stává, že se v jejím rámci zároveň zrealizuje jeden či více vyšetřovacích pokusů. V průběhu rekonstrukce může dojít k objevení nových poznatků významných pro trestní řízení. To však nemůžeme považovat za zákonný účel rekonstrukce, na rozdíl od vyšetřovacího pokusu, ale pouze jako možný dopad vyplývající z přezkoumávání dané události. Jak jsem již zmiňovala, vyšetřovací pokus a rekonstrukce disponují společnými znaky a zásadami, tím je například subsidiarita užití těchto důkazních prostředků, kdy se k jejich provedení nepřistoupí v případě, že jejich účelu lze dosáhnout jinak. Shodu můžeme nalézt taktéž v souvislosti s již v minulé kapitole citovaným ustanovením § 104c odst. 3 TrŘ o nutnosti přítomnosti osoby nezúčastněné v případě provádění rekonstrukce v přípravném řízení, o přibrání znalce a dalších osob, o účasti osoby mladší 18 let a dále s § 104c odst. 4 TrŘ, který zakazuje donucování osob v ustanovení citovaných k účasti na úkonech spojených s rekonstrukcí.²⁵¹ Hlavním rozdílem však mezi těmito vyšetřovacími úkony je, že prostřednictvím rekonstrukce dojde k znovuoobnovení skutkové okolnosti, situace nebo předmětu důležitého pro trestní řízení ve vztahu

---

²⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1560.

²⁵⁰ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. s. 430–431.

²⁵¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 1560–1561.

ke spáchanému TČ, kdežto vyšetřovací pokus je prováděn za experimentálně vytvořených podmínek, při kterých byl konkrétní TČ spáchán.²⁵²

2.4.1 Druhy rekonstrukce

Odborná literatura není jednotná při taxativním vymezení klasifikace jednotlivých druhů rekonstrukce nebo její typizování z odlišných hledisek. Dle dosavadní kriminalistické praxe však rozlišujeme nejvýznamnější objekty, které rekonstrukce zkoumá, tím je místo činu, předměty se vztahem k události a vnější podoba člověka. Na základě těchto objektů se následně kriminalistická rekonstrukce klasifikuje na specifické druhy.²⁵³

Prvním druhem je rekonstrukce kriminalisticky významných míst. Místo, může být původem důležitých informací relevantních pro trestní řízení, proto rekonstrukcí dojde k obnově a vytvoření situace určitého místa, která už zanikla. Nejvíce charakteristická je rekonstrukce místa činu, při které se obnoví jistá část prostředí zjišťované události, ve které je sledován TČ včetně okolních podmínek místa činu, jež napomůže sledovat jeho konečnou strukturu. Rekonstruovat lze taktéž místo, které místem činu nebylo, ale mělo význam a hodnotu pro poznání objektivní pravdy (místo nálezů předmětu důležitého pro trestní řízení). Jedná se o jednu z nejrozšířenějších praktických činností kriminalistů, i přes to není považována za metodu samostatnou. Tento druh rekonstrukce je prováděn společně s jinými metodami jako například rekognice či rekonstrukce místa činu.²⁵⁴

Zadruhé lze zrekonstruovat kriminalisticky významné předměty, které byly zdevastovány nebo zničeny či poškozeny. Objektem zkoumání mohou být věci, u kterých se rekonstruuje jejich vnější vlastnosti či jejich funkčnost, také listiny či jiné dokumenty. V tomto případě se jedná o rekonstrukci vnějšího vzhledu těchto předmětů a jejich obsahových znaků. Zde je hlavním předpokladem obnovení jejich vnějších vlastností a formy.²⁵⁵

---

²⁵² FENYK, Jaroslav; HLAVÁČEK, Jan; KROULÍK, Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce*. In: Krimi servis Hlaváček [online]. 26. dubna 2008. Dostupné na: <<http://www.krimi-servis.cz/?p=106>>.

²⁵³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 542.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 113.

Dalším druhem je rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka. Dle významu pro kriminalistickou praktickou činnost, můžeme znaky člověka rozdělit na rekonstrukci jeho vnější podoby, která se užívá například pro zjištění totožnosti nálezů skeletu neznámé mrtvoly nebo pro potřeby jiné identifikace člověka za pomoci dnes už však zastaralé Gerasimovovy metody²⁵⁶. V současné době se pro rekonstrukci vnější podoby osob užívá počítačových modelů, a to pro zjištění totožnosti nejen mrtvol, ale také například pachatelů TČ, za pomoci popisu a dalších technických pomůcek (fotorobot, PORIDOS). Lze rekonstruovat i další znaky člověka, jako je jeho hmotnost a další fyzické a tělesné rozměry. Výsledkem této rekonstrukce je figurína použitelná pro další kriminalistickou činnost, například v rámci vyšetřovacího pokusu.²⁵⁷

Posledním druhem je rekonstrukce kriminalisticky významných jednání a událostí, do které řadíme obnovení všech dynamických situací, jako jsou děje významné pro trestní řízení, kriminalisticky významná jednání a události. Dle charakteru děje lze rozlišit rekonstrukci TČ, která je považována za samostatnou metodu kriminalistické činnosti a rekonstrukce jednání a událostí, které nejsou TČ. Předpokladem obou rekonstrukcí, je realizace výše zmíněné rekonstrukce místa činu. Obě tyto skupiny se ve své podstatě velmi shodují, jde o obnovu situací a důležitých částí jednání pachatele či jiných událostí významných pro trestní řízení. Odlišnost nalezneme pouze ve vlastnostech rekonstruovaných událostí a v oblasti policejní činnosti. Důležité je zmínit, že se nemusí vždy jednat o rekonstrukci na původním místě činu, pokud to s ohledem na charakter rekonstrukce či jiné důvody není potřeba (rekonstrukce způsobu napadení).²⁵⁸

2.4.2 Příprava a stadia rekonstrukce trestného činu

Rekonstrukce TČ, jako specifická metoda kriminalistické praxe, spočívá v komplexní obnově materiální situace místa činu a předvedení činností osob zúčastněných dle tvrzení z jejich výpovědí, společně s jejich aktivní účastí, eventuálně na základě dalších důkazů. Kladný výsledek tohoto druhu rekonstrukce

---

²⁵⁶ Metoda plastické rekonstrukce obličeje podle lebky.

²⁵⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 113.; PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 543.

²⁵⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 543.

tkví v důkladné a zodpovědné přípravě tohoto vyšetřovacího úkonu se současným splněním základních postupů a zásad rekonstrukce. Proto se rekonstrukce TČ provádí v samotném závěru vyšetřování po nashromáždění stěžejních materiálů. Podstatou přípravy rekonstrukce TČ je totiž všeobecná analýza dosud nashromážděných materiálů, jako podklad pro určení rozporů v událostech důležitých pro trestní řízení.²⁵⁹

Pojetí myšlenky započít přípravu rekonstrukce TČ může nastat okamžikem, kdy OČTŘ vyčerpaly možnosti pro získání nových důkazů nebo prověrky dosud získaných důkazů, přičemž již zjištěné informace provedení rekonstrukce TČ umožňují. Samotná příprava rekonstrukce TČ je poté cílevědomá činnost řízená kriminalistou v průběhu vyšetřování před jejím provedením, kdy je zapotřebí stanovit její záměry, zjistit možnost její faktické realizace a sestavit její reálný průběh (místo, potřebné předměty, zabezpečení dokumentačních a technických prostředků, výběr účastníků, zpracování plánu).²⁶⁰

V odborné literatuře je doporučováno přípravu rekonstrukce TČ rozdělit do dvou etap.²⁶¹ První je etapa přípravy před odjezdem na místo provedení rekonstrukce TČ, která obsahuje seznámení se veškerými dosud zjištěnými materiály, objevení rozporů a nejasností v nich a provedení analýzy důležitých subjektů této rekonstrukce. Zároveň se zkoumá již zmiňovaná subsidiarita rekonstrukce a potřeba účasti obviněného, svědka či poškozeného. Vyvrcholením této etapy je vytvoření plánu organizačního zajištění a provedení rekonstrukce TČ, jehož základním obsahem je stanovení cíle rekonstrukce a pomyslný model jejího průběhu.²⁶²

Druhou etapou je příprava rekonstrukce TČ po příjezdu na místo provedení rekonstrukce, kde je potřeba provést nezbytná opatření. Jedná se například o uzavření okolí místa realizace rekonstrukce nepovoleným osobám, zdokumentování počáteční struktury místa, instruktáž účastníků rekonstrukce TČ,

---

²⁵⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 206.

²⁶⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 543.

²⁶¹ Např. HERMÁNEK, Josef. a kol. *Kriminalistika – kriminalistická taktika*. Praha: FMV, 1975. s. 200.

²⁶² PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 544.

případně zajištění ostrahy obviněného atp. Tato etapa se odvíjí dle konkrétní situace každé jednotlivé rekonstrukce TČ.²⁶³

Neexistuje žádný model, dle kterého by bylo patrné, jakým způsobem nařídit přípravu a průběh rekonstrukce. Záleží pouze na konkrétním vyšetřovateli, aby postupoval podle svého volného uvážení a s ohledem na náročnost tohoto úkonu, či nutné prostředky k jejímu provedení, rozhodl o uskutečnění rekonstrukce TČ.²⁶⁴

V úvodní části rekonstrukce je vhodné představit všechny jednotlivé přítomné a na rekonstrukci podílející se účastníky. Současně se všichni obeznámí s tím, jaký je skutkový základ rekonstrukce a její cíl. Přítomné osoby, jako je obviněný, podezřelý, svědek či poškozený, se vyzvou k vyjádření k zrekonstruovaným podmínkám struktury místa činu, zdali jsou v souladu s těmi původními. Případně OČTŘ provedou náležité změny a dotáží se subjektu rekonstrukce na bližší okolnosti ohledně doby před spácháním TČ a rozmístí figuranty. Dále OČTŘ vyzvou subjekt rekonstrukce k demonstraci jeho činů souvisejících s TČ, na základě jeho vzpomínek. Demonstrace subjektu rekonstrukce TČ je spojena s jeho verbálním komentářem, na který po pokynu OČTŘ reagují další figuranti. Závěrečná část rekonstrukce TČ slouží jako prostor pro přítomné osoby, kterým je například znalec nebo obhájce k jejich dotazům či vyjádření. Následně se ověří dokumenty prováděné v průběhu rekonstrukce.²⁶⁵

V praxi bohužel dochází k situaci, kdy vyšetřovatel nezvládne probíhající situaci při rekonstrukci a ponechá volně diskutovat subjekty přítomné rekonstrukci přímo na místě, a tím následně ovlivní výsledky rekonstrukce dohodnutým závěrem těchto stran. Takové jednání je v průběhu rekonstrukce TČ naprosto nepřijatelné.²⁶⁶

---

²⁶³ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 118.

²⁶⁴ FENYK, Jaroslav; HLAVÁČEK, Jan; KROULÍK, Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce*. In: Krimi servis Hlaváček [online]. 26. dubna 2008. Dostupné na: <<http://www.krimi-servis.cz/?p=106>>.

²⁶⁵ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 142–243.

²⁶⁶ FENYK, Jaroslav; HLAVÁČEK, Jan; KROULÍK, Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce*. In: Krimi servis Hlaváček [online]. 26. dubna 2008. Dostupné na: <<http://www.krimi-servis.cz/?p=106>>.

2.4.3 Taktické zásady a postupy rekonstrukce trestného činu

Dodržení základních taktických zásad rekonstrukce TČ a výběr odpovídajících taktických postupů pro vytvoření vyhovujících podmínek pro obnovu situace je předpokladem zdárného uskutečnění tohoto vyšetřovacího úkonu. Kriminalistická praxe se shoduje na následujících taktických zásadách:²⁶⁷

1. Zásada jediného vedoucího rekonstrukce TČ, jehož úkolem je řídit průběh rekonstrukce, organizovat a koordinovat konání účastníků, kteří mu jsou po organizační stránce podřízeni a odpovídá za zákonný průběh rekonstrukce TČ. Svědek nebo obviněný na pokyn vedoucího rekonstrukce TČ zahajuje či přerušuje jeho činnost a odpovídá na jím položené otázky, které může v průběhu rekonstrukce pokládat pouze on.²⁶⁸
2. Zásada dobrovolnosti pojednává o zákazu donucování účasti určitých osob na průběhu rekonstrukce, o čemž jsem již hovořila ve větě poslední kapitoly 2.4. V případě, že se subjekt dobrovolně rozhodne pro účast na rekonstrukci, *„nesmí být orgány činnými v trestním řízení usměrňován ohledně jeho počínání při činu, které během rekonstrukce znázorňuje nebo líčí.“*²⁶⁹
3. Zásada ostražitosti pojednává o nerušeném průběhu rekonstrukce TČ. Určitá dávka volnosti v průběhu rekonstrukce, může dát možnost pro ohrožení jejího průběhu, například útěk obviněného či napadení ostražky. Ostražitost v průběhu rekonstrukce TČ se nevztahuje pouze na bedlivé hlídání situace kolem obviněného, ale odráží se taktéž ve vhodném zvolení předmětů a maket při rekonstrukci užitých.
4. Zásada oddělenosti znázorňuje situaci, kdy je rekonstrukce TČ prováděna s větším počtem subjektů (více obviněných nebo svědků). V takovém případě se požaduje provést s každým subjektem úkon samostatně.²⁷⁰

---

²⁶⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 545.

²⁶⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 120.

²⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 6.1968, sp. zn. 11 Tz 29/68. Publikováno: Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek, 10/1968, R 49/1968 tr.

²⁷⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 120.

5. Prof. Porada taktéž zmiňuje další zásady, a to zásadu volby vhodného okamžiku provedení rekonstrukce TČ a zásadu cílevědomosti a systematičnosti rekonstrukce TČ.²⁷¹

Základní taktické postupy rekonstrukce mají zajišťovat ideální vytvoření podmínek pro obnovu konkrétní situace. Zásadním postupem je výběr omezeného počtu účastníků rekonstrukce, který bude odpovídat náročnosti a složitosti konkrétní rekonstrukce TČ, ale také výběr místa, kde bude prováděna. Dodržení tohoto postupu má pak jak psychologický, tak organizační vliv na průběh rekonstrukce a minimalizuje možný negativní vliv okolí na subjekt rekonstrukce. Rekonstrukce TČ se společně s OČTŘ účastní osoby aktivně zúčastněné svým jednáním na rekonstrukci TČ (obviněný, spoluobviněný, podezřelý, poškozený, svědek), nezúčastněná osoba, figuranti, pomocné osoby, znalci a odborníci, obhájci, státní zástupce, OSPOD.²⁷² Taktickým postupem pro provedení rekonstrukce TČ je taktéž rekonstrukce místa činu, zajištění nutnosti volného jednání a iniciativy osoby, na základě jejíž výpovědi se koná rekonstrukce a důkladná instruktáž pomocné osoby.²⁷³

2.4.4 Dokumentace a hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu

Obdobně jak bylo zmíněno v kapitole 2.3.4 o dokumentaci vyšetřovacího pokusu, tak i protokol o rekonstrukci TČ má obsahovat, vyjma obecných náležitostí dle ustanovení § 55 odst. 1 TrŘ, i náležitosti zvláštní dle § 55 odst. 3 TrŘ. Obsahují popis okolností, na základě kterých byla rekonstrukce TČ provedena, včetně popisu průběhu a výsledků tohoto vyšetřovacího úkonu. Ustálená kriminalistická praxe rozčleňuje protokol o rekonstrukci TČ do tří částí. První a úvodní část protokolu by měla zahrnovat, kromě výše zmíněných obecných náležitostí jako je poučení účastníků dle procesního postavení, i specifické náležitosti. Těmi jsou například popis sledovaného cíle rekonstrukce, jaké skutečnosti k jejímu provedení vedly, jaké byly použity makety a jiné předměty, prohlášení o dobrovolnosti účasti osob na rekonstrukci, definování místa provedení úkonu a času jeho zahájení

---

²⁷¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 545.

²⁷² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 144.

²⁷³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 546.

a v neposlední řadě vyjádření o shodnosti podmínek v místě úkonu. Druhou částí protokolu je popis rekonstrukce. Ten by měl být co nejstručnější, ale zároveň by měl přesně vystihnout celý průběh a výsledky rekonstrukce TČ. Třetí a závěrečná část obsahuje především návrhy a případné žádosti účastníků rekonstrukce, dále čas jejího ukončení včetně data, času a místo sepsání samotného protokolu o rekonstrukci TČ a odkázání na případnou dokumentaci. Dle některých autorů²⁷⁴ odborné literatury, kriminalistická teorie doporučuje za nejvhodnější technickou metodou dokumentace rekonstrukce videozáznam, kdy fotografická dokumentace bude užita jen v případě, kdy video není možné použít. Samozřejmostí jsou podpisy všech účastníků úkonu.²⁷⁵

Hodnocení průběhu rekonstrukce a jejích výsledků je součástí závěrečné části protokolu. Hodnověrnost výsledků získaných z provedené rekonstrukce TČ se přímo odvíjí od věrohodnosti informací, na základě kterých, byla rekonstrukce provedena a s ohledem na věrohodnosti údajů o původní situaci.²⁷⁶ V případě, že dojde ke zjištění, že není reálné rekonstrukci TČ nebo rekonstrukci prověřovaného jevu v původních podmínkách dle výpovědi provést, závěrem a výsledkem rekonstrukce je, že sledovaný jev nemohl nastat tak, jak je subjektem rekonstrukce ve výpovědi popisován.²⁷⁷

Dle odborné literatury je doporučeno hodnotit průběh a výsledky rekonstrukce TČ ve dvou fázích. První fáze hodnotí věrohodnost průběhu a dosažených výsledků rekonstrukce TČ. Zatímco ve fázi druhé je hodnocen samotný průběh a výsledky rekonstrukce TČ vůči ostatním dosud nashromážděným důkazům významných v trestním řízení. Souhrnně řečeno jde o zhodnocení, jaké okolnosti byly rekonstrukcí TČ prověřeny, zda se dospělo k důkazům novým, případně zjištění rozporů mezi výsledky rekonstrukce TČ s doposud známými skutečnostmi. Pozornost náleží především posouzení významu těchto rozporů pro správné zjištění skutkového stavu věci.²⁷⁸

---

²⁷⁴ FENYK, Jaroslav; HLAVÁČEK, Jan; KROULÍK, Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce*. In: Krimi servis Hlaváček [online]. 26. dubna 2008. Dostupné na: <<http://www.krimi-servis.cz/?p=106>>.

²⁷⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 212.

²⁷⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 145.

²⁷⁷ VYCHODIL, Miroslav. *Rekonstrukce trestného činu* (dokončení minulého čísla). Bulletin advokacie. 1997, č. 9, s. 32.

²⁷⁸ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 145.

2.5 Prověrka na místě

Prověrka na místě je posledním zvláštním způsobem dokazování, který byl taktéž zaveden do TrŘ pod ustanovením § 104e již zmiňovanou novelou TrŘ, účinnou ode dne 1. ledna 2002. Oproti vyšetřovacímu pokusu či rekonstrukci před touto novelou nebyla prověrka na místě vymezena ani judikaturou, kdy praxe tento úkon pokládala za kombinaci ohledání, výslechu, rekognice, vyšetřovacího pokusu a rekonstrukce. Z pohledu kriminalistického byla považována za specifickou metodu kriminalistické praktické činnosti.²⁷⁹ Reglementací zákonem č. 265/2001 Sb., se z prověrky na místě stal jeden ze zvláštních způsobů dokazování, samostatný vyšetřovací úkon a samostatná metoda kriminalistické praxe.²⁸⁰

Účel a podstatu prověrky na místě nalezneme v ustanovení § 104e odst. 1 TrŘ. „*Prověrka na místě se provádí, jestliže je třeba za osobní přítomnosti vyslechnuté osoby doplnit nebo upřesnit důležité údaje pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu.*“²⁸¹ Důvodem pro provedení prověrky na místě mohou být například nastalé rozpory či mezera ve výpovědích, které nelze odstranit jiným způsobem. Hlavní podstatou prověrky na místě²⁸² je ověřit výpověď vyslechnuté osoby (podezřelý, obviněný, svědek), která reálně poukazuje na místa a označuje objekty, které jsou významné pro trestní řízení a souvisí s vyšetřovanou událostí a zároveň své jednání komentuje a danou činnost demonstruje. OČTŘ mají za úkol celý úkon pozorovat, zaznamenávat a vyhodnocovat jeho shodu s původní výpovědí.²⁸³

Účelem prověrky na místě je tedy dodat a upřesnit potřebné a významné informace pro trestní řízení, tj. především zkoumat pravdivost podané výpovědi, její objektivizace a prověření existence místa a skutečností, o kterých subjekt prověrky na místě vypovídal.²⁸⁴ V případě, že bez provedení prověrky na místě není možné rozhodnout o zahájení trestního stíhání, tento úkon

---

²⁷⁹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 340 a násl.

²⁸⁰ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 146.

²⁸¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře s. 1563.

²⁸² Vymezený prostor, na kterém nebo ve kterém mělo dojít ke skutečnostem významným pro trestní řízení.

²⁸³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře s. 1563.

²⁸⁴ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 147, 149.

může mít povahu neodkladného úkonu dle ustanovení § 158 odst. 3 písm. i) a § 160 odst. 4 TrŘ.²⁸⁵

Prověrka na místě je kriminalistickou praktickou činností i trestním právem procesním též označována jako prověrka „výpovědi na místě“. Kriminalistická praxe vytvořila základní zásady tohoto vyšetřovacího úkonu. Prioritní je, aby se osoba, jejíž výpověď se prověřuje, účastnila prověrky výpovědi na místě dobrovolně. S dobrovolností souvisí skutečnost, že tato osoba musí projevovat vlastní iniciativu, snahu a vůli při provádění prověrky výpovědi na místě spolupracovat. Další zásadou je aktivní působení policejního orgánu, tedy vyšetřovatele, který vyšetřovací úkon vede a ostražitost OČTŘ v jejím průběhu provést potřebná opatření k zamezení narušení prověrky výpovědi na místě. Poslední a neméně důležitou zásadou je samozřejmě přítomnost osoby nezúčastněné při úkonu, která zabezpečuje objektivitu průběhu a výsledků prověrky výpovědi na místě.²⁸⁶

V kriminalistické praxi může být prověrka výpovědi na místě zaměněna s rekonstrukcí TČ. Je pravdou, že prověrkou na místě se ověřuje výpověď podezřelého, obviněného, poškozeného nebo svědka, ale na základně ustanovení § 104e odst. 1 TrŘ se nejedná o obnovu situace, ale o pouhé ověření, doplnění či zpřesnění výpovědi. Jedná se o úkon menšího rozsahu nežli rekonstrukce, kde jde především o zmodelování celkové originální situace na základě již provedených důkazů. Rovněž se prověrka výpovědi na místě liší od vyšetřovacího pokusu absencí experimentálního charakteru. Pro provedení prověrky na místě není doporučeno vytvářet zvláštní podmínky. Dále na rozdíl od vyšetřovacího pokusu, který může být proveden v laboratorních podmínkách, je při prověrci vždy vyžadována přítomnost vyslechnuté osoby jako subjektu vyšetřovacího úkonu, což je pro prověrku výpovědi na místě charakteristické a přítomnost subjektu prověrky výpovědi na místě při její realizaci je obligatorní.²⁸⁷

S výjimkou výše uvedených odlišností v povaze prověrky výpovědi na místě a vyšetřovacího pokusu je postup provedení těchto vyšetřovacích úkonů

---

²⁸⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. 2 To 128/2016. Publikováno: Trestněprávní revue 7-8/2017, TR 7-8/2017 s. 187.

²⁸⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 75.

²⁸⁷ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 147.

shodný. Z toho důvodu, odkazuje ustanovení § 104e odst. 2 TrŘ při postupu provedení tohoto vyšetřovacího úkonu přiměřeně na užití ustanovení o vyšetřovacím pokusu, tj. § 104c odst. 1 až 4 TrŘ.²⁸⁸ Prověřka výpovědi na místě se tedy neuskuteční stejně jako vyšetřovací pokus v případě, když jejího účelu lze docílit pomocí jiného vyšetřovacího úkonu (subsidiární povaha). Také se k jejímu provedení nepřistoupí, je-li to vzhledem k okolnostem věci či osobě podezřelého, obviněného, poškozeného nebo svědka nevhodné. V případě, že je účastna osoba mladší 18 let, užije se přiměřeně ustanovení § 102 TrŘ. Shoduje se taktéž podmínka přítomnosti osoby nezúčastněné provádí-li se prověrka v přípravném řízení, vyjma případu, kdy by její přítomnost zmařila provedení prověrky výpovědi na místě a užití ustanovení § 104c odst. 3 věta druhá a třetí TrŘ o přibrání znalce, je-li to s ohledem na povahu případu třeba.²⁸⁹

2.5.1 Příprava prověrky na místě

Zahájení příprav prověrky výpovědi na místě se neobejde bez předchozího dobrovolného souhlasu k účasti na tomto vyšetřovacím úkonu osoby dříve vyslechnuté. Poté nastává všeobecné prověření této výpovědi a podrobná analýza dalších doposud nashromážděných důkazů. Posléze je v rámci příprav prověrky výpovědi na místě nutno vymezit, jaký je cíl prověrky a jaké závěry mají být prověřeny. Je potřeba určit dobu provedení prověrky, přičemž kriminalistická praxe doporučuje její uskutečnění ideálně ihned po výsledku subjektu prověrky, nejpozději však do tří dnů od tohoto výsledku. Příprava prověrky výpovědi na místě zahrnuje také stanovení výchozího bodu prověrky a orientačních²⁹⁰ a uzlových²⁹¹ bodů v jejím průběhu. Před uskutečněním prověrky je potřeba určit okruh účastníků, dle individuální výpovědi a odpovídající vyšetřovací situace a rozhodnout o případné předběžné obhlídce místa prověrky, pokud je místo prověrky předem známo. Účastníky prověrky výpovědi na místě lze rozdělit na obligatorní (kriminalista, osoba nezúčastněná, kriminalistický technik a osoba, jejíž výpověď se prověřuje) a fakultativní (např. znalec, tlumočník, obhájce atp.). Příprava prověrky obnáší také stanovení způsobu a metody, jakým bude probíhat

²⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře s. 1565.

²⁸⁹ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 148.

²⁹⁰ Objekty dané obecně místu, kde se provádí prověrka, např. budovy, stromy, okraj silnice.

²⁹¹ Objekty, na nichž se odehrály či se projevíly jednotlivé události–mezíky.

dokumentace jejího průběhu včetně zajištění všech nezbytných prostředků pro dokumentaci potřebných. Bezprostředně před samotným zahájením prověrky výpovědi na místě se provede instruktáž všech účastníků prověrky.²⁹²

V průběhu přípravy prověrky výpovědi na místě může nastat situace, kdy specifické místo, kde by měla prověrka probíhat, podléhá právnímu režimu ochrany. Proto je v přípravě prověrky zapotřebí provést opatření pro získání právní legitimace pro provedení vyšetřovacího úkonu na takovém místě (zajistit písemný souhlas uživatele takových prostor). V případě, že nelze takového souhlasu dosáhnout nebo je ze získaných důkazních materiálů patrné, že uživatel souhlas k provedení prověrky výpovědi na místě neposkytne, praxe doporučuje spíše požádat o vydání příkazu k provedení domovní prohlídky či vydání příkazu nebo souhlasu k provedení prohlídky jiných prostor a pozemku ve smyslu ustanovení § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 TrŘ.²⁹³

2.5.2 Taktika provedení prověrky na místě

Taktika prověrky výpovědi na místě se odvíjí od individuality každého případu. Záleží na tom, v jakém procesním postavení je osoba, jejíž výpověď má být prověřena, ale také je závislá na sledovaném cíli prověrky, charakteru místa prověrky a konkrétní prověřované situaci. Kriminalistická praktická činnost určila zobecněné poznatky a taktická doporučení pro provedení prověrky výpovědi na místě. Prověrka výpovědi na místě se neobejde bez předchozího výslechu osoby dle jejího procesního postavení policejním orgánem. Zahájit prověrku je doporučeno na příslušném útvaru policie, protože v přípravném řízení je zapotřebí vykonat formální procesní úkony. Těmi jsou například poučení osoby jejíž výpověď se prověřuje dle příslušných ustanovení TrŘ a zdokumentování prohlášení o dobrovolnosti její účasti na prověrce.²⁹⁴

Posléze je na osobě, jejíž výpověď je ověřována, aby navrhla výchozí bod prověrky výpovědi na místě a určila, z jakého místa se může orientovat a kde může

---

²⁹² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 145.

²⁹³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUPress. s. 150.

²⁹⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 78–79.

být prověrka zahájena²⁹⁵. Od výchozího bodu prověrky musí být osobě, jejíž výpověď se prověřuje, ponechána vlastní iniciativa určovat směr pohybu, neměla by být rušena při zorientování se na místě prověrky, může učinit změnu oproti původní situaci a volně označovat uzlové a orientační body. Od výchozího bodu je také umožněno osobám nezúčastněným, aby hodnotily postupy subjektu provádějící prověrku na místě, tedy osoby, jejíž výpověď se prověřuje.²⁹⁶

V příslušném místě provedení prověrky výpovědi na místě je nutné prověřit, jaké je povědomí osoby, jejíž výpověď se prověřuje o místě, kde prověrka probíhá. Kriminologická praxe doporučuje zahájit prověrku otevřenou zповědi této osoby, kdy následně průběžně označuje individuálně místa a objekty s komentářem o jejich vztahu k ojasnění případu. Až posléze se této osobě mohou pokládat otázky k označeným objektům pro bližší objasnění věci. Odpovědi na tyto otázky mohou být spojeny s následnou názornou demonstrací osobou vykonávající prověrku, která tím stvrdí své vysvětlení. Kladných výsledků prověrky výpovědi na místě lze dosáhnout dodržováním dalších doporučení. Průběh prověrky by měl být nepřetržitě vyhodnocován a porovnáván s původní výpovědí. Dalším doporučením pro zdárné provedení prověrky výpovědi na místě je zajistit neodkladné provedení opatření a následných úkolů, kterým podléhá výsledek prověrky a zajistit průběžnou dokumentaci průběhu a výsledků prověrky. Vyšetřovateli, který vede průběh prověrky výpovědi na místě, se doporučuje vyšetřovací úkon neprodleně ukončit v situaci, která vede ke zmaření či ztížení průběhu objasnění TČ nebo v případě, kdy osoba jejíž výpověď se prověřuje odmítne ve vyšetřovacím úkonu pokračovat.²⁹⁷

2.5.3 Dokumentace a hodnocení výsledků prověrky na místě

Rozhodnutí o tom, jakou metodu dokumentace prověrky výpovědi na místě zvolit, podléhá charakteru a využití výsledků individuálního vyšetřovacího úkonu. Výsledky prověrky na místě jsou použity jako důkaz v trestním řízení nebo mohou mít pouhý pomocný informační nedůkazní charakter. Skutečnost, že by prověrka

---

²⁹⁵ Například útvar policie, místo vzdálené od samotného místa události nebo místo v bezprostředním okolí místa prověrky výpovědi.

²⁹⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminologická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 78–79.

²⁹⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminologická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 146–147.

na místě jako procesní úkon v trestním řízení nebyla zdokumentována v souladu s TrŘ a dle doporučení kriminalistické praxe, s sebou nese vysoké riziko spočívající v nenahraditelnosti výsledků prověrky jako důkazního materiálu.²⁹⁸

O prověrce výpovědi na místě je zapotřebí sepsat protokol, který je základním dokumentem tohoto vyšetřovacího úkonu. Protokol obsahuje základní náležitosti dle ustanovení § 55 odst. 1 TrŘ a další zvláštní obsahové náležitosti dle ustanovení § 55 odst. 3 TrŘ. V protokolu je třeba důkladně vylíčit podrobnosti o okolnostech provedení prověrky výpovědi na místě, včetně obsahu jejího průběhu a závěrů z ní vzešlých. Dle charakteru konkrétní prověrky je doporučeno provést také obrazový záznam průběhu, či jiné zaznamenávací materiály, které se stanou součástí protokolu.²⁹⁹

Protokol o prověrce výpovědi na místě má dle zobecněné kriminalistické praxe tři části. Úvodní část by měla obsahovat obecné informace, jako je datum, místo, cíl a účel provedení vyšetřovacího úkonu, označení útvaru Policie ČR a orgánu prověrku provádějící. Dále identifikační údaje osoby, jejíž výpověď se prověřuje, její procesní postavení s odkazem na dobrovolnost její účasti na úkonu a obsah poučení. Taktéž je třeba poznamenat osobní data dalších osob účastněných na prověrce. Závěrem úvodní části je zaznamenání klimatických podmínek, za kterých byla prověrka výpovědi na místě provedena a čas jejího započetí a ukončení. Druhá část obsahuje výstižný popis průběhu prověrky výpovědi na místě a jakých výsledků bylo dosaženo. Protokol má přednést úplný a věrohodný obraz o jejím provedení. Popisná část protokolu by měla obsahovat volný komentář subjektu, jejíž výpověď se prověřuje, včetně zaznamenání nastalých změn na místě prověrky. Zaznamenat by se měla také cesta na místo úkonu, popis místa prováděné prověrky, jakým způsobem a směrem se v průběhu prověrky postupuje a údaje o předváděných činnostech a označených objektech. V této části se do protokolu zaznamenají také otázky pokládané vyšetřovatelem osobě, jejíž výpověď se prověřuje a její odpovědi na ně. Závěrečná část odkazuje na doplňkovou dokumentaci a další protokoly vyšetřovacích úkonů, které byly prováděny současně

---

²⁹⁸ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpres. s. 151.

²⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře s. 1565.

s prověrkou výpovědi na místě. Protokol zakončují podpisy všech přítomných účastníků provedeného vyšetřovacího úkonu.³⁰⁰

Pro zjištění skutkového stavu vyšetřované trestní věci v trestním řízení je správné hodnocení průběhu a výsledků prověrky výpovědi na místě neodmyslitelným úkonem příslušného vyšetřovatele. Odborná literatura doporučuje například zkoumat shodu mezi objektivními zjištěními učiněnými na místě prověrky s původní výpovědí subjektu prověrky. Dále náležitě zhodnotit případné rozpory v těchto zjištěních a jaký význam mají pro určení věrohodnosti jak původní výpovědi, tak i výsledků prověrky. Hodnotit by se měly také výsledky a přínos tohoto vyšetřovacího úkonu s dalšími dosud nashromážděnými důkazními materiály a zda byl naplněn stanovený cíl prověrky. Zcela jistě nesmí být opomenuto zhodnocení případných chyb OČTŘ v provedení prověrky výpovědi na místě a zda její průběh nebyl nějakým způsobem narušen.³⁰¹ Prioritním cílem prověrky výpovědi na místě je objektivizace výpovědi. Díky všestrannému zhodnocení jejího průběhu, výsledků a dalších skutečností konkrétního případu můžeme spolehlivě učinit závěr o hodnověrnosti či nepravdivosti výpovědi, která je tímto způsobem prověřována.³⁰²

---

³⁰⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 79–80.

³⁰¹ Tamtéž. s. 80.

³⁰² CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 152.

3. Moderní metody objasňování trestní věci

Postupy u metod dokazování v trestním řízení, které považujeme za netradiční, jsou v některých případech legislativou upraveny pouze sporadicky či neuspokojivě. Existuje více kriminalistických metod, jejichž právní úprava stále absentuje. Následující část práce přiblíží jednu z metod dokazování, která na rozdíl od výše uvedených zvláštních způsobů dokazování není v TrŘ zakotvena. Užívání některých netradičních kriminalistických metod dokazování není v praxi jednoduché a může být považováno za sporné. Jelikož právní úpravu některých metod objasňování trestní věci v TrŘ nenaležeme, je otázka jejich použitelnosti v trestním řízení předmětem diskusí v odborných kruzích. S ohledem na obsáhlý soubor technik a postupů pro dokazování v trestním řízení se v rámci této práce zaměřím na náhled problematiky fyziodekčního vyšetření. Za další netradiční způsoby získání informací v trestním řízení můžeme považovat například vyšetřovací hypnózu nebo odorologickou neboli pachovou expertízu.

3.1 Fyziodekční vyšetření

Fyziodekční vyšetření či fyziodekce je odborným výrazem pro vyšetření člověka na polygrafu neboli detektoru lži. Podstatou fyziodekce je zjistit a zaznamenat nastalé změny hodnot fyziologických veličin vyšetřované osoby při jejím vyšetření či výslechu. Touto metodou lze objevit symptomy lži, které značí neupřímnou odpověď. Tyto změny jsou reakcí na otázky pokládané vyšetřujícím nebo na základě jiných vnějších podnětů. Jedná se o kriminalistickou metodu, která byla v ČR poprvé provedena před více než čtyřiceti lety v Kriminalistickém ústavu v Praze. V tomto ústavu se od roku 1981 pro fyziodekční vyšetření etablovalo specializované pracoviště.³⁰³

Fyziodekce souvisí s lidskými emocemi. Ty doprovází každé jednání člověka a klasifikují se do tří rovin. První je nálada, kterou člověk pociťuje, může to být pocit štěstí, hněvu nebo například smutku. Dále je to emoce, které člověk projeví navenek, jako jsou projevy mimiky nebo postoj těla. Třetí sféra, ve které se lidské emoce projevují, jsou právě fyziologické procesy, které jsou předmětem

---

³⁰³ SRNKOVÁ, Petra. *Detektor lži - 30 let slouží české policii*. Policie. Praha: 2021 Policie ČR, 2011, 7. 2. 2011 Dostupné na: <<https://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>>.

fyziodetekčního vyšetření. Tyto procesy lze jen s obtížemi ovládat, protože pracují nezávisle na vůli člověka.³⁰⁴

Fyziologické reakce člověka, které jsou při fyziodetekčním vyšetření snímány, jsou zvýšené aktivity ergotropního systému. Jedná se především o zvýšení frekvence tepu, rychlé dýchání a také například zblednutí obličeje či rozšíření zorniček očí. Člověk může taktéž reagovat zčervenáním a zvýšením sekrece potu. Zmíněné reakce organismu jsou u člověka naprosto přirozené ve chvíli, když se cítí být ohrožený nebo se v dané situaci necítí komfortně. Tyto reakce jsou příznačné v situaci, kdy vyšetřovaná osoba odpovídá lživě, pociťuje vinu a tím projevuje emoce v podobě strachu z odhalení jeho lži a s tím spojených následků. Strach se jako jeden z psychologických jevů projevuje právě změnou fyziologických funkcí člověka.³⁰⁵

Postupným vývojem kriminalistické praxe, ale také techniky, byly sjednoceny základní fyziologické hodnoty, které jsou polygrafem snímány a zaznamenávány. Jde zejména o tepovou frekvenci, změny krevního tlaku, kožně galvanickou reakci a dechovou činnost. V ČR se navíc snímá svalové chvění hlasu osoby vyšetřované. Právě spojení analýzy polygrafického testování a hlasového projevu je souhrnně označováno jako fyziodetekční vyšetření.³⁰⁶ Odborná literatura také zmiňuje zkoumání fyziologické reakce v podobě elektroencefalografie, neboť emoce také přímo působí na elektrickou aktivitu mozku.³⁰⁷

3.1.1 Fyziodetekční vyšetření v kriminalistické praxi

Expert, který vyšetření na detektoru lži provede, musí být důkladně seznámen se všemi podstatnými okolnostmi případu. Nezbytné informace o skutečnostech spojených s TČ, jež by měly být známé pouze osobě vyšetřované, expertovi poskytne kriminalista, který na vyšetřování pracuje. Samotné fyziodetekční vyšetření se posléze člení do čtyř etap. První fází je konzultace

---

³⁰⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 406.

³⁰⁵ KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. s. 4–5. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodetekcni-vysetreni-v-procesu-objasnovani-trestne-cinnosti.aspx>>.

³⁰⁶ KOHOUT, Josef; VRANÁ, Jana. *Detektor lži-fyziodetekční vyšetření*. Bulletin advokacie. 1995. č. 5. Dostupné na: <<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=175>>.

³⁰⁷ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 55.

a příprava na vyšetření. Dále proběhne vlastní provedení vyšetření. Následuje vyhodnocování zaznamenaných výsledků a formulování závěrů.³⁰⁸

Součástí úvodní konzultace a přípravy na fyziodetekční vyšetření je dotázání vyšetřované osoby, zda dobrovolně setrvává na svém souhlasu s podstoupením vyšetření. Dále jsou vyšetřované osobě vysvětleny principy, na kterých polygraf funguje. Vyšetřovaná osoba může podstoupení fyziodetekčního vyšetření odmítnout nebo ho kdykoli přerušit. Rozhodnutí odmítnout či přerušit vyšetření nesmí mít pro tuto osobu a další průběh vyšetřování žádné nepříznivé následky.³⁰⁹ V úvodní konzultaci před vyšetřením expert vede s vyšetřovanou osobou rozhovor o aktuálních pocitech, zdravotních obtížích, užívání medikamentů nebo návykových látek. Všechny tyto skutečnosti mohou mít vliv na konečné výsledky fyziodetekčního vyšetření. Negativní vliv mohou mít i další objektivní skutečnosti. Jsou to například aktuální vztahy s blízkými vyšetřované osoby nebo s kolegy z pracovního prostředí, únava nebo jiné rozrušení. Celá úvodní část fyziodetekčního vyšetření slouží k navázání bližšího psychologického kontaktu mezi expertem a vyšetřovanou osobou. V závěru této fáze vyšetřovaná osoba shrne její pohled na celou věc, která je předmětem vyšetřování.³¹⁰

Celé úvodní konzultaci musí předcházet přípravná fáze. V přípravné fázi se přesně vymezí všechny otázky, které budou během vyšetření pokládány. Otázky jsou formulované tak, aby byly co nejvíce neutrální a jednoznačné. Otázky by měly postupně vyšetřované osobě spouštět předpokládané fyziologické reakce. Na pokládané otázky lze odpovídat pouze „ano“ či „ne“, výjimečně „nevím“ a pojednávají o skutečnostech TČ, se kterými by vyšetřovaná osoba měla být seznámena. Kriminalistická praxe se sjednotila na základních třech druzích otázek. Jsou jimi otázky kritické, irelevantní a kontrolní. Existují však klasické osvědčené otázkové série³¹¹, které odhalí obecné reakce vyšetřované osoby, protože poukážou na standardní charakter reakcí. Tím napomáhají při závěrečném hodnocení

---

³⁰⁸ KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. s. 12–13. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodetekcni-vysetreni-v-procesu-objasnovani-trestne-cinnosti.aspx>>.

³⁰⁹ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 55.

³¹⁰ KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. s. 23–24. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodetekcni-vysetreni-v-procesu-objasnovani-trestne-cinnosti.aspx>>.

³¹¹ Backsterův úvodní test nebo testy vrcholového napětí (Peak of Tension–POT).

výsledků vyšetření.³¹² Je nutno poznamenat, že u psychicky narušených osob, jako jsou psychopati, duševně nemocné osoby, osoby trpící mýtomanií³¹³ atp., se nedoporučuje metoda pokládaných otázek, kdy jsou očekávané odpovědi jen „ano“ a „ne“, která je za normálních okolností velice úspěšná.³¹⁴

Bezprostředně před aplikací snímačů na tělo vyšetřované osoby, je vyšetřovanému dán k podpisu grafický záznam obsahující datum a čas zahájení úkonu. Délka samotného vyšetření by neměla přesáhnout 180 minut. Po ukončení vyšetření je vyšetřovaná osoba opět požádána o podepsání grafického záznamu o času ukončení fyziodekčního vyšetření. Následně jsou všechny získané záznamy náležitě vyhodnocovány. Jedná se o 6 různých grafických záznamů, které je nutno posuzovat komplexně. Konečné výsledky a celý průběh fyziodekčního vyšetření interpretuje zpráva o přípravě, provedení a vyhodnocení fyziodekčního vyšetření. Ta představuje finální fázi vyšetření a jsou v ní formulovány jeho závěry. Důležité je poznamenat, že výsledky vyšetření nemůžou vždy jednoznačně podtrhnout o pachateli jasné závěry. Mohou ale poukázat na otázky, které byly z pohledu experta pro vyšetřovanou osobu kritické nebo na které neodpověděla pravdivě. Z toho důvodu je určitě na místě konstatovat, že tato metoda nemůže sloužit k přímému usvědčení pachatele ze spáchání TČ.³¹⁵ Každopádně, i závěry fyziodekčního vyšetření, které nepřináší konkrétní informace, mohou být pro zkušeného kriminalistu velmi přínosné pro další vyšetřování.³¹⁶

3.1.2 Fyziodekční vyšetření jako důkazní prostředek v trestním řízení

Kriminalistická metoda fyziodekčního vyšetření je nápomocná především v průběhu vyšetřovací fáze trestního řízení, ve které je zapotřebí ověřit vyšetřovací verze případu. Využívá se například pro zúžení okruhu podezřelých, potvrzení nebo vyvrácení podané výpovědi svědka nebo podezřelého. Tato metoda může přinést

---

³¹² KOHOUT, Josef. *Fyziodekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. s. 14–17. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodekcní-vyšetření-v-procesu-objasňování-trestné-činnosti.aspx>>.

³¹³ Duševní onemocnění, bájivá či chorobná lhavost.

³¹⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 416.

³¹⁵ KOHOUT, Josef. *Fyziodekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. s. 24–26. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodekcní-vyšetření-v-procesu-objasňování-trestné-činnosti.aspx>>.

³¹⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 178.

i další významné poznatky a informace pro další vyšetřování. Dle článku kpt. Mgr. Srnkové z roku 2011, je fyziodefekční vyšetření využíváno především u násilné trestné činnosti³¹⁷. U méně závažných TČ, jako je například majetková trestná činnost nebo TČ krádeže, je jeho využití méně frekventované. Není však výjimkou využít polygraf pro ověření výpovědi i v jiných oblastech policejního vyšetřování, jako jsou dopravní nehody atp.³¹⁸

Fyziodefekční vyšetření je jeden ze specifických důkazních prostředků, jehož právní úpravu v aktuálním znění TrŘ nenalezneme. V souvislosti s užíváním této kriminalistické metody vyvstalo mnoho diskusí o její nespolehlivosti a o porušování osobnostních práv podezřelého nebo obviněného. Z důvodu absence právní úpravy této metody, se nabízí posuzování možnosti jejího využití ve smyslu ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ: „*Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci,...*“³¹⁹, současně s dalším širším výkladem.³²⁰

Ústavní soud ČR se využitím detektoru lži v kriminalistické praxi, nejspíše záměrně, příliš nezaobírá. Nejvyšší soud ČR a jeho dosavadní judikatura ovšem stvrzuje, že výsledky vzešlé z fyziodefekčního vyšetření nelze ze strany soudu užít jako důkaz pro rozhodnutí v trestní věci. Hlavním důvodem je, že proti obviněnému mohou být v trestním řízení užity jen takové důkazy, které obviněný poskytl v souladu s ustanovením § 91 a násl. TrŘ. Při fyziodefekčním vyšetření je prováděn výslech osoby o okolnostech spojených s TČ, ale jako takový není proveden ve znění výše uvedeného ustanovení.³²¹ Ze stanovisek Nejvyššího a Ústavního soudu ČR vyplývá, že výsledky fyziodefekčního vyšetření nejsou v trestním řízení relevantními důkazy, postrádají důkazní hodnotu, a proto k nim soud při svém rozhodování nemůže přihlížet.³²² Tato kriminalistická metoda tedy nemůže být v trestním řízení využita jako důkazní prostředek. V praxi slouží spíše jako pomůcka při vývěru vhodného důkazního prostředku a zároveň může přinášet stěžejní informace pro další vyšetřování trestní věci.³²³

³¹⁷ Např. vražda, pohlavní zneužívání, ublížení na zdraví, znásilnění.

³¹⁸ SRNKOVÁ, Petra. *Detektor lži - 30 let slouží české policii*. Policie. Praha: 2021 Policie ČR, 2011, 7. 2. 2011 Dostupné na: <<https://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>>.

³¹⁹ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³²⁰ KOHOUT, Josef; VRANÁ, Jana. *Detektor lži-fyziodefekční vyšetření*. Bulletin advokacie. 1995. č. 5. Dostupné na: <<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=175>>.

³²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 Tz 12/92.

³²² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. I. ÚS 32/96.

³²³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 179.

V praxi je možné narazit i na názory, že výsledky fyziodetekčního vyšetření nemohou být důkazem v trestním řízení, protože je možné detektor lži snadno oklamat či zmást. Vyšetřovaná osoba může vyvíjet úsilí zabránit projevu svých fyziologických reakcí nebo je naopak záměrně vyvolávat. Zkušený expert by měl v průběhu vyšetření dokázat rozpoznat pokusy vyšetřované osoby polygraf zmást. Mezi používané techniky, jak detektor lži oklamat, patří například špendlík v botě, vědomá relaxace nebo utlumení emočních reakcí. V takové situaci expert vyšetřovanou osobu na její nenormální chování upozorní, což většinou způsobí zanechání dalších pokusů. Metody úmyslného ovlivnění hodnot fyziodetekčního snímání jsou však pouze teoretické. Dále se vedou diskuse o možném vlivu sugesce a hypnózy u vyšetřovaných osob na průběh fyziodetekce. JUDr. Kohout uvádí, že techniky hypnózy a sugesce nemohou fungovat dlouhodobě a jako takové jsou v procesu objasňování trestní věci z důvodu časové náročnosti a jejich ovládnutí nepoužitelné.³²⁴

Nicméně, působením hypnózy na paměť vyšetřované osoby se v kriminalistické praxi zabývá vyšetřovací hypnóza. V odborné literatuře se uvažuje o jejím použití v rámci výslechových situací při vyšetřování v trestním řízení, jako o alternativním nástroji pro objasňování TČ.³²⁵ Ve stavu hypnózy prý dochází k lepšímu vybavení stop v paměti či dokonce k jejímu odblokování, a proto vzniká snaha psychologů o zařazení vyšetřovací hypnózy mezi zákonem upravené vyšetřovací úkony v trestním řízení. Tyto snahy se nesetkaly s pochopením a v českém trestním řízení nemá vyšetřovací hypnóza procesní význam. Výjimečně může sloužit k získání informací kriminalisticko-taktické hodnoty nebo jako doplnění důkazního materiálu, ale její výsledky nemají žádnou soudní relevanci.³²⁶

---

³²⁴ KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2009. č. 3. s. 7–8 Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodetekcniho-vysetreni.aspx>>.

³²⁵ CHROMÝ, Jakub. *Vyšetřovací hypnóza v trestním řízení? Trestně právní revue*. Měsíčník. 2006, roč. 5, č. 7. s. 210–213.

³²⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. Edice EUpress. s. 195–197.

4. Hodnocení úpravy *de lege lata*

Vybrané zvláštní způsoby dokazování byly v zájmu právní jistoty, jak už bylo v této práci několikrát zmiňováno, reglementovány do TrŘ novelou, zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. 1. 2002. Od této novely uběhlo již 20 let, a proto se nemůžeme vyhnout otázce, jakým způsobem odpovídá aktuální právní úprava v TrŘ současné kriminalistické praxi a stupni poznání kriminalistické vědy. Skutečnost, že TrŘ neobsahuje vyčerpávající úpravu postupu při provádění výše uváděných úkonů, konstatovala již důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb.³²⁷ Důvodová zpráva taktéž doporučila, aby se při provádění zvláštních způsobů dokazování spíše přihlíženo k dosavadní kriminalistické praxi, ustálené na základě působení soudní judikatury. Právě soudní judikatura vyjadřuje neúplnou komplexnost právní úpravy podmínek a postupů při provádění zvláštních způsobů dokazování, a proto je rekodifikace TrŘ v této oblasti tématem diskusí. Příkladem může být náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3709/16 ze dne 20. 6. 2017, který pojednává o zvýšení důkazní síly rekognice.³²⁸

Při zpracovávání této práce jsem nezaznamenala podstatné pochybení, komplikace nebo problémové pasáže v aktuálním znění TrŘ k některým zvláštním způsobům dokazování, a proto se domnívám, že úprava *de lege lata* nevyžaduje bezprostřední novelizaci této problematiky. Přesto souhlasím s kriminalistickou praxí, která koliduje s určitými nesrovnalostmi platné právní úpravy v zákoně, způsobené již dosaženou úrovní poznání kriminalistické praktické činnosti. Z toho důvodu se můžeme v odborné literatuře setkávat s poznatky, které nabízejí návrhy *de lege ferenda* ke vhodnému koncipování právní úpravy, které by mohly být vzaty v úvahu v dlouhou dobu predikované rekodifikaci TrŘ.

K mnohým poznatkům se hlásí významný český kriminalista doc. Konrád. K zákonné úpravě konfrontace v ustanovení § 104a TrŘ a její právní úpravě nemá připomínek. Pokládá ji ze zvláštních způsobů dokazování za jediný úkon, který je v souladu s praktickou kriminalistickou činností a nevykazuje žádné nedostatky.³²⁹ Jsem taktéž toho názoru, že zákonná úprava konfrontace je pregnantní. Mezerou v úpravě se může jevit snad jen nespecifikovaný počet možných konfrontovaných

³²⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb.

³²⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3709/16, N 106/85 SbNU 739.

³²⁹ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. s. 14.

osob při jednom výslechu, přičemž jsem v kapitole 2.1 zmiňovala, že v případě, kdy je konfrontace provedena v souladu se zákonem, je možné ji provést jako konfrontaci kruhovou či kombinovanou s větším počtem subjektů. Dále se domnívám, že rozhodnutí o počtu konfrontovaných je zcela na uvážení vyšetřovatele konfrontaci provádějícího.

V zákonné úpravě rekognice v ustanovení § 104b TrŘ je shledáno nedostatků více. Doc. Konrád upozorňuje na absenci poučení osoby ztotožňované o tom, že je povinna strpět podrobení se rekognici a že má možnost, aby si sama zvolila místo, kde se chce v průběhu rekognice nacházet společně s osobami přizvanými. Rekognovaný by měl být taktéž poučen, že v průběhu úkonu bude plnit pokyny vyšetřovatele, jako je výzva k učinění pár kroků nebo vyřčení několika slov. Stejně tak nenalezneme toto poučení znovupoznávaného ani u rekognice podle hlasu. Podezřelý či obviněný by měl být poučen o jeho právu si zvolit pořadí, ve kterém se bude prezentovat. V obou případech pak zcela chybí zásadní poučení o tom, že zmiňované osoby nemohou být donucovány k aktivní součinnosti, jako je právě hlasový projev.³³⁰ Jak jsem již uváděla v kapitole 2.2 „*Strpění rekognice nelze označit jako donucování k sebeobviňování či k usvědčování se.*“ Další odborná literatura hovoří o příhodnosti zvýšení počtu poznávaných objektů nad zákonem stanovený minimální počet tří osob v případě, že popis znovupoznávaného objektu nebyl dostatečně přesný či nebyly kvalitní podmínky, za kterých byl pozorován.³³¹

Úprava vyšetřovacího pokusu v TrŘ je spojena především s terminologickými nesrovnalostmi. Doc. Konrád vyjadřuje své námitky k samotné podstatě vyšetřovacího pokusu jako specifické metodě kriminalistické praxe. Nepovažuje ji v aktuální zákonné úpravě za dostatečně vyjádřenou. Nabízí proto návrh *de lege ferenda* úpravy ustanovení § 104c odst. 1 TrŘ, kde doporučuje změnit dosavadní znění: „*Vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorováním ...*“ na: „*Vyšetřovací pokus se koná, mají-li být prováděním pokusů ...*“, což dle jeho názoru více vyjadřuje pravou podstatu tohoto úkonu.³³² Zvláštní je také samotný zvolený název tohoto vyšetřovacího úkonu a nesjednocená terminologie, kdy

---

³³⁰ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. s. 26.

³³¹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 349.

³³² KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. s. 53.

kriminalistická praktická činnost si ustálila označení kriminalistický experiment, přičemž právní úprava v TrŘ užívá pojem vyšetřovací pokus.

S problematikou výstižné terminologie pro vyšetřovací úkon, se setkává také rekonstrukce TČ, která je upravena v ustanovení § 104d TrŘ pouze jako „rekonstrukce“. Souhlasím s návrhem doc. Konráda přejmenovat tento zvláštní způsob dokazování na „rekonstrukce trestného činu“. Kriminalistická praxe dosvědčuje, že je tento vyšetřovatelský úkon často zaměňován s institutem prověrky na místě. Proto doc. Konrád dále navrhuje pozměnit ustanovení § 104d odst. 1 TrŘ tím způsobem, aby bylo jasně patrné, že rekonstrukce TČ neslouží pouze k prověření výpovědi osob.³³³ V úvahu by měla být vzata také obligatorní přítomnost státního zástupce při provádění rekonstrukce TČ. Ten by v jejím průběhu dohlížel na dodržování zákonných postupů policejního orgánu, což by posílilo důkazní hodnotu výsledků rekonstrukce. Tím by se předcházelo námitkám obhajoby na vady provedení tohoto úkonu. Proto navrhuji obdobu rakouské zákonné úpravy rekonstrukce TČ, která by zakládala výhradní pravomoc státního zástupce navrhnout soudu provedení rekonstrukce TČ a dále mu uložila povinnost být přítomen při provádění tohoto úkonu. Tento návrh *de lege ferenda* by, dle mého názoru, zamezil díky odborným znalostem státního zástupce v oboru právo zaměňování rekonstrukce TČ s prověrkou na místě nebo vyšetřovacím pokusem.

Prověrka na místě zakotvena v ustanovení § 104e TrŘ je kritizována dle doc. Konráda pro její nejednoznačné označení, pro které není zcela jasné, o které konkrétní prověrce zákon pojednává a co je předmětem prověrky. S tímto názorem se ztotožňuji, protože při zpracovávání této práce mi toto označení připadalo taktéž zmatečné. Dále je přesvědčen o nevhodném znění ustanovení § 104e odst. 1 TrŘ, které pojednává o tom, že se prověrka na místě koná, je-li potřeba doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného či svědka. U prověrky na místě však nepostačuje pouhá fyzická přítomnost této osoby. Zásadní pro správné provedení tohoto vyšetřovacího úkonu je iniciativa osoby, která v prověrce vystupuje. Rozpor pozoruje taktéž ve vytyčeném záměru uskutečnění prověrky na místě, kdy má za to, že skutečným cílem je především prověření informací z podané výpovědi.³³⁴

---

³³³ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. s. 66–67.

³³⁴ Tamtéž. s. 83–84.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem čtenářům představila institut dokazování v trestním řízení a jednotlivé zvláštní způsoby dokazování, které jsou již 20 let součástí právního řádu České republiky. Pozornost jsem především věnovala pěti zvláštním způsobům dokazování (konfrontaci, rekognici, vyšetřovacímu pokusu, rekonstrukci a prověrce na místě), které svou právní úpravu našly v TrŘ v ustanoveních § 104a až § 104e, díky tzv. velké novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb., účinným od 1. 1. 2002. Ve své práci jsem také zmínila další způsob objasňování trestní věci, a to pomocí fyziodetekčního vyšetření. Fyziodetekce si svou právní úpravu prozatím neprosadila, stejně jako vyšetřovací hypnóza, kterou jsem závěrem třetí kapitoly taktéž zmínila. Diplomovou práci jsem zakončila hodnocením úpravy *de lege lata*, kde se v tomto smyslu vyjadřuji ke zvláštním způsobům dokazování, již zakotveným v TrŘ.

V první polovině diplomové práce jsem se zaměřila na rozbor institutu dokazování v trestním řízení, na právní úpravu zvláštních způsobů dokazování, zákonem stanovený a kriminalistickou praxí doporučený postup při jejich provádění i na jejich společné znaky a vzájemné odlišnosti. Kriminalistická praxe je stěžejním zdrojem informací pro tuto problematiku, protože je to právě ona, která poskytuje základní zásady, taktiku a postupy provedení zvláštních způsobů dokazování. Pro ilustraci jsem do práce zařadila konkrétní příklad průběhu rekognice osoby dle fotografie. V daném případě jsem čerpala z protokolu o tomto úkonu, který mi poskytl nrap. Marek Doležal z oddělení obecné kriminality Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Mělník. S tímto kriminalistou jsem měla možnost konzultovat praktický kriminalistický pohled na celou problematiku a vycházet z jeho cenných připomínek.

Třetí kapitolu jsem věnovala fyziodetekčnímu vyšetření, u kterého se objevují námitky jeho využití jako důkazního prostředku v trestním řízení, a proto není součástí platné právní úpravy. Nesouhlasím s názory o nespolehlivosti této metody dokazování. Dle mého názoru, každý důkazní prostředek může být spojen s určitou chybou či nepřesností, danou lidským faktorem, způsobenou vědomě či nevědomě. Příkladem může být TČ křivé výpovědi dle ustanovení § 346 TZ. Výsledky fyziodetekčního vyšetření by tak v budoucnu mohly být postaveny na roveň nepřímého důkazu v trestním řízení. Experti, kteří vyšetření provádějí, k této metodě přistupují s respektem a závěry fyziodetekčního vyšetření vyhodnocují

zodpovědně ke všem zjištěným skutečnostem. Přihlížejí i k možným pokusům vyšetřované osoby polygraf zmást. Z toho důvodu jsem názoru, že uznání použitelnosti výsledků fyziodefekce jako důkazu v trestním řízení může být procesněprávním přínosem. Stejný názor nesdílím u vyšetřovací hypnózy, kdy souhlasím s její nepřijatelností jako důkazního prostředku v českém trestním řízení. Vyšetřovací hypnóza může být, dle mého názoru, lehce zneužita a převrácena v psychickou manipulaci. Proto považuji využití jejich výsledků jako důkazu v trestním řízení za nepřijatelné.

Jak jsem již zmiňovala ve čtvrté kapitole o hodnocení úpravy *de lege lata*, domnívám se, že soudobá právní úprava zvláštních způsobů dokazování je dostačující. Kriminalistická praxe nemá v současné době zásadní potřebu aktuální znění zákona o těchto způsobech dokazování novelizovat. Nicméně po 20 letech, co jsou zvláštní způsoby dokazování zakotveny v TrŘ a díky vývoji kriminalistického přístupu v rámci těchto metod, probíhají diskuse o nedostacích této právní úpravy a v podstatě i o absenci zákonné úpravy dalších moderních metod dokazování. V případě rekonifikace TrŘ, která je dlouhodobě zvažována, by tyto diskuse o úpravě *de lege ferenda* měly být vzaty v úvahu.

Domnívám se, že v úvodu vytyčené cíle mé diplomové práce jsem splnila. Jsem si vědoma toho, že mnou vybraná problematika je velmi obsáhlá a jistě by zasluhovala detailnějšího a hlubšího zpracování. Vzhledem k doporučenému rozsahu diplomové práce však nebylo možné se o dané problematice podrobněji rozepsat a uvést i další konkrétní případy, kdy byly zvláštní způsoby dokazování použity a s nimiž jsem se při shromažďování materiálů k této práci seznámila.

Závěrem považuji za důležité upozornit, že tato diplomová práce je pouze souhrnem nastudované odborné literatury a úvahou studenta oboru právo a právní věda bez odpovídajících odborných zkušeností, doplněna o poznatky a příklad z kriminalistické praxe. Z tohoto důvodu nabízí pouze obecný náhled na danou právní a kriminalistickou problematiku.

Resumé

The topic of this thesis is "Special Methods of Evidence", which were reglemented into the legal system of the Czech Republic in Section 104a to Section 104e of the Criminal Procedure Code as separate forms of evidence. Special Methods of Evidence are specific criminalistic-tactical methods, namely confrontation, recognition, investigation attempt, reconstruction, and on-site examination. These institutes were introduced into the Criminal Procedure Code by the amendment of Act No. 265/2001 Coll.

Before the amendment, the Criminal Procedure Code contained only a brief regulation of confrontation and recognition. There was no additional act of legal regulation of the procedures for the implementation of these methods of evidence.

The aim of this thesis is first to introduce the reader to the theory of evidence in criminal proceedings and then, above all, to summarise the *de lege lata* legislation of special methods of evidence and their practical application. Another aim of this thesis is to introduce another criminalistic method of evidence called physiodetection examination, which is not enshrined in law. Focus has been put on this issue both from a criminal procedural point of view and from the perspective of the field of criminalistics.

This thesis is divided into four chapters. The first one deals with evidence in criminal proceedings. There the reader will find important principles of evidence, terminology, subject, scope, and phases of evidence. The second chapter describes Special Methods of Evidence individually, how they are classified, the preparatory phase of their execution, the procedures for their execution, the evaluation of the results, and how they must be documented. The third chapter contains another method of crime elucidation using physiodetection examination. The last chapter points out deficiencies in the legislation and provides suggestions for *de lege ferenda* amendments. In the conclusion of the thesis, my personal opinion on the issue is expressed.

Keywords: Special Methods of Evidence, confrontation, recognition, investigation attempt, reconstruction and on-site examination, physiodetection examination.

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍ PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
TČ	Trestný čin
TrŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o přijetí Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZSM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Základní literatura

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 446 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 446 s. ISBN 978-80-7380-461-9.
3. FENYK, Jaroslav; GŘIVNA, Tomáš; CÍSAŘOVÁ, Dagmar a kol. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 928 s. ISBN 978-80-7478-750-8.
4. FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.
5. HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. 1481 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
6. HEŘMÁNEK, Josef. a kol. *Kriminalistika – kriminalistická taktika*. Praha: FMV, 1975. 343 s.
7. CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard. *Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpress. ISBN 978-80-7408-175-0.
8. CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
9. CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 509 s. Monografie. ISBN 978-80-7380-488-6.
10. JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 108 s. ISBN 978-80-7598-105-9.
11. JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. 864 s. ISBN 976-80-7502-278-3

12. KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. 101 s. ISBN 978-80-7251-477-9.
13. KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor.; STRAUS, Jiří.; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. 978-80-7380-859-4.
14. KONRÁD, Zdeněk; VESELÁ, Jitka. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. 71 s. ISBN 978-80-7251-269-0.
15. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. 304 s. 978-80-247-4580-0
16. MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. 583 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9878-9.
17. OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný*. 21. díl Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, 1904. s. 1072. s. 457.
18. PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 1205 s. ISBN 978-80-7380-741-2.
19. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ústav kriminalistiky PF UK. 1971. 183 s.
20. REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Statní pedagogické nakladatelství, 1966. 592 s. ISBN 14-305-66.
21. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
22. ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. 1898 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
23. WELLS, Gary; OLSON, Elizabeth. *Eyewitness testimony*. Annual Review of Psychology. 2003, 54(1).

Odborné články

1. FRYŠTÁK, Marek. *Některé aspekty rekognice v praxi přípravného řízení a povinnost účasti obviněného jako poznávané osoby na ní*. In Čtvrtletník Kriminalistika. Praha: Magnet-Press, 2004, Roč. 37, č. 4, s. 282-291. ISSN 1210-9150. Dostupné na: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.
2. CHROMÝ, Jakub. *Vyšetřovací hypnóza v trestním řízení? Trestně právní revue*. Měsíčník. 2006, roč. 5, č. 7. s. ISSN 1213-5313.
3. KOHOUT, Josef; VRANÁ, Jana. *Detektor lži-fyziodetekční vyšetření*. Bulletin advokacie. 1995. č. 5. Dostupné na: <<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=175>>.
4. PRERAD, Vladimír. *Vyšetřovací pokus – problémy a pochybení při praktickém provádění a jejich procesní důsledky*. Bulletin advokacie, 1997, č. 6-7.
5. PROTIVINSKÝ, Miroslav; TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáním osob a věcí*. Praha: Univerzita Karlova, 1986, Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. Monographia; 46. 108 s.
6. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Vady rekognice a jejich procesní důsledky*. In: Bulletin advokacie. Praha: nakladatelství REGO, 1997, č. 2. Dostupné na: <https://www.cak.cz/assets/files/177/BA_97_02.pdf>.
7. PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Rekognice po velké novele trestního řádu*. In Kriminalistika. 2005, č. 2, s. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/npo/clanek/projekt-relief.aspx>>.
8. VYCHODIL, Miroslav. *Rekonstrukce trestného činu (dokončení minulého čísla)*. Bulletin advokacie. 1997, č. 9. Dostupná na: <https://www.cak.cz/assets/files/177/BA_97_09.pdf>

Internetové zdroje

1. FENYK, Jaroslav; HLAVÁČEK, Jan; KROULÍK, Pavel: *Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce*. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 26. dubna 2008. Dostupné na: <<http://www.krimi-servis.cz/?p=106>>.

2. KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2008. č. 3. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/3-2008-fyziodetekcni-vysetreni-v-procesu-objasnovani-trestne-cinnosti.aspx>>.
3. KOHOUT, Josef. *Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti* [online]. Praha: Kriminalistický ústav Praha, 2009. č. 3. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodetekcniho-vysetreni.aspx>>.
4. SRNKOVÁ, Petra. *Detektor lži - 30 let slouží české policii. Policie*. Praha: © 2021 Policie ČR, 2011, 7. 2. 2011. Dostupné na: <<https://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>>.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. I. ÚS 32/96.
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 10. 2001, sp. zn. IV. ÚS 37/01.
3. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01.
4. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2018, sp. zn. II. ÚS 2175/16.
5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06.
6. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 2042/08.
7. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3709/16.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/89.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5. 1991, sp. zn. 2 Tz 35/91.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 Tz 12/92
12. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 8. 2008 sp. zn. 11 Tdo 891/08.
13. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16.2.2017, sp. zn. 2 To 128/16.
14. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25. 2. 2003 sp. zn. II ÚS 2/3.
15. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. 3. 2006 sp. zn. III. ÚS 542/05.
16. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 30. 8. 2011 sp. zn. IV. ÚS 1335/11.
17. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2002, 1 To 29/2002, [R 33/2003 tr.].
18. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 1. 1993, sp. zn. 11 To 192/92.
19. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 2007, sp. zn. 2 To 64/2007.

20. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 2. 1995, sp. zn. 3 To 919/94.

Právní předpisy

1. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
2. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
3. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
4. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 283/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
9. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb.
10. Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 4/2003 k výkladu ustanovení § 104b trestního řádu o rekognici z hlediska procesního způsobu provedení tohoto úkonu.
11. Závazný pokyn policejního prezidenta 30/2009 ze dne 21. dubna 2009 o plnění úkolů v trestním řízení.